

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΥ ΑΣΚΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ, ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕ ΑΛΛΕΣ
ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ**

Πλήκας Ηλίας

Επιβλέπων

Βρέντζου Ελένη

Επιστημονικός Συνεργάτης Π.Θ.

Βόλος, Φεβρουάριος 2019

Πίνακας περιεχομένων

Κεφάλαιο 1	2
Φορολογία.....	2
1.1 Ορισμοί.....	2
1.2 Κανόνες Επιβολής Φορολογίας.....	3
1.3 Ιστορική Αναδρομή.	4
1.4 Διακρίσεις Φόρων.	7
1.5 Η Φοροδιαφυγή	8
1.6 Η Φορολογία	8
Κεφάλαιο 2	10
Το ελληνικό φορολογικό σύστημα.....	10
2.1 Τα θεμέλια του Ε.Φ.Σ.	10
2.2 Ιστορική Αναδρομή του Ε.Φ.Σ.	10
2.3 Περιγραφή του Ε.Φ.Σ. Μέσα Από Νομοθετήματα.....	11
2.3.1 Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.2238/1994)	11
2.3.2 Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Ν.2859.2000)	12
2.3.3 Ο Κώδικας Βιβλίων & Στοιχείων (Π.Δ. 186/1992)	13
2.3.4 Οι Διοικητικές Κυρώσεις (Ν.2523/1997).....	14
2.3.5 Η Φορολογία Κεφαλαίου	15
2.3.6 Η «Περαίωση».....	16
2.3.7 Άλλες Φορολογίες	16
2.3.8 Ο Κώδικας Διοικητικών Διαδικασιών.....	17
2.4 Η οργάνωση του Ε.Φ.Σ.	18
2.5 Η Αποτελεσματικότητα του Ε.Φ.Σ.	21
Κεφάλαιο 3	23
Φορολογία ευρωπαϊκών χωρών	23
3.1 Εισαγωγικά	23
3.2 Το Φορολογικό Σύστημα της Γαλλίας	23
3.2.1 Γενικά Στοιχεία	23
3.2.2 Διάκριση Φόρων.....	23

3.2.2.1 Φορολογία Νομικών Προσώπων	24
3.2.2.2 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	24
3.2.2.3 Κοινωνικές Δαπάνες	27
3.2.2.4 Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών	28
3.2.2.5. Λοιποί Φόροι	28
3.3 Το Φορολογικό Σύστημα της Βουλγαρίας	29
3.3.1 Γενικά Στοιχεία	29
3.3.2 Διάκριση Φόρων	30
3.4 Το Φορολογικό Σύστημα της Ισπανίας	32
3.4.1 Εισαγωγή	32
3.4.2 Φορολογικό Σύστημα Διοίκησης	33
3.4.3 Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	39
3.4.4 Φόρος Εισοδήματος	40
3.4.5 Αντιμετώπιση Οικονομικής Απάτης & Έλεγχος	43
3.4.6 Βεβαίωση & Ρύθμιση Χρεών	45
3.4.7 Σύνοψη	45
3.5 Το Φορολογικό Σύστημα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	46
3.5.1 Εισαγωγή	46
3.5.2 Η Δομή της Φορολογικής Διοίκησης	47
3.5.3 Κύρια Είδη Φόρων	48
3.5.4 Καταπολέμηση Φοροδιαφυγής	55
3.5.5 Σύνοψη	56
Κεφάλαιο 4	58
Επισκόπηση στα φορολογικά συστήματα των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας	58
4.1 Το Φορολογικό Σύστημα της Ιαπωνίας	58
4.1.1 Εισαγωγή	58
4.1.2 Είδη Φόρων	58
4.1.3 Η Δομή του Φορολογικού Συστήματος	63
4.1.4 Έλεγχος και Πάταξη Φοροδιαφυγής	65
4.1.5 Σχέσεις με τους Φορολογούμενους	66
4.1.6 Εκπαίδευση Υπαλλήλων	66

4.1.7 Σύνοψη	67
4.2 Το Φορολογικό Σύστημα των ΗΠΑ.....	68
4.2.1 Η Αμερικάνικη Οικονομία	68
4.2.2 Το Φορολογικό Σύστημα των ΗΠΑ με μια Ματιά.....	69
4.2.3 IRS: Internal Revenue Service (Εσωτερική Υπηρεσία Εσόδων)	70
Κεφάλαιο 5	74
Συγκρίσεις.....	74
5.1 Εισαγωγή	74
5.2 Φορολογικά Έσοδα ως μέρος του ΑΕΠ	74
5.3 Φορολογικοί Συντελεστές Ανά Χώρα.....	79
5.4 Παραοικονομία ως μέρος του ΑΕΠ	80
5.5 Τρόπος Επιλογής Υποθέσεων για Έλεγχο και «Περαίωση»	82
5.6 Ποιότητα Παρεχόμενων Υπηρεσι.....	85
5.7 Επίπεδο Φορολογικής Συνείδησης	86
5.8 Νέες τεχνολογίες	87
Κεφάλαιο 6	90
Συμπεράσματα	90
6.1 Αποτελεσματικότητα ΕΦΣ	90
6.2 Μακροπρόθεσμος Σχεδιασμός	90
6.3 Υιοθέτηση Νέων Τεχνολογιών	91
6.4 Η επιρροή της διαφθοράς στο ΕΦΣ	92
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	102
Ξένη Βιβλιογραφία.....	103
Ηλεκτρονικές Πηγές	104

Περιεχόμενα Εικόνων

Εικόνα 1: Οργάνωση Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος	19
Εικόνα 2 :Οργανόγραμμα της Εσωτερικής Υπηρεσίας Εσόδων.....	71
Εικόνα 3: Διάγραμμα φορολογικών εσόδων κρατών παγκοσμίως έτους 2017	78

Περιεχόμενα Πινάκων

Πίνακας 1: Φορολογικοί Συντελεστές Φυσικών Προσώπων στη Γαλλία	26
Πίνακας 2: Στοιχεία φορολογικού συστήματος της Ισπανίας	38
Πίνακας 3: Έσοδα από ετήσιους φόρους 2010.....	38
Πίνακας 4: Στοιχεία ΦΠΑ του ισπανικού φορολογικού συστήματος για το έτος (2010)	39
Πίνακας 5: Ποσά φορολογικών ελαφρύνσεων του έτους 2010	41
Πίνακας 6: Υπολογισμός του τελικού ποσοστού φόρου	41
Πίνακας 7: Είδη φοροελαφρύνσεων προς επιχειρήσεις	42
Πίνακας 8: Ποσοστό φορόλογησης των κερδών των νομικών προσώπων	43
Πίνακας 9: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας φορολογικού συστήματος του Λουξεμβούργου	53
Πίνακας 10: Ποσοστό φορολογικών εσόδων ανά είδος φόρου	59
Πίνακας 11: Φορολογικοί συντελεστές του Ιαπωνικού κράτους	60
Πίνακας 12: Ποσοστά φορολογικών συντελεστών επιχειρήσεων.....	61
Πίνακας 13: Στοιχεία συλλογής φόρων έτους 2016 επί διαφόρων τύπων δηλώσεων	73
Πίνακας 14: Φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ κρατών παγκοσμίως έτους 2017	75
Πίνακας 15: Φορολογικά έσοδα κρατών ΕΕ 2008 - 2017	77
Πίνακας 16: Φορολογικοί συντελεστές ανά κατηγορία φόρου των χωρών ΕΕ.....	80
Πίνακας 17: Παραοικονομία ως μέρος του ΑΕΠ για τις χώρες του ΟΟΣΑ.....	81
Πίνακας 18: Παγκόσμιος Δείκτης Διαφθοράς 2017.....	96
Πίνακας 19: Δείκτης Διαφθοράς 2017 των ευρωπαϊκών χωρών.....	97
Πίνακας 20: Δείκτης Διαφθοράς 2017 των χωρών του ΟΟΣΑ	98

Στην οικογένειά μου

Ευχαριστίες

Εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες στην επιστημονική συνεργάτη του ΠΘ κ. Βρέντζου Ελένη, που επέβλεψε τη παρούσα Διπλωματική Εργασία, καθώς επίσης και για τη δυνατότητα που μου έδωσε να υλοποιήσω τη συγκεκριμένη έρευνα, αλλά και για την πολύτιμη αρωγή και ουσιαστική επιστημονική καθοδήγηση που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια της εκπόνησής της.

Ευχαριστώ επίσης τους γονείς μου, και τον αδελφό μου για την αδιάκοπη υποστήριξη, ηθική και υλική, που μου παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, γενικές ευχαριστίες οφείλω να εκφράσω στους απανταχού οικονομολόγους και επιστήμονες, χωρίς τη συμμετοχή των οποίων δεν θα ήταν δυνατή η πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει στην ανάλυση και σύγκριση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας με άλλα φορολογικά συστήματα διεθνώς καθώς και στον εντοπισμό των βασικών αλλαγών που πρέπει να πραγματοποιηθούν ώστε να προκύψει φορολογική ανάπτυξη στη χώρα μας. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε βασίζεται στην βιβλιογραφική μελέτη.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναπτύχθηκαν οι βασικοί ορισμοί και έννοιες που αφορούν τη φορολογία, και παρουσιάζεται αναλυτική αναφορά στις διακρίσεις, στο σκοπό και στις γενικές αρχές των φόρων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάστηκε η αρχική δομή του ΕΦΣ και η εξέλιξή του μέσα στα χρόνια. Έπειτα, αναπτύχθηκε λεπτομερώς το νομοθετικό πλαίσιο που περιστοιχίζει το ελληνικό φορολογικό σύστημα (ΕΦΣ) και των διατάξεων που ισχύουν σήμερα και αναφέρθηκε η οργάνωση του και η αποτελεσματικότητα που είχε έως σήμερα.

Το τρίτο κεφάλαιο εστιάζει στην παρουσίαση και ανάλυση των κύριων χαρακτηριστικών των φορολογικών συστημάτων ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών όπως της Γαλλίας, του Μεγάλου δουκάτου του Λουξεμβούργου, της Βουλγαρίας και της.

Το τέταρτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στην παρουσίαση των φορολογικών συστημάτων δύο ισχυρών κρατών, της Ιαπωνίας και των ΗΠΑ, έτσι ώστε να υπάρξει ένα πληρέστερο πεδίο σύγκρισης του ΕΦΣ.

Στο πέμπτο κεφάλαιο επιτυγχάνεται μία συνολική σύγκριση με τη χρήση πινάκων και διαγραμμάτων των φορολογικών εσόδων ως προς ΑΕΠ, των φορολογικών συντελεστών, των πληροφοριακών συστημάτων, της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και του μεγέθους της παραοικονομίας ως ποσοστό του ΑΕΠ για το σύνολο των χωρών της Ευρώπης και των χωρών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ).

Στο έκτο κεφάλαιο εξήχθησαν τα βασικά συμπεράσματα για το ελληνικό φορολογικό σύστημα, την εκτεταμένη φοροδιαφυγή και παραοικονομία και τονίστηκε η επιτακτική ανάγκη αναμόρφωσης τόσο του φορολογικού συστήματος μέσω ενός μακροπρόθεσμου και αποτελεσματικού σχεδιασμού, υιοθέτησης νέων τεχνολογιών και εξάλειψης της διαφθοράς.

Κεφάλαιο 1

Φορολογία

1.1 Ορισμοί.

Λίγοι πιθανότατα γνωρίζουν ποιο ήταν το σημαντικότερο θέμα που απασχόλησε το Ανώτατο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (ECJ) το 2006. Σχεδόν το 13% των αποφάσεων του σχετιζόταν με θέματα που άπτονταν της φορολογίας, με το ποσοστό αυτό να είναι το μεγαλύτερο που καταγράφηκε σε οποιαδήποτε άλλη κατηγορία θεμάτων που εκδικάστηκαν στο Ανώτατο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Σίγουρα όμως αρκετοί γνωρίζουν πως για μία έννοια τόσο αειθαλής και αρχαία όπως ο «φόρος» έχουν αποδοθεί ποικίλοι ορισμοί. Αρκετά γνωστός είναι ο αντίστοιχος του Gaston Zene, Γάλλου Οικονομολόγου, σύμφωνα με τον οποίο «ο φόρος αποτελεί αναγκαστική εισφορά, δίχως ειδική αντιπαροχή, από τον πολίτη προς το κράτος για την αντιμετώπιση των δημοσίων δαπανών».

Με την άσκηση φορολογικής πολιτικής επιδιώκονται ταμειευτικοί, οικονομικοί και κοινωνικοπολιτικοί σκοποί. Με άλλα λόγια οι φόροι επιβάλλονται για την εξασφάλιση δημόσιων εσόδων, για την άσκηση κατάλληλης οικονομικής πολιτικής και την θεραπεία προβλημάτων όπως η ανεργία, η ύφεση, ο πληθωρισμός κλπ. με την παράλληλη προώθηση κοινωνικοπολιτικών σκοπών μέσω της αναδιανομής του εισοδήματος, παροχής φοροαπαλλαγών, ελαφρύνσεων κλπ.

Φόρος, σύμφωνα με τον επί σειρά ετών Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. Σελλά Στ. (1989) είναι η με σαφώς καθορισμένες διατάξεις και χωρίς ειδικό αντάλλαγμα, εισφορά των πολιτών προς το κράτος, για την κάλυψη των Δημοσίων αναγκών, στις οποίες περιλαμβάνονται κοινωνικοπολιτικοί και οικονομικοί σκοποί.

Το «φορολογικό δίκαιο» είναι το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν το περιεχόμενο του φορολογικού δικαιώματος του κράτους και τον τρόπο ασκήσεως αυτού κατά τον Μ. Στασινόπουλο. Εντάσσεται λοιπόν στο Δημόσιο Δίκαιο αφού ρυθμίζει σχέσεις πολιτών και κράτους. Μέρος του φορολογικού δικαίου είναι η «φορολογική νομοθεσία», δηλαδή οι νόμοι εκείνοι που έχουν φορολογικό περιεχόμενο. Πηγές του δικαίου αυτού είναι : το Σύνταγμα, οι νόμοι, διεθνείς συμβάσεις, κοινοτικές οδηγίες, νομολογία δικαστηρίων και εγκύκλιοι του Υπουργείου Οικονομικών.

Η φορολογία, επίσης, θεωρείται ως ένα μέσο με το οποίο οι κυβερνήσεις χρηματοδοτούν τις δημόσιες δαπάνες επιβάλλοντας φόρους στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν την φορολογία για να ενθαρρύνουν ή να αποθαρρύνουν συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες ή με διαφορετικό τρόπο και σκοπό όπως π.χ. για την προώθηση της ανάπτυξης, τη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων, της ανεργίας κλπ..

Στην αγγλική γλώσσα η φορολόγηση εκφράζεται με το ρήμα «tax» που σημαίνει επιπρόσθετα ως ουσιαστικό και την έννοια φόρος. Το ρήμα αυτό κατάγεται από το λατινικό “taxo” που σημαίνει υπολογίζω. Με την «φορολόγηση» κατά το Wikipedia χαρακτηρίζεται η επιβολή οικονομικής χρέωσης ή άλλης εισφοράς στον φορολογούμενο ή την επιχειρηματική μονάδα από μια κυβέρνηση με ποινή επί μη πληρωμής τιμωρήσιμη από το νόμο. Ο φόρος λοιπόν είναι ένα βάρος εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες που επιβαρύνει πρόσωπα φυσικά ή νομικά, όχι σε εθελοντική βάση προορισμένο να καλύψει τις ανάγκες μιας κυβέρνησης η οποία το επιβάλλει.

Σύμφωνα με το λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη με τον όρο φορολογία εννοούμε την επιβολή φόρων και την πληρωμή οποιουδήποτε ποσού ή τιμήματος είναι υποχρεωμένος να εισφέρει κανείς σε μία ανώτερη αρχή ενώ κατά το σύγχρονο λεξικό εννοιών του καθ. Χατζηθωμά Φ. φόρος είναι η υποχρεωτική εισφορά σε χρήμα που πληρώνουν οι πολίτες ή οι επιχειρήσεις στο κράτος ή σε άλλα νομικά πρόσωπα (δήμοι, κοινότητες κλπ.) για την αντιμετώπιση δαπανών που αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος. Η ετυμολογία της λέξης προκύπτει από την αρχαία ελληνική γλώσσα και τη λέξη φόρος που παράγεται από το ρήμα φέρω, που σημαίνει πληρώνω, καταβάλλω. Κοινή είναι η σύνδεση μεταξύ της λέξης «φόρου» και αυτής της «Εφορίας» (η λέξη που αποδίδεται κοινώς για τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες σήμερα), άτυχη όμως δε καθώς η τελευταία είναι σύνθετη και παράγεται από το «ευ» και το ρήμα «ορώ» για να υποδηλώσει την ιδιότητα της υπηρεσίας αυτής να παρακολουθεί και τις δυσδιάκριτες πτυχές της οικονομικής ζωής των φυσικών και νομικών προσώπων.

1.2 Κανόνες Επιβολής Φορολογίας.

Στον σύγχρονο κόσμο η φορολογία επιβάλλεται με βάση ορισμένα ,διεθνώς αναγνωρισμένα, αξιώματα. Είναι γενικά αποδεκτό ότι το ιδεώδες της δικαιοσύνης οφείλει να διέπει τη φορολογία καθώς και η θεωρία της «φοροδοτικής ικανότητας», σύμφωνα με την οποία το φορολογικό βάρος πρέπει να κατανέμεται στους πολίτες ανάλογα με τις δυνάμεις τους και όχι ανάλογα με τα ωφελήματα που αποκομίζουν από το κράτος. Η αρχή αυτή καθιερώθηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 13 της Διακήρυξης Των Δικαιωμάτων το 1789 στη Γαλλία και θα πρέπει να διαπνέει τις διατάξεις της φορολογίας.

Η «Αρχή της Καθολικότητας» επιβάλλει να καταβάλλεται ο φόρος από όλους τους πολίτες χωρίς εξαίρεση. Ο κανόνας της «Αποφυγής της διπλής φορολογίας» δεν επιτρέπει την πολλαπλή φορολόγηση του ίδιου προσώπου στον ίδιο φόρο. Τα περισσότερα φορολογικά συστήματα δέχονται την ύπαρξη ενός «αφορολόγητου ορίου ελάχιστης συντήρησης» ως εκείνο το εισόδημα που προορίζεται για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών του ανθρώπου.

Ο φόρος οφείλει να είναι «προσωπικός» δηλαδή να λαμβάνει υπόψη το συγκεκριμένο πρόσωπο και την πραγματική ατομική του κατάσταση. Επιπλέον, σημαντικός κανόνας είναι αυτός της «παραγωγικότητας» ο οποίος υπαγορεύει πως το ποσοστό φορολόγησης δεν θα πρέπει να είναι υπερβολικό προκειμένου να μην προτρέπει τον φορολογούμενο στην καταστρατήγηση του νόμου προς αποφυγή της φορολογίας.

Σύμφωνα με την αρχή της «βεβαιότητας» του φόρου ο φορολογούμενος πρέπει να γνωρίζει προκαταβολικά το ποσό του φόρου που του αναλογεί. Από την άλλη ο κανόνας της «καταλληλότητας» προβλέπει πως ο χρόνος και ο τρόπος καταβολής των οφειλών πρέπει να είναι οι πιο ενδεδειγμένοι για τον φορολογούμενο. Επίσης, σύμφωνα με το αξίωμα της «οικονομικότητας» του φόρου το κόστος είσπραξής τους πρέπει να είναι το χαμηλότερο δυνατό.

Τέλος, είναι κοινή επιδίωξη ένα φορολογικό σύστημα να διαπνέεται και από τις κάτωθι συγκεκριμένες αρχές οι οποίες επικράτησαν με το πέρασμα του χρόνου και χαρακτηρίζουν τα περισσότερα από τα συστήματα αυτά :

- η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων
- η αρχή του ετήσιου της φορολογίας
- η αρχή του ενιαίου της φορολογίας
- η αρχή της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης
- το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης (αρ.20 παρ.2 του Συντάγματος)
- η παραγραφή των δικαιωμάτων είσπραξης φόρων ύστερα από ορισμένο χρονικό διάστημα
- το φορολογικό απόρρητο

1.3 Ιστορική Αναδρομή.

Η διακυβέρνηση μίας πολιτείας, σε όλες τις εκφάνσεις της απαιτεί τον έλεγχο της επιβολής φόρων και συγκέντρωσης φορολογικών εσόδων. Αυτό αποτελούσε αναγκαιότητα από τις απαρχές της συγκρότησης πολιτισμένων κοινωνιών. Τροποποιείται, όμως, κατά τα διάφορα στάδια της Ιστορίας της ανθρωπότητας, η αντίληψη που επικρατεί για τον φόρο. Αρχικά, ο φόρος είχε το χαρακτήρα της δωρεάς, τον κατέβαλλαν με άλλα λόγια εθελοντικά οι πολίτες προκειμένου το κράτος να καλύπτει τις ανάγκες του (γνωστό π.χ. οι «Χορηγίες» στην Αρχαία Αθήνα). Στην εξέλιξη αναπτύχθηκε η έννοια της αντιπαροχής καθώς το κράτος εισέπραττε φόρους σε αντάλλαγμα των υπηρεσιών που προσέφερε στους πολίτες του. Κατόπιν καλλιεργήθηκε η ιδέα της εθνικής υποχρέωσης καταβολής με τον φόρο να ορίζεται μονομερώς από το κράτος. Τελευταία, αποτελεί κοινό τόπο πως ο φόρος εξυπηρετεί πέρα από ταμειευτικούς σκοπούς και κοινωνικοοικονομικούς (ανάπτυξη, αναδιανομή εισοδήματος κλπ.).

Οι πρώτες αναφορές για γνωστό σύστημα φορολογίας εντοπίζονται στην Αρχαία Αίγυπτο και την περίοδο μεταξύ 3.000-2.800 Π.Χ. στην πρώτη δυναστεία του Αρχαίου Βασιλείου. Από τις πιο παλιές και πλατιά διαδεδομένες μορφές φορολόγησης ήταν η «επιβαλλόμενη εργασία» η οποία παρεχόταν από αγρότες ανήμπορους να πληρώσουν κάποια άλλη μορφή φορολογίας.

Ο Φαραώ στην Αρχαία Αίγυπτο εξουσιοδοτούσε τον βεζίρη προκειμένου να συγκεντρώσει τους φόρους από όλο το βασίλειο. Ήταν ευθύνη των πολιτών να δηλώσουν τα προς το ζην τους. Τυχούσα ανακρίβεια στην δήλωσή τους αυτή τιμωρούνταν με μαστίγωμα ή ακόμα και θανάτωση ανάλογα με το βαθμό κατά τον οποίο απείχε από την πραγματικότητα. Οι Αιγύπτιοι φορολογούσαν τα σιτηρά, το μαγειρικό λάδι, την μπύρα κ.α. γεωργική παραγωγή καθώς και την

χρήση του Νείλου. Γραφικό παράδειγμα της αδικίας αυτού του συστήματος ήταν το γεγονός πως οι αρχαίοι Αιγύπτιοι εξαναγκαζόντουσαν να απορρίπτουν το μαγειρικό λάδι μετά την πρώτη χρησιμοποίησή του καθώς η αγορά του φορολογούνταν. Υπεύθυνοι του Φαραώ διενεργούσαν έρευνες σε οικίες και υποχρέωναν τους πολίτες να αγοράζουν καινούριο μαγειρικό λάδι.

Πρώιμη μορφή φορολογίας παρουσιάζεται επίσης ακόμα και στην Αγία Γραφή. Στο στίχο 24 του 47ου κεφαλαίου του βιβλίου της Γένεσις ο Ιωσήφ λέει στον λαό από την Αίγυπτο πώς να μοιράσουν την σοδειά τους ορίζοντας φόρο προς τον Φαραώ το 20% : «και στον καιρό των καρπών, θα δώσετε το ένα πέμπτο στον Φαραώ και τα τέσσερα μέρη θα είναι για εσάς... ».

Αργότερα, κατά την Περσική Αυτοκρατορία, ο Δαρείος ο 1ος εφάρμοσε ένα οργανωμένο φορολογικό σύστημα περίπου το 500 Π.Χ. σε κάθε υποτελή περιοχή. Η αυτοκρατορία χωρίστηκε σε 20-30 μέρη και ο ανώτατος άρχων (σατράπης) κάθε περιοχής είχε την ευθύνη συγκέντρωσης των φόρων και αποστολής τους στον αυτοκράτορα. Στον καθορισμό του ζητούμενου ποσού φόρων από κάθε περιοχή ο αυτοκράτορας λάμβανε υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Για παράδειγμα η Βαβυλώνα συνείσφερε το μεγαλύτερο ποσό φόρων σε σχέση με τις άλλες σατραπείες (1000 ασημένια τάλαντα και φαγητό τεσσάρων μηνών για τον στρατό) ενώ η Ινδία ,γνωστή για τα κοιτάσματα της σε χρυσό, όφειλε να συνεισφέρει χρυσό ισάξιο με 4.680 ασημένια τάλαντα. Οι Πέρσες από την άλλη δεν ήταν υποτελής σε κανένα φόρο, είχαν όμως την υποχρέωση να επανδρώσουν τον στρατό όταν χρειαζόταν.

Στην Ινδία, κυβερνήτες Ισλαμιστές επέβαλλαν κεφαλικό φόρο από τον 11ο αιώνα. Πολλές είναι οι αναφορές για την επιβολή φόρων στην Ευρώπη από τον 17ο αιώνα και έπειτα. Κατά τη διάρκεια των πολέμων του 18ου αιώνα και στις αρχές του 19ου το ύψος της φορολόγησης ανήλθε. Σύμφωνα με έρευνες για το διάστημα αυτό η φορολογία στην Αγγλία αυξήθηκε κατά 85%.

Ο φόρος του «εισοδήματος» ήταν γνωστός με διάφορες μορφές και κατά την αρχαιότητα. Η αρχαία Ελλάδα, η Ινδία, η Αίγυπτος, η Κίνα και άλλες χώρες της εποχής εκείνης είχαν εισαγάγει στο φορολογικό τους σύστημα τον φόρο αυτό. Αναφέρεται πως στην αρχαία Αθήνα επιβλήθηκε τέτοιος φόρος κατά την εποχή του Σόλωνα. Σε καιρούς πολέμου στην Αρχαία Αθήνα επιβάλλονταν ένας φόρος που αποκαλούνταν «εισφορά». Κανείς δεν αποκλείονταν από την πληρωμή του, η οποία σε αντίθεση με τις περισσότερες άλλες κοινωνίες τερματιζόταν όταν έληγε το εκάστοτε πολεμικό ή άλλο έκτακτο επεισόδιο και τυχόν έσοδα από τον πόλεμο χρησιμοποιούνταν ως επιστροφή φόρου προς τους φορολογούμενους . Οι αρχαίοι Αθηναίοι επέβαλλαν και έναν μηνιαίο κεφαλικό φόρο γνωστό ως «μετοίκιον» σε εκείνους τους κατοίκους των οποίων ο ένας από τους γονείς δεν ήταν αυτόχθων Αθηναίος.

Οι πιο πρώιμοι φόροι στη Ρώμη ήταν τελωνειακοί δασμοί επί εισαγωγών και εξαγωγών και καλούνταν «portoria». Ο Ρωμαίος Καίσαρας Αυτοκράτορας Αύγουστος θεωρείτο από πολλούς να είναι ο πιο λαμπρός στρατηγός σε ότι αφορούσε την επιβολή φόρων και την οργάνωση ενός συστήματος φορολογικής διοίκησης. Κατά την διοίκησή του οι πόλεις ανέλαβαν την υποχρέωση συγκέντρωσης των φόρων, επιβλήθηκε φόρος για να χρηματοδοτήσει ταμείο παροχής σύνταξης

προς τους στρατιωτικούς, και η φορολόγηση όλων των κληρονομιών ορίστηκε στο 5%. Οι Άγγλοι και οι Ολλανδοί στη συνέχεια χρησιμοποίησαν το σύστημα αυτό για την διαμόρφωση του δικού τους. Κατά την αυτοκρατορία του Ιούλιου Καίσαρα επιβλήθηκε 1% φόρος επί των πωλήσεων. Στην Αγγλία του 14ου αιώνα συναντάμε την προοδευτική φορολόγηση εισοδημάτων. Λέγεται πως ο Δούκας του Lancaster το 1377 πλήρωσε 520 φορές την αξία του φόρου που πλήρωνε ο μέσος αγρότης. Η επιβολή φορολογίας γινόταν συχνά η αιτία διαμάχης και ρήξεων μεταξύ είτε του βασιλιά και των ευγενών, είτε του βασιλιά και του κοινοβουλίου στην Αγγλία.

Στην αρχαιότητα, συνήθως, επιβάλλονταν φόροι πάνω στα γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα ενώ κατά τον Μεσαίωνα επιβάλλονταν σποραδικά φόροι πάνω σε μορφές εισοδήματος αλλά ήταν μικρής σημασίας. Στην πόλη της Φλωρεντίας επιβλήθηκε τον 15ο αιώνα προσωπικός φόρος εισοδήματος ενώ στην Αγγλία και στην Γαλλία επιβληθεί κεφαλικός φόρος ανάλογος της φοροδοτικής ικανότητας του υπόχρεου το 1379 και 1697 αντίστοιχα. Με το πέρασμα του χρόνου ο συγκεκριμένος φόρος κατέληξε στην σημερινή του μορφή που παρουσιάζεται πλέον σε όλα σχεδόν τα φορολογικά συστήματα .

Γνωρίζουμε ότι οι περισσότερες Μορφές- Φορολογικά Συστήματα - είναι πολύ παλιές και πολλές βασικές εισφορές συνελήφθησαν κατά την αρχαιότητα. Έτσι μαθαίνουμε πως παρόλο που οι Αρχαίοι Ρωμαίοι δεν είχαν Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης στα καύσιμα όπως υπάρχει στις μέρες μας, είχαν εντούτοις φόρο «Τροχού» για τα κινούμενα άρματα. Κι ενώ δεν είχαν Τέλη Κυκλοφορίας αυτοκινήτων, είχαν παρόλα αυτά διόδια στην Απία Οδό. Παρόλο που δεν υπήρχε Φόρος Καπνού υπήρχαν παρά ταύτα πολλοί Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης από τους οποίους η Εισφορά στο Αλάτι ήταν από τις πιο παλιές και αγαπημένες της Ρώμης.

Επιπρόσθετα ένα απεχθές φορολογικό σύστημα δεν είναι αποκλειστικά εμπειρία του σήμερα. Οι Φόροι που πλήρωναν οι αρχαίοι Εβραίοι την εποχή της γέννησης Του Χριστού πλησίαζαν το 40% του Α.Ε.Π. και το μεγαλύτερο μέρος αποδίδονταν στην Ρώμη.

Οι Γάλλοι την εποχή της διάσημης Επανάστασής τους επιβαρυνόντουσαν ακόμα περισσότερο. Κάποιοι Ιστορικοί υπαινίσσονται πως το ποσοστό φορολόγησης έφτανε μέχρι και το 81%.

Ένας από τους αρχαιότερους φόρους ήταν τα διαπύλια τέλη, δηλαδή η φορολογία των εισαγομένων και εξαγομένων από την μεγάλη πόλη ή τα σύνορα του κράτους. Άλλος γνωστός φόρος ήταν η δεκάτη σε είδος ή σε χρήμα πάνω στη γεωργική παραγωγή.

Στο Βυζάντιο βασική πηγή φορολόγησης ήταν τα κτήματα, υπήρχε κτηματολόγιο δε ενώ λογίζονταν επιπλέον και αντικειμενική αξία για τα διάφορα αγροτεμάχια. Οι φόροι αρχικά αποδίδονταν σε είδος σε κρατικούς υπαλλήλους ενώ αργότερα αποδίδονταν σε χρήμα και οι φόροι εισπράττονταν από ιδιώτες μέσω εκμίσθωσης.

Κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας διαδεδομένος ήταν επίσης ο κεφαλικός φόρος που επιβαλλόταν συνήθως σε χριστιανούς, μετοίκους ή σε περιοχές που επιθυμούσαν να εξαγοράσουν την αυτονομία τους. Έκτακτοι φόροι επιβάλλονταν εξαιτίας πολέμων ή άλλης

ανάγκης. Το 1215 στην Αγγλία με τη Magna Carta , ο Ιωάννης ο Ακτήμων κατήργησε την αρχή του δικαιώματος του ηγεμόνα να επιβάλλει φόρους ανεξέλεγκτα.

Εν συνεχεία οι διακηρύξεις της Αμερικάνικης και Γαλλικής Επανάστασης μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι διαπνέονται από την έννοια της φορολογικής δικαιοσύνης παράλληλα με άλλες υψηλές αξίες για τις οποίες αγωνίστηκε ο άνθρωπος. Στην αντίπερα όχθη του ατλαντικού η Αμερική άμα τη γεννήσει της ήταν αφορολόγητη. Με αυτό εννοούμε ότι ήταν απελευθερωμένη από άμμεση φορολογία, όχι, βέβαια, αναίτια καθώς οι φόροι ήταν κύρια αιτία της αμερικανικής επανάστασης απέναντι στην βρετανική κατοχή. Έτσι η νέα κυβέρνηση ήταν δικαιολογημένα προσεκτική στον καταλογισμό άμεσων φόρων. Τα δημόσια έσοδα συγκεντρώνονταν από δασμούς και ειδικούς φόρους στο αλκοόλ, στον καπνό, την ζάχαρη κλπ.

1.4 Διακρίσεις Φόρων.

Οι φόροι διακρίνονται βάσει της σκοπιάς εξέτασής τους σε πολλές κατηγορίες. Ίσως η πιο γνωστή διάκριση αυτών είναι σε άμεσους και έμμεσους φόρους. Σύμφωνα με την διοικητική ή «Γαλλική» διάκριση άμεσος είναι κάθε φόρος που εισπράττεται με βάση ονομαστικούς καταλόγους ενώ έμμεσος είναι αυτός που εισπράττεται χωρίς τέτοιους καταλόγους αλλά με αφορμή περιστατικού που διαπιστώνει την ύπαρξη φορολογικού αντικειμένου. Σύμφωνα με την δημοσιονομική άποψη το κριτήριο της επίπτωσης του φόρου καθορίζει αν ένας φόρος είναι άμεσος ή έμμεσος. Έτσι άμεσος είναι ο φόρος που επιβάλλεται στο πρόσωπο που είναι το κατά το νόμο υπεύθυνο για την καταβολή του. Έμμεσος ,από την άλλη μεριά, είναι ο φόρος που επιβάλλεται σε πρόσωπο το οποίο δεν θα την υποστεί τελικά καθώς θα την επιρρίψει σε τρίτο πρόσωπο στη συνέχεια.

Οι δυο προηγούμενες απόψεις δεν χωρίζουν τους ίδιους φόρους στις ίδιες κατηγορίες φόρων. Πάντως οι περισσότεροι συμφωνούν με την άποψη πως οι άμεσοι φόροι παρουσιάζουν σταθερότητα απόδοσης, είναι δικαιότεροι και έχουν χαμηλότερο κόστος είσπραξης παρόλα αυτά παρουσιάζουν δυσκολίες στην εξακρίβωση φορολογητέας ύλης και για αυτό ευνοούν την φοροδιαφυγή ενώ τελικά δεν είναι άμεσης απόδοσης όπως οι έμμεσοι φόροι. Οι τελευταίοι καταβάλλονται ευκολότερα καθώς ενσωματώνονται στις τιμές των αγαθών, δυσχεραίνουν την φοροδιαφυγή, είναι άμεσης απόδοσης. Παρόλα αυτά είναι όμως πιο άδικοι και δεν έχουν την ίδια σταθερότητα απόδοσης σε σχέση με τους άμεσους φόρους.

Οι φόροι διακρίνονται και σε αναλογικούς και προοδευτικούς. Αναλογικός είναι ο φόρος που υπολογίζεται ως ποσοστό φορολογητέας ύλης ανεξαρτήτως του ύψους της τελευταίας. Αντίστοιχα προοδευτικός είναι εκείνος ο φόρος ο οποίος υπολογίζεται βάση ποσοστού που αυξάνεται προοδευτικά αναλόγως του μεγέθους της φορολογητέας ύλης.

Με βάση το οικονομικό κριτήριο οι φόροι διακρίνονται σε : α. Εισοδήματος, β. Κεφαλαίου και γ. Δαπάνης. Στους φόρους εισοδήματος συγκαταλέγονται οι φόροι εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων καθώς και οι Φόροι Πλοίων. Οι πιο γνωστοί φόροι κεφαλαίου είναι οι φόροι επί κληρονομιών, δωρεών, μεταβιβάσεων ,γονικών παροχών, μεγάλης ακίνητης περιουσίας και

τα τέλη χαρτοσήμου. Τέλος οι γνωστότεροι φόροι επί της δαπάνης είναι ο ΦΠΑ καθώς και ειδικοί φόροι όπως επί των καυσίμων, αλκοόλ, διαφήμισης κλπ.

1.5 Η Φοροδιαφυγή

Η φορολογία και η φοροδιαφυγή συνδέονται άρρηκτα καθώς η πρώτη αποτέλεσε τη γενεσιουργό αιτία της δεύτερης. Η φοροδιαφυγή, λοιπόν, δεν είναι ένα σύγχρονο πρόβλημα. Η γέννησή της ανάγεται την εποχή της επιβολής των πρώτων φόρων. Φοροδιαφυγή είναι η απόκρυψη φορολογητέας ύλης με απώτερο στόχο την αποφυγή πληρωμής μέρους ή του συνόλου του φόρου. Όταν η παραπάνω προσπάθεια γίνεται με νόμιμο τρόπο τότε γίνεται λόγος για φοροαποφυγή, σε διαφορετική περίπτωση ενυπάρχει παράνομη φοροδιαφυγή. Η φοροδιαφυγή καταστρατηγεί δύο βασικές αρχές του Συντάγματός μας : την αρχή της «καθολικότητας» και την αρχή «φοροδοτικής ικανότητας», καθώς και του άρθρου 4 του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο οι Έλληνες συνεισφέρουν στα δημόσια βάρη ανάλογα με τις δυνάμεις τους. Σήμερα αποτελεί σχεδόν το νούμερο ένα δημοσιονομικό πρόβλημα του Ελληνικού Κράτους.

1.6 Η Φορολογία

Τέλος, ολοκληρώνοντας το κεφάλαιο αυτό σχετικά με την έννοια της φορολογίας ενδιαφέρον έχει η ανασκόπηση του αποτυπώματος που έχει αφήσει η τελευταία στα διάφορα λογοτεχνικά και επιστημονικά κείμενα καθώς και ο εντοπισμός της στις ρήσεις διασήμων ανδρών.

Στην Αγγλική Λογοτεχνία το θέμα της Φορολογίας εμφανίζεται για πρώτη φορά στα μέσα του 17ου αιώνα κυρίως με τη μορφή περιστασιακών φυλλαδίων που γράφονταν από ανθρώπους αντίθετους στα φορολογικά μέτρα της εποχής.

Ο Adam Smith, ο πατέρας της Κλασσικής Οικονομικής Θεωρίας, άφησε ως κληρονομιά, ανάμεσα σε άλλα, και φημισμένα αποφθέγματα σχετικά με την έννοια της Φορολογίας που έλπιζε, όπως συνήθιζε να λέει, να διαδραματίσουν τον ρόλο φωτεινού άστρου-καθοδηγητή των ανθρώπων της Πολιτείας για τους οποίους δεν είχε γενικά την καλύτερη γνώμη. Ας παραθέσουμε όμως μερικά από αυτά:

- «Οι Φόροι πρέπει να είναι Ίσοι ή Δίκαιοι»
- «Η συνεισφορά στους Φόρους πρέπει να είναι ανάλογη των Εσόδων που σεβάσμιχα χαιρόνται οι φορολογούμενοι υπό την προστασία του κράτους»
- «Οι Φόροι να είναι βέβαιοι και όχι αυθαίρετοι, σαφείς και απλοί για όλους»
- «Οι Φόροι οφείλουν να είναι βολικοί ως προς τον χρόνο και τον τρόπο εισφοράς και οικονομικοί ως προς το κόστος συλλογής τους»

Οι κανόνες αυτοί, λέγεται, ότι αποτέλεσαν τη βάση της «διακήρυξης των δικαιωμάτων των φορολογούμενων». Ο Adam Smith δεν ευνοούσε τον κεφαλικό φόρο αλλά την αναλογική φορολόγηση, όμως διατηρούσε αμφιβολίες ως προς το κατά πόσο κάποιος εθελοντικά θα έδινε επαρκείς και ακριβείς πληροφορίες για οικονομικά θέματά που τον αφορούν. Όπως και να 'χει

έδειχνε να μην πιστεύει πως οι συνθήκες στην Αγγλία του 18ου αιώνα ευνοούσαν την επιβολή μόνο άμεσης αναλογικής φορολόγησης εισοδημάτων.

Ο Henry C. Simons (1859-1946), Καθηγητής-Οικονομολόγος από το Illinois-Αμερική, διακρίθηκε για την σκέψη του στην Δημόσια Οικονομική Θεωρία καθώς και την Φορολογία. Ανάμεσα σε άλλα δεν υποστήριζε θερμά την Έμμεση Φορολογία ενώ φαινόταν πως ευνοούσε την Προοδευτική Φορολόγηση των Εισοδημάτων με το σκεπτικό ότι οδηγούσε στη μείωση των ανισοτήτων. Μάλιστα, έγραψε πως: «η Φορολογία οφείλει να επηρεάζει την διανομή του Εισοδήματος μέσω δραστικής προοδευτικής Φορολόγησης Εισοδημάτων καθώς η επικρατούσα διανομή πλούτου αποκαλύπτει ανισότητες οι οποίες είναι χαρακτηριστικό ανήθικο ή τουλάχιστον άχαρο. Έτσι η Φορολογία μπορεί να επιλύσει το πρόβλημα που ανακύπτει από το γεγονός πως στη σύγχρονη οικονομία κανείς λαμβάνει μισθό ανάλογο της συνεισφοράς του στην παραγωγική διαδικασία χωρίς να παίρνει όμως πάντα ό,τι του αξίζει».

Ο Robert M. Haig ήταν από τους πρώτους Αμερικάνους Συγγραφείς που υποστήριζε την «Σχολή της Επαύξεσης» ορίζοντας το Φορολογικό Εισόδημα ως: «την χρηματική αξία της καθαρής επαύξεσης της οικονομικής ισχύς ενός φορολογούμενου μεταξύ δύο χρονικών στιγμών».

Από την άλλη δεν ήταν λίγοι οι υπέρμαχοι της Έμμεσης Φορολογίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο Άγγλος Sir William Petty ο οποίος έθεσε το άλλο ζήτημα ως εξής: «ένας άντρας είναι τόσο πλούσιος όσο προκύπτει από αυτά που ξοδεύει για φαγητό, πιοτό ή ότι άλλο είναι πραγματικά ευχάριστο...και πρέπει να φορολογείται ανάλογα με τα έξοδα του αυτά».

Ο Donald J. Curran γράφει για την Φορολογία πως: «είναι φυσική κύρωση για την πραγματοποίηση Δημόσιων Δαπανών και το να χωρίσει κανείς αυτά τα δύο είναι σαν ανοιχτή πρόσκληση στη διαφθορά».

Τέλος όσον αφορά την φορολογία φαίνεται πως όλοι έχουν κάτι να πούνε, μία γνώμη. Ανατρέχουμε τις πιο διάσημες από αυτές κάτωθι:

- ❖ Ο **Benjamin Franklin** είχε πει: “Σ’ αυτόν τον κόσμο, τίποτα δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο, παρά από τον θάνατο και την φορολόγηση.”
- ❖ Ο **Albert Einstein** είχε πει: “Το πιο δυσνόητο πράγμα στον κόσμο είναι η Φορολογία του Εισοδήματος”, και για την συμπλήρωση της δήλωσής του πως: “Αυτή η ερώτηση είναι πολύ δύσκολη για έναν μαθηματικό...καλύτερα να ρωτήσετε έναν φιλόσοφο.”
- ❖ Η **Vanya Cohen** είχε πει: “Όταν υπάρχει ένας ληστής λέγεται... ληστεία, όταν είναι χίλιοι οι ληστές...φορολογία.”
- ❖ Ο **Franklin D. Roosevelt** είχε πει: “Οι φόροι είναι το αντίτιμο που πληρώνουμε για την ύπαρξη μας μέσα σε μία οργανωμένη κοινωνία.”
- ❖ Άγνωστος έχει πει: “Τα καλύτερα πράγματα στη ζωή είναι δωρεάν. Αργά ή γρήγορα όμως η κυβέρνηση θα βρει έναν τρόπο να τα φορολογήσει.”
- ❖ Ο **Ronald Reagan** (Αμερικάνος Πρόεδρος) είχε πει: “Η κυβερνητική άποψη θα μπορούσε να συνοψιστεί σε αυτό: Αν κινείται...φορολόγησέ το, αν συνεχίσει να κινείται... ρύθμισέ το και αν σταματήσει να κινείται...επιδότησέ το.”

Κεφάλαιο 2

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα

2.1 Τα θεμέλια του Ε.Φ.Σ.

Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 4 του Συντάγματός μας οι Έλληνες Πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους. Επιπλέον κατά την παρ.1 του αρ.78 κανένας φόρος δεν επιβάλλεται ούτε εισπράττεται χωρίς τυπικό νόμο που καθορίζει το υποκείμενο της φορολογίας και το εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες και τις συναλλαγές ή τις κατηγορίες τους, στις οποίες αναφέρεται ο φόρος. Τέλος η 2η παράγραφος του ίδιου άρθρου ορίζει πως φόρος ή άλλο οποιοδήποτε οικονομικό βάρος δεν μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος που εκτείνεται πέρα από το οικονομικό έτος το προηγούμενο εκείνου κατά το οποίο επιβλήθηκε.

Κατά το άρθρο 113 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εκδίδει διατάξεις για την εναρμόνιση των νομοθεσιών περί των φόρων κύκλου εργασιών, των ειδικών φόρων καταναλώσεως και των λοιπών εμμέσων φόρων, στο βαθμό που η εναρμόνιση αυτή είναι αναγκαία για να εξασφαλισθεί η εγκαθίδρυση και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

Οι ανωτέρω διατάξεις είναι αυτές που με διαφορά επηρεάζουν, ή τουλάχιστον οφείλουν να επηρεάζουν, το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα διαμορφώνοντας αντιστοίχως των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του.

2.2 Ιστορική Αναδρομή του Ε.Φ.Σ.

Το νέο Ελληνικό Κράτος, από το σχηματισμό του το 1821 έως σήμερα, έχει δει την επιβολή απειράριθμων φορολογικών νομοθετημάτων. Ο αρχαιότετος φόρος της δεκάτης, που ίσχυε επί της Τουρκοκρατίας, συστηματοποιήθηκε επί Όθωνος το 1834 με διάταγμα. Το 1836 επιβλήθηκε φόρος επί «οικοδομών και επιτηδευματιών» και εκδόθηκε νόμος «περί χαρτοσήμου».

Στα τέλη του 19ου αιώνα σε ένα διάστημα εικοσαετίας διπλασιάστηκε η φορολογική επιβάρυνση με σημαντική αύξηση της έμμεσης φορολογίας. Το 1909 έγινε νέα φορολογική αναμόρφωση με μείωση των επιβαρύνσεων των λαϊκών τάξεων αλλά με αύξηση ειδικών φορολογιών (καπνού, οινοπνεύματος κλπ.). Ακολουθεί το 1910 η διακυβέρνηση του Βενιζέλου με κύριο γνώρισμα αυτής την εισαγωγή νέων φορολογιών (επί κληρονομιών και καθαρών προσόδων). Από τότε και μέχρι το 1919 παρατηρείται αύξηση των εσόδων από τους φόρους κατανάλωσης και μονοπωλίων.

Το 1919 είναι έτος ορόσημο καθώς ψηφίζονται νέοι φόροι που αποτελούν τη βάση των φορολογιών μέχρι σήμερα (φορολογία κληρονομιών **N.1641/1919**, καθαρών προσόδων

1640/1919 όπως αντικαταστάθηκε το 1955 με το **Ν.Δ.3323/55** «περί ενιαίου φόρου επί του εισοδήματος»). Την περίοδο 1936-40 επιβάλλεται φόρος πολυτελείας,, κερδών φορτηγών πλοίων και έκτακτων κερδών. Το 1948 καθιερώθηκε το σύστημα τήρησης βιβλίων και έκδοσης φορολογικών στοιχείων.

Εν συνεχεία ψηφίζεται το **Ν.Δ. 3323/1955** «περί φορολογίας εισοδήματος», συστήνονται Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια, επανδρώνονται οι Οικονομικές Εφορίες με υπαλλήλους με επιστημονική κατάρτιση και αρκετά αργότερα επέρχεται μηχανογράφηση των συστημάτων, επιβάλλεται Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, ποινικοποιείται η φοροδιαφυγή.

2.3 Περιγραφή του Ε.Φ.Σ. Μέσα Από Νομοθετήματα

Δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος για να περιγράψει κανείς το Ε.Φ.Σ. παρά διαμέσου των διαφόρων νόμων, Προεδρικών Διαταγμάτων, των εγκυκλίων, των Υπουργικών Αποφάσεων , της δικαστηριακής νομολογίας καθώς και των παρεχόμενων οδηγιών του Υπουργείου Οικονομικών μιας που επί της ουσίας αυτά το διαμορφώνουν και καθορίζουν ακολούθως τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του. Έτσι προϊούσας της εργασίας παρουσιάζονται βασικά νομοθετήματα των οποίων οι κύριες διατάξεις επηρεάζουν και καταλήγουν εν τέλει να διαμορφώνουν το Ε.Φ.Σ. .

Το νομοθετικό διάταγμα 3323/1955 με το οποίο καθιερώθηκε στην Ελλάδα ο προσωπικός φόρος εισοδήματος αποτελεί ορόσημο στη φορολογική μας νομοθεσία. Το διάταγμα αυτό επιχειρεί να διορθώσει τις αδικίες που δημιούργησε ο νόμος με αρ.1640/1919 και μαζί με το Ν.Δ. 3843/1958 αποτελεί τον κορμό του φορολογικού μας συστήματος. Οι διατάξεις των δύο αυτών διαταγμάτων κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο, που ορίζει την φορολογία του εισοδήματος στην Ελλάδα σήμερα, με το Ν. 2238/1994.

2.3.1 Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.2238/1994)

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της εν λόγω φορολογίας είναι τα ακόλουθα:

- 1) Ο φόρος φυσικών προσώπων είναι προσωπικός και προοδευτικός και επιβάλλεται στο συνολικό εισόδημα. Ο φόρος των νομικών προσώπων είναι αναλογικός και υπολογίζεται επί των κερδών
- 2) Καθιερώνεται αφορολόγητο όριο εισοδήματος σαν ελάχιστο όριο συντήρησης (5.000,00€ σήμερα) για τα φυσικά πρόσωπα
- 3) Τα εισοδήματα φορολογούνται ανάλογα με την πηγή τους. Το εισοδήματα διακρίνονται σε εισοδήματα από :
 - a) Ακίνητα (αρ.20),
 - b) Κινητές Αξίες (αρ.24),
 - c) Εμπορικές Επιχειρήσεις (αρ.28),
 - d) Γεωργικές Επιχειρήσεις (αρ.40),
 - e) Μισθωτές Υπηρεσίες (αρ.45), στ. Ελευθέρια Επαγγέλματα και κάθε Άλλη Πηγή (αρ.48).

Έτσι το εισόδημα από εργασία για π.χ. έχει ευνοϊκότερη μεταχείριση από αυτό του κεφαλαίου.

- 4) Οι συντελεστές φορολόγησης του εισοδήματος των φυσικών προσώπων σήμερα είναι οι ακόλουθοι: 0-5.000€ (0%), 5-12.000€ (10%), 12-16.000€ (18%), 16-26.000€, 26-40.000€ (35%), 40-60.000€ (38%), 60-100.000€ (40%) και από 100.001 και πάνω με τον υψηλότερο συντελεστή του 45%. Επίσης επιβάλλεται φόρος στο συνολικό καθαρό εισόδημα από κάθε πηγή, που αποκτάται από κάθε νομικό πρόσωπο με συντελεστή 20% όπως ορίζει το άρθρο 109 του κώδικα

Σύμφωνα με το άρθρο 66 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ο Προϊστάμενος της ελεγκτικής υπηρεσίας ανάμεσα σε άλλα:

- **ελέγχει** την ακρίβεια των επιδιδόμενων δηλώσεων και **προβαίνει** σε έρευνα για την εξακρίβωση των υποχρεω που δεν έχουν υποβάλει δήλωση
- **ζητεί** από κάθε φορέα οποιαδήποτε πληροφορία θεωρεί αναγκαία για τη διευκόλυνση του ελεγκτικού έργου του, οι οποίοι υποχρεούνται να την παρέχουν (οποιασδήποτε μορφής γενικό ή ειδικό απόρρητο αίρεται)
- **ενεργεί**, είτε ο ίδιος είτε ο οριζόμενος με έγγραφη εντολή του υπάλληλος της ελεγκτικής υπηρεσίας ή άλλος δημόσιος υπάλληλος, οποιαδήποτε επιτόπια εξέταση θα κρίνει αναγκαία και ειδικά, προκειμένου για υπόχρεους που υπάγονται στις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και σύμφωνα με αυτές.

2.3.2 Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (N.2859.2000)

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας θεσπίστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1986 με το νόμο 1642 καταργώντας τον φόρο κύκλου εργασιών & τελών χαρτοσήμου, ίσχυσε από το 1987 και είναι έμμεσος φόρος γενικής κατανάλωσης ο οποίος επιβάλλεται στην προστιθέμενη αξία σε κάθε στάδιο παραγωγής σε όλα τα στάδια παραγωγής και εμπορίου (και στα εισαγόμενα αγαθά) και επιρρίπτεται τελικώς τον τελικό καταναλωτή. Ο Φ.Π.Α. είναι αναλογικός έμμεσος φόρος ο οποίος δεν αποτελεί στοιχείο του κόστους και βαρίζεται στο σύστημα των εκπτώσεων.

Σήμερα διέπεται από τις διατάξεις του Ν.2859/2000 και αυτήν την στιγμή εφαρμόζονται τρεις συντελεστές ΦΠΑ (πλην των νησιών του Αιγαίου). Ο βασικός συντελεστής, από 01.07.2010 είναι 23% και αφορά το σύνολο περίπου των αγαθών πλην τροφίμων, φαρμάκων, τουριστικών υπηρεσιών και εκδόσεων. Ο μειωμένος συντελεστής εφαρμόζεται για τα αγαθά και υπηρεσίες (τρόφιμα, οπωρολαχανικά, νερό, φυτοφάρμακα και κάποια φαρμακευτικά προϊόντα, μεταφορές κλπ.) του Κώδικα του ΦΠΑ είναι σήμερα 13%. Τέλος υφίσταται και ένας τρίτος υπερμειωμένος συντελεστής, 50% του μειωμένου, 6,5% με τον οποίο τιμολογούνται κυρίως οι εκδόσεις εφημερίδων, βιβλίων και περιοδικών, η παροχή υπηρεσιών διαμονής σε ξενοδοχεία, φάρμακα κλπ.. Για τα νησιά των νομών Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου, Κυκλάδων και τα νησιά του Αιγαίου Θάσο, Σαμοθράκη, Βόρειες Σποράδες και Σκύρο, οι συντελεστές του φόρου μειώνονται κατά τριάντα τοις εκατό (δηλ. 16% & 9% & 4,5%) Ο φόρος εισπράττεται από τις επιχειρήσεις και

αποδίδεται με οικείες δηλώσεις ανά τρίμηνο ή μηνιαία στο κράτος (Πληρωτέος ΦΠΑ= ΦΠΑ εκροών-ΦΠΑ εισροών).

2.3.3 Ο Κώδικας Βιβλίων & Στοιχείων (Π.Δ. 186/1992)

Ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων, με τις διατάξεις του, ορίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των επιτηδευματιών, σχετικά με την τήρηση των βιβλίων και την έκδοση των στοιχείων, για την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων. Προβλέπει για κάθε ημεδαπό ή αλλοδαπό φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κοινωνία του Αστικού Κώδικα, που ασκεί δραστηριότητα στην ελληνική επικράτεια και αποβλέπει στην απόκτηση εισοδήματος από εμπορική ή βιομηχανική ή βιοτεχνική ή γεωργική επιχείρηση ή από ελευθέριο επάγγελμα ή από οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση, καθώς και οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρείες όπως τηρεί, εκδίδει, παρέχει, ζητά, λαμβάνει, υποβάλλει, διαφυλάσσει τα βιβλία, τα στοιχεία, τις καταστάσεις και κάθε άλλο μέσο σχετικό με την τήρηση βιβλίων και την έκδοση στοιχείων που ορίζονται από αυτόν, κατά περίπτωση. Προβλέπει δύο κατηγορίες βιβλίων πλέον, αυτά της Β' κατηγορίας και εκείνα της Γ' κατηγορίας και η ένταξη σε αυτά είναι άλλοτε υποχρεωτική (για ΑΕ & ΕΠΕ για π.χ. Γ' κατηγορίας), άλλοτε βάσει ύψους κύκλου εργασιών και επιπλέον είναι πάντοτε δυνατή η προαιρετική τήρηση βιβλίων της, υψηλότερης, Γ' κατηγορίας.

Ο επιτηδευματίας της δεύτερης κατηγορίας τηρεί βιβλίο εσόδων – εξόδων απλογραφικά, ενώ αυτός της τρίτης τηρεί λογιστικά βιβλία με τη μέθοδο της διπλογραφικής καταχώρησης με οποιοδήποτε λογιστικό σύστημα, σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές αρχές της λογιστικής.

Για την πώληση αγαθών για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτου ή δικαιώματος εισαγωγής και την παροχή υπηρεσιών από επιτηδευματία σε άλλο επιτηδευματία και τα πρόσωπα των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 2 του Κώδικα αυτού, για την άσκηση του επαγγέλματος τους ή την εκτέλεση του σκοπού τους, κατά περίπτωση, καθώς και για την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών εκτός της χώρας εκδίδεται τιμολόγιο. Ο επιτηδευματίας που τηρεί βιβλία δεύτερης ή τρίτης κατηγορίας για κάθε πώληση αγαθών, για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτου, ή παροχή υπηρεσιών προς το κοινό εκδίδει απόδειξη λιανικής πώλησης ή παροχής υπηρεσιών κατά περίπτωση.

Σε αντίθεση με άλλες χώρες ο επιτηδευματίας στην Ελλάδα έχει υποχρέωση να θεωρεί στον αρμόδιο προϊστάμενο Δ.Ο.Υ., πριν από κάθε χρησιμοποίηση τους τα περισσότερα βιβλία & στοιχεία που ορίζονται από τον σχετικό Κώδικα. Μάλιστα τα βιβλία, για τα οποία ορίζεται θεώρηση τους όταν δε θεωρούνται πριν από την έναρξη χρησιμοποίησης τους είναι ως να μην τηρήθηκαν για το μέχρι τη θεώρηση τους χρονικό διάστημα.

Το κύρος και η αξιοπιστία των τηρούμενων βιβλίων και στοιχείων του ΚΒΣ θίγεται από τη διαπίστωση συγκεκριμένων παρατυπιών ή παραλείψεων. Έτσι τα βιβλία και στοιχεία της δεύτερης και τρίτης κατηγορίας κρίνονται ανεπαρκή όταν ο υπόχρεος για π.χ. τηρεί ή εκδίδει ή διαφυλάσσει τα βιβλία και στοιχεία του Κώδικα αυτού κατά τρόπο που αντιβαίνει τις διατάξεις αυτού ή τηρεί βιβλία κατηγορίας κατώτερης εκείνης στην οποία εντάσσεται ενώ κρίνονται ανακριβή όταν για π.χ. δεν εμφανίζει στα βιβλία του έσοδα ή έξοδα ή εμφανίζει αυτά ανακριβώς

ή εμφανίζει έξοδα που δεν έχουν πραγματοποιηθεί και δεν έχει εκδοθεί φορολογικό στοιχείο, δεν εκδίδει ή εκδίδει ανακριβή ή εικονικά ή πλαστά ως προς την ποσότητα ή την αξία ή τον αντισυμβαλλόμενο φορολογικά στοιχεία διακίνησης ή αξίας, ή λαμβάνει ανακριβή ή εικονικά ως προς την ποσότητα ή την αξία τέτοια στοιχεία, και δεν εμφανίζει επί της ουσίας την πραγματική κατάσταση της επιχείρησης του. Φυσικά δεν επηρεάζεται το κύρος των βιβλίων και στοιχείων για πράξεις ή παραλείψεις για μικρά συνολικά οικονομικά μεγέθη σε σχέση με το μέγεθος της ελεγχόμενης επιχείρησης. Όταν τα βιβλία και στοιχεία κρίνονται ανεπαρκή ή ανακριβή αυτό συνεπάγεται εξωλογιστικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η θέσπιση ειδικών αρμοδιοτήτων-δικαιωμάτων στον Προϊστάμενο κάθε Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) με το άρθρο 36 του ΚΒΣ σύμφωνα με το οποίο ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. και ο υπάλληλος που ορίζεται από αυτόν δικαιούται, οποιαδήποτε εργάσιμη για τον υπόχρεο ώρα, να λαμβάνει γνώση, να ελέγχει και να θεωρεί όλα τα βιβλία και στοιχεία που ορίζονται από τον Κώδικα ή άλλους νόμους, καθώς και αυτά που τηρούνται προαιρετικά από τον υπόχρεο και να λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε άλλου βιβλίου, εγγράφου ή στοιχείου και κάθε περιουσιακού στοιχείου που βρίσκεται στην επαγγελματική εγκατάσταση του επιτηδευματία ή στο κατάστημα κάθε άλλου υπόχρεου, μπορεί με έγγραφο του να ζητεί από τις Δημόσιες, Δημοτικές, Κοινοτικές και λοιπές Αρχές, καθώς και από κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, να αποστέλλουν κάθε στοιχείο και να παρέχουν κάθε πληροφορία μέσα σε τριάντα (30) ημέρες.

Τέλος οι σύνθετες διατάξεις του Κ.Β.Σ. και οι συχνές τροποποιήσεις του έχουν επιφέρει έντονη κριτική από τη μεριά του επιχειρηματικού κόσμου αλλά και των φορολογούμενων εν γένει σε τέτοιο βαθμό που πλέον με νόμο αποφασίστηκε η κατάργηση του από 01.01.2012. Με απόφαση που υπέγραψε ο Υπουργός Οικονομικών, Γιώργος Παπακωνσταντίνου, συγκροτήθηκε η Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για Έργο της τη σύνταξη με εξαίρεση τυχόν αναγκαίων διατάξεων που θα ενταχθούν σε άλλο φορολογικό νόμο.

Σήμερα παρότι έχουν παρέλθει αρκετοί μήνες του 2012 ο ΚΒΣ είναι σε πλήρη ισχύ μέχρι να ολοκληρωθεί το έργο της Επιτροπής και να ψηφιστεί, πιθανότατα στο β' εξάμηνο του 2012, φορολογικό νομοσχέδιο οριστικής κατάργησής του και ενσωμάτωσης αναγκαίων διατάξεων του, πιθανώς, στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

2.3.4 Οι Διοικητικές Κυρώσεις (Ν.2523/1997)

Οι Διοικητικές και Ποινικές κυρώσεις στη φορολογική νομοθεσία ρυθμίζονται από το **Ν.2523/1997 (ΦΕΚ 179 Α')**. Προκειμένου να διορθωθούν προβλήματα του παρελθόντος έγινε ιδιαίτερη προσπάθεια όταν τιμωρείται κανείς να γίνεται με πρόστιμο που προσδιορίζεται κατ' αντικειμενικό τρόπο. Έτσι, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην πρώτη παράγραφο του πέμπτου άρθρου του νόμου, όποιος παραβαίνει τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων τιμωρείται με πρόστιμο που προσδιορίζεται κατ' αντικειμενικό τρόπο και για το σκοπό αυτόν καθιερώνονται δυο βάσεις υπολογισμού, συντελεστές βαρύτητας, και ανώτατα όρια .

Ως η πλέον ειδική παράβαση καθιερώνεται , και τιμωρείται ανάλογα, η παράλειψη έκδοσης κάθε στοιχείου, που ορίζεται από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. (αποδείξεις, τιμολόγια κλπ.) . Πλέον πέραν του διοικητικού προστίμου (ίσο με την αξία της συναλλαγής όχι όμως μικρότερο των 800,00€) επέρχονται και άλλες κυρώσεις όπως το γεγονός ότι θίγεται το κύρος των βιβλίων της επιχείρησης, δεν τυγχάνει εφαρμογής το αφορολόγητο όριο της κλίμακας του αρ.9 του ν.2238/1994 εφαρμοζομένων αναλόγως των αρ.66,67,68 του ν.2238 / 1994 καθώς , και κυριότερα, επιβάλλονται υπό τις προϋποθέσεις του αρθρ.13 παρ.1 οι κυρώσεις της παρ.5 του άρθρου 19 του νόμου (φυλάκιση) αλλά ακόμα και η αναστολή λειτουργίας όλων των επαγγελματικών εγκαταστάσεων της διαπράττουσα τις παραβάσεις επιχείρησης για διάστημα μέχρι και ένα μήνα .

Ακόμα όποιος προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου εισοδήματος παραλείπει να υποβάλλει δήλωση ή υποβάλλει ανακριβή δήλωση, αποκρύπτοντας καθαρά εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή εισοδήματος τιμωρείται με ποινή φυλάκισης (τουλάχιστον ενός (1) έτους, εφόσον ο φόρος που αναλογεί στα καθαρά εισοδήματα που έχουν αποκρύψει υπερβαίνει σε κάθε διαχειριστική περίοδο το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων **(15.000) ευρώ**.

Επιπλέον εκείνος που δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς στο Δημόσιο το φόρο προστιθέμενης αξίας, το φόρου κύκλου εργασιών και τους παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους, τέλη ή εισφορές ή συμψηφίζει εξαπατώντας τη φορολογική αρχή ή λαμβάνει αναίτια επιστροφή Φ.Π.Α., τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, εφόσον το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς ή το ποσό του Φ.Π.Α. που συμψηφίστηκε ή επιστράφηκε ή δεν αποδόθηκε, υπερβαίνει σε ετήσια βάση το ποσό των τριών χιλιάδων **(3.000) ευρώ** και με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών, εφόσον το ως άνω ποσό υπερβαίνει σε ετήσια βάση τα εβδομήντα πέντε χιλιάδες **(75.000) ευρώ**.

Τέλος σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 22 του ίδιου νόμου αυστηροποιούνται οι διατάξεις και πλέον επί χρεών προς το δημόσιο προσωπική κράτηση διατάσσεται για συνολικές οφειλές μαζί με τις προσαυξήσεις που αναλογούν σε αυτές, προς το Δημόσιο και τρίτους πλην ιδιωτών, για ποσά πάνω από εννέα χιλιάδες (9.000) Ευρώ ή πάνω από τρεις χιλιάδες **(3.000) Ευρώ** προκειμένου για παρακρατούμενους, επιρριπτόμενους φόρους και για δάνεια με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου . Η καταβολή ληξιπρόθεσμων χρεών δε προς το Δημόσιο ρυθμίζεται από τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων **(Ν.Δ. 356/1974)**.

2.3.5 Η Φορολογία Κεφαλαίου

Την Φορολογία Κεφαλαίου στην Ελλάδα ορίζει κυρίως ο Νόμος με αρ.2961/2001: «Κύρωση του Κώδικα Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών Προϊκών και Κερδών από Λαχεία». Στο πρώτο άρθρο του νόμου αναφέρεται χαρακτηριστικά δε πως επιβάλλεται φόρος στις περιουσίες που αποκτήθηκαν αιτία θανάτου, δωρεάς, γονικής παροχής ή προϊκας και στα κέρδη από λαχεία, σύμφωνα μετά οριζόμενα στον νόμο ενώ στο φόρο υπόκειται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο αποκτά περιουσία από κάποια αιτία από αυτές που αναφέρονται παραπάνω.

Φυσικά υφίστανται και άλλα νομοθετήματα διατάξεις των οποίων ρυθμίζουν την Φορολογία του Κεφαλαίου. Μερικοί είναι οι εξής:

- 1) Ν.1587/1950,
- 2) Ν.1078/1980,
- 3) Ν.1249/1982
- 4) Ν.3091/2002,
- 5) Ν.3247/2005,
- 6) Ν.3634/2008 κλπ.

2.3.6 Η «Περαίωση»

Χαρακτηριστική λειτουργία του Ε.Φ.Σ. είναι η λεγόμενη «Περαίωση», η εκούσια δηλαδή κατάργηση φορολογικών διαφορών. Με άλλα λόγια η «Περαίωση» είναι προαιρετικός ειδικός τρόπος επίλυσης φορολογικών διαφορών που προκύπτουν από τις εκκρεμείς φορολογικές υποθέσεις και σκοπό έχει την κατάργησή τους.

Φυσικά η κατάργησή αυτή έχει το τίμημά της και δεν είναι υποχρεωτική. Ο επιτηδευματίας, υπό προϋποθέσεις που ορίζονται κάθε φορά από νόμο, αποδέχεται την καταβολή συγκεκριμένης οφειλής, που υπολογίζεται με ειδικό τρόπο ανά επιχείρηση, προς το Κράτος και με αυτόν τον τρόπο θεωρούνται ως να έχουν ελεγχθεί ανέλεγκτες επί της ουσίας διαχειριστικές χρήσεις για τις επιχειρήσεις .

Η διαδικασία αυτή έχει δεχτεί δριμυτία κριτική, συχνά μάλιστα οι ίδιοι οι εμπνευστές της διαβεβαιώνουν το φορολογούμενο κοινό πως γίνεται για τελευταία φορά ενώ αποτελεί παραδοχή πως ο φοροελεγκτικός μηχανισμός δεν είναι ικανός να ασκήσει το έργο του επαρκώς και πως μπορεί κανείς να φοροδιαφεύγει καθώς συχνά δεν ελέγχεται και βρίσκει συνήθως την δυνατότητα με μικρό τίμημα να «περαιώνει» τις χρήσεις του και να καταστρέφει τα λογιστικά του βιβλία στα πλαίσια της λειτουργίας αυτής εξαλείφοντας κάθε απόδειξη μάλιστα της φοροδιαφυγής του αυτής.

Η περαίωση πάντως είναι σοβαρό εισπρακτικό μέτρο με άμεσο χαρακτήρα . Στην τελευταία εκούσια κατάργηση φορολογικών διαφορών δε, όπως ρυθμίστηκε από τις διατάξεις του **Ν.3888/30.09.2010**, αποστάληκαν 1.407.035 εκκαθαριστικά σημειώματα στους πολίτες, εκ των οποίων τα 419.399 έγιναν αποδεκτά μέσω τραπεζών κατά τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2010. Το ύψος της αντίστοιχης βεβαίωσης εσόδων από την «περαίωση» ανήλθε σε **1.324.205.866,58 ευρώ** και οι εισπράξεις μέσω τραπεζών κατά την ίδια περίοδο σε **717.057.070,62 ευρώ**.

2.3.7 Άλλες Φορολογίες

Ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα με τον νόμο της ΑΧΚΕ της 30/12.1987. Με το νόμο 1642/1919 επιβλήθηκε φόρος αυτόματης υπερτίμησης της ακίνητης περιουσίας. Δέκα χρόνια αργότερα καταργήθηκε και θεσπίστηκε φόρος μεταβίβασης ακινήτων (**Ν.4225/1929**). Ο νόμος 4225/29 κωδικοποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το νόμο 1521/1950 που

ισχύει μέχρι σήμερα. Ο φόρος υπολογίζεται με βάση ποσοστά και προβλέπει διάφορες απαλλαγές.

Ετήσιος φόρος προβλέπεται και υπολογίζεται επί μεγάλης ακίνητης περιουσίας καθώς και επί κληρονομιών και δωρεών (**Ν.Δ. 118/1973**). Τέλος με το νόμο 1880/1951 καθιερώθηκε ειδικό φορολογικό καθεστώς για τα πλοία υπό Ελληνική σημαία και τα κέρδη που προκύπτουν από την εκμετάλλευσή τους.

Η φορολόγησή τους επιβάλλεται με βάση την ηλικία τους και την χωρητικότητά τους. Σήμερα την φορολόγηση των πλοίων ορίζουν οι διατάξεις του νόμου 27/1975 όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει. Η Φορολογία των Πλοίων στην Ελλάδα διέπεται κυρίως από του κάτωθι νόμους:

- a) Ν.27/1975,
- b) Ν.29/1975,
- c) Ν.959/1979,
- d) Ν.2843/2000,
- e) Ν.3182/2003.

Από το πρώτο και δεύτερο άρθρο του Π.Δ. της 28ης Ιουλίου του 1931 προκύπτουν σχετικά με την Φορολογία Χαρτοσήμου πως το σχετικό τέλος επιβάλλεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Προεδρικό Διάταγμα, πως τα τέλη διακρίνονται σε αναλογικά και πάγια και πως από αυτά εξαιρούνται το Δημόσιο, οι Δήμοι & οι Κοινότητες.

Πολλοί είναι οι νόμοι οι διατάξεις των οποίων επηρεάζουν τους Ειδικούς Φόρους Κατανάλωσης. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι οι εξής: α) Ν.1326/1983, β) Ν.2515/ 1997, γ) Ν.2579/98, και δ) Ν.2960/2001. Γνωστοί ειδικοί φόροι κατανάλωσης είναι αυτοί επί της διαφήμισης, της ενέργειας, της κινητής τηλεφωνίας, των τεχνικών παιγνίων, των αλκοολούχων ποτών, των καυσίμων και της ταξινόμησης αυτοκινήτων.

2.3.8 Ο Κώδικας Διοικητικών Διαδικασιών

Οι διοικητικές διαδικασίες που εφαρμόζονται από την Ελληνική Φορολογική Διοίκηση όπως και από το σύνολο του Δημόσιου Τομέα, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα άλλα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου τους ρυθμίζεται από σχετικό Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας που κυρώθηκε με το Ν. 2690/1999 (**ΦΕΚ Α' 45/09.03.1999**).

Έτσι οι δημόσιες υπηρεσίες, όταν υποβάλλονται αιτήσεις, οφείλουν να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων και να αποφαινούνται για τα αιτήματά τους μέσα σε προθεσμία πενήντα (50) ημερών, εφόσον από ειδικές διατάξεις δεν προβλέπονται μικρότερες προθεσμίες. Κάθε ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων.

Μεγάλη σημασία έχει αποκτήσει το άρθρο 6 του κώδικα το οποίο προβλέπει την σύμφωνη με το Σύνταγμα «Προηγούμενη ακρόαση του ενδιαφερομένου». Συγκεκριμένα ορίζεται πως οι διοικητικές αρχές, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων

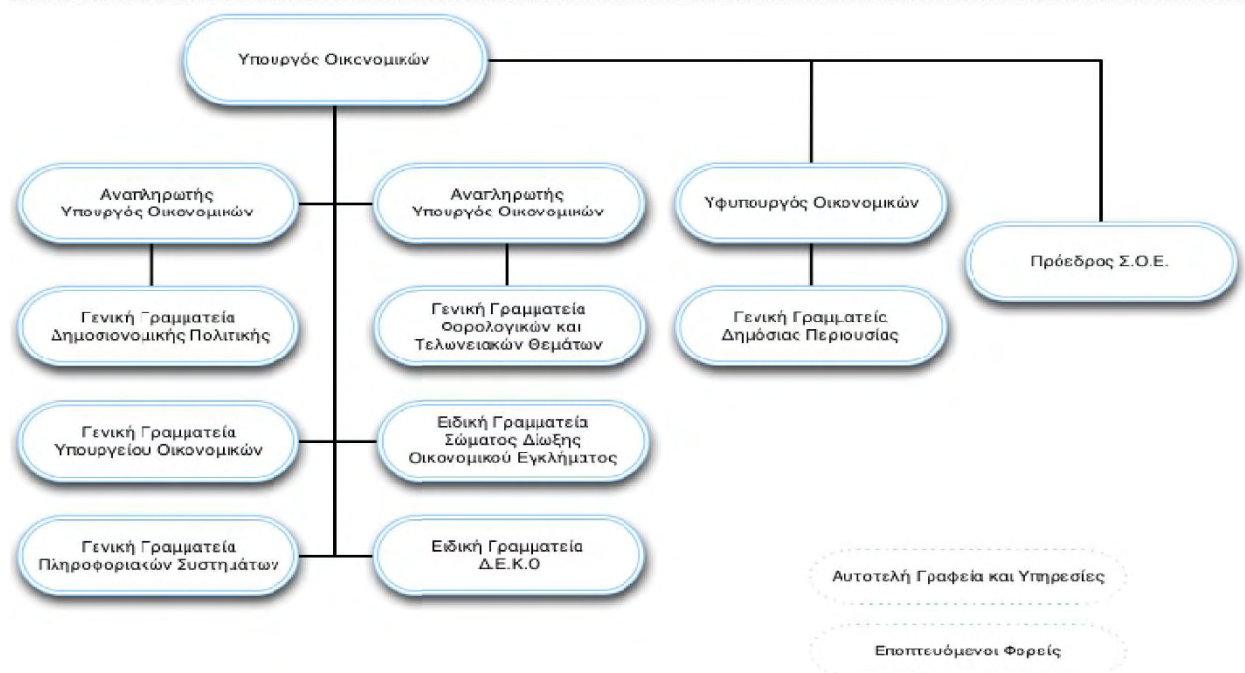
συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικά, ως προς τα σχετικά ζητήματα. Επιδίδεται δε κλήση προς ακρόαση έγγραφη, η οποία αναφέρει τον τόπο, την ημέρα και την ώρα της ακρόασης, προσδιορίζει δε το αντικείμενο του μέτρου ή της ενέργειας. Η κλήση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο τουλάχιστον πέντε (5) πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης. Ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να λάβει γνώση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων και να προβεί σε ανταπόδειξη.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 δε τα διοικητικά όργανα, μονομελή ή συλλογικά, πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

2.4 Η οργάνωση του Ε.Φ.Σ.

Κύριος στόχος, όπως τον έχουν θέσει σε δημόσιες τοποθετήσεις κορυφαία στελέχη του Υπουργείου Οικονομικών, είναι η απόκτηση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού Εθνικού Φορολογικού Συστήματος το οποίο θα αποτελέσει στέρεα βάση αναδιανομής σε μία κοινωνία που βασίζεται στη δικαιοσύνη, τη διαφάνεια και την ισότιμη μεταχείριση των πολιτών της.

Τα φορολογικά έσοδα οφείλουν να διαφυλαχθούν καθώς είναι η κύρια πηγή εσόδων του δημοσίου για τη χρηματοδότηση του κοινωνικού κράτους, των δημοσίων αγαθών, της ανάπτυξης και της εύρυθμης λειτουργίας του κράτους. και συνεπώς αποτελούν καθοριστικό συστατικό στο για τη διαμόρφωση μιας νέας πορείας ανάπτυξης για την χώρα. Το επίσημο οργανόγραμμα του Υπουργείου ακολουθεί:

Εικόνα 1: Οργάνωση Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος

(Πηγή:<http://www.minfin.gr/portal/el/resource/ction/organizationalchart/resourceRepresentationTemplate/hierarchyTemplate>)

Η διοίκηση των δημοσίων εσόδων και εξόδων και το λογιστικό του Κράτους διέπονται από τις διατάξεις του Ν.2362/1995. Ο Υπουργός Οικονομικών είναι αρμόδιος για τη γενική διαχείριση και εκτέλεση του Κρατικού Προϋπολογισμού. Ο ίδιος Υπουργός ασκεί εποπτεία και έλεγχο στη διαχείριση των δημοσίων χρημάτων και της δημόσιας περιουσίας. Σύμφωνα με απογραφή της 31.12.2006 ο συνολικός αριθμός των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών μαζί ήταν 29.702 υπάλληλοι. Σήμερα αυτός ο αριθμός έχει αλλάξει αρκετά, παρόλα αυτά η τελευταία μεγάλη επίσημη, και μάλλον η περισσότερο αξιόπιστη, απογραφή δημοσίων υπαλλήλων του καλοκαιριού του 2010 δεν αποκάλυψε στοιχεία για αριθμό υπαλλήλων ανά υπουργείο.

Οι Δημόσιες Οικονομικές υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) σε θέματα εισπράξεων και πληρωμών ενεργούν την είσπραξη των εσόδων και την πληρωμή των εξόδων του Κράτους. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών, καθορίστηκε η διάρθρωση και λειτουργία των Δ.Ο.Υ., τα καθήκοντα και οι ευθύνες των προϊσταμένων των Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών, του προσωπικού αυτών και των υπόλογων καθώς και το λογιστικό σύστημα των Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών, τα τηρούμενα από αυτές λογιστικά και διαχειριστικά βιβλία και ο τρόπος τηρήσεως αυτών. Η βασική διάρθρωση των Δ.Ο.Υ. Α' τάξης είναι η εξής:

- 1) Τμήμα Ελέγχου, με Γραφεία:
 - a. Τακτικού Ελέγχου
 - b. Προσωρινού και Προληπτικού Ελέγχου
 - c. Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων (Κ.Β.Σ.)
- 2) Τμήμα Φορολογίας Εισοδήματος και Ακίνητης Περιουσίας, με Γραφεία:
 - a) Φορολογίας Εισοδήματος
 - b) Παρακρατουμένων και Συναφών Φόρων βγ) Ακίνητης Περιουσίας
- 3) Τμήμα Φορολογίας Κεφαλαίου, με γραφεία:
 - a) Κληρονομιών - Δωρεών - Γονικών Παροχών
 - b) Φορολογίας Μεταβίβασης Ακινήτων (Φ.Μ.Α.).
- 4) Τμήμα Εμμέσων και Ειδικών Φόρων, με γραφεία:
 - a) Ειδικών Φόρων και Τελών
 - b) Αυτοκινήτων - Πλοίων και Αμοιβών Πληρωμάτων Πλοίων
 - c) Φορολογίας Καπνού
- 5) Τμήμα Λογιστικό
- 6) Τμήμα Εσόδων, με Γραφεία:
 - a) Βεβαίωσης
 - b) Είσπραξης
 - c) Επιστροφών - Διαγραφών Ζ) Τμήμα Εξόδων

- 7) Τμήμα Δικαστικό, με Γραφεία:
 - a) Φορολογικών υποθέσεων
 - b) Βεβαιουμένων Οφειλών και Διοικητικών Εκτέλεσης
 - c) Είσπραξης Ληξιπροθέσμων Οφειλών".
- 8) Τμήμα Μητρώου, με Γραφεία:
 - a) Μητρώου
 - b) Υποστήριξης Παραγωγικής Λειτουργίας του Πληροφορικού Συστήματος της Δ.Ο.Υ".
- 9) Γραφεία, υπαγόμενα απευθείας στον Προϊστάμενο κάθε Δ.Ο.Υ.
 - a) Γραμματείας
 - b) Διαχείρισης
 - c) Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.& Δαν.).

Ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. έχει την ενιαία διεύθυνση όλης της Υπηρεσίας , καθοδηγεί και παρέχει στο προσωπικό της Δ.Ο.Υ. τις αναγκαίες οδηγίες για την ακριβή εκτέλεση των καθηκόντων τους. Εποπτεύει την εργασία όλων των τμημάτων και γραφείων της Δ.Ο.Υ., το έργο της βεβαίωσης και είσπραξης των δημοσίων και λοιπών εσόδων, και ελέγχει την ορθή και έγκαιρη διεκπεραίωση της και την πιστή εφαρμογή των Νόμων, Προεδρικών Διαταγμάτων, Εγκυκλίων και διαταγών του Υπουργείου Οικονομικών.

Το Τμήμα Φορολογικού Ελέγχου κάνει τους ελέγχους, τις έρευνες και τις εξακριβώσεις αρμοδιότητας της Δ.Ο.Υ. μετά από γραπτή εντολή του προϊσταμένου αυτής. Αντικείμενο του φορολογικού ελέγχου είναι ο προσωρινός, προληπτικός και τακτικός έλεγχος, των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων και παντός υπόχρεου σε υποβολή δήλωσης ,ο προσωρινός και τακτικός έλεγχος των δηλώσεων όλων των φορολογικών αντικειμένων, ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα Βιβλίων & Στοιχείων καθώς και εκείνος για τη διευκρίνιση ή διαπίστωση πραγματικών ζητημάτων και οποιαδήποτε άλλη έρευνα φορολογικού ή μη περιεχομένου με εντολή του προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. μέσα στον κύκλο αρμοδιότητας του που γίνεται από υπαλλήλους του Τμήματος, τους Ελεγκτές.

Η είσπραξη εσόδων από τις Δ.Ο.Υ. γίνεται με άμεση πληρωμή, από τους οφειλέτες, ή με κατάθεση σ' αυτή των χρημάτων, που εισπράχθηκαν από τους ειδικούς ταμίες και υπόλογους ή. από άλλες Δημόσιες αρχές και Νομικά πρόσωπα. Για κάθε είσπραξη χρημάτων εκδίδεται πάντοτε από τους αρμόδιους υπαλλήλους της Δ.Ο.Υ. διπλότυπο αποδεικτικό είσπραξης.

Με το αρ.2 του **Ν.2343/1995** συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομικών υπηρεσία με τον τίτλο "Οικονομική Επιθεώρηση" υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών ως και ιδιαίτερος κλάδος προσωπικού με τον τίτλο "Οικονομικοί Επιθεωρητές". Κύρια αποστολή της Οικονομικής Επιθεώρησης είναι: ο διαχειριστικός και ο οικονομικός έλεγχος των δημόσιων υπολόγων και δημοσίων διαχειρίσεων, η καθοδήγηση, εποπτεία και η διενέργεια τακτικών και έκτακτων επιθεωρήσεων και ελέγχων της διοικητικής και διαχειριστικής δραστηριότητας και λειτουργίας όλων των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών για την ορθή εφαρμογή των κειμένων διατάξεων της αρμοδιότητας αυτών.

Ο ίδιος νόμος με το τέταρτο άρθρο του συστήνει στο Υπουργείο Οικονομικών υπηρεσία με τον τίτλο "Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.)", με κύρια αποστολή του τον προληπτικό έλεγχο για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων της φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας, τον εντοπισμό φορολογητέας ύλης των υποχρεών και των τεκμηρίων προσδιορισμού αυτής και γενικά η δίωξη της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου, την έρευνα, ανακάλυψη και δίωξη των οικονομικών εγκλημάτων, απατών, παραβάσεων και παράνομων πράξεων σε αντικείμενα αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών .

Η Υπηρεσία αυτής με το Άρθρο 30 του **N.3296/2004** καταργείται και συστήνεται στη θέση της η Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε.) με κύριο έργο της, την αποκάλυψη και καταπολέμηση εστών οικονομικού εγκλήματος, μεγάλης φοροδιαφυγής και λαθρεμπορίας, την έρευνα, εντοπισμό και καταστολή οικονομικών παραβάσεων ιδιαίτερης βαρύτητας και σημασίας, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), τον έλεγχο της κίνησης κεφαλαίων, τον έλεγχο της διακίνησης αγαθών και υπηρεσιών καθώς και της κατοχής και διακίνησης απαγορευμένων ή υπό ειδικό καθεστώς ειδών και ουσιών, ο έλεγχος της ορθής εφαρμογής των διατάξεων που σχετίζονται με τις εθνικές και κοινοτικές επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις και των διατάξεων που αναφέρονται στην προστασία της δημόσιας περιουσίας καθώς και τον προληπτικό έλεγχο εφαρμογής της φορολογικής νομοθεσίας. Ακολουθώντας με το άρθρο 88 του **N.3842/2010** η ΥΠ.Ε.Ε. μετονομάζεται σε Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), μια ονομασία που διατηρεί έως και σήμερα.

2.5 Η Αποτελεσματικότητα του Ε.Φ.Σ.

Τα φορολογικά έσοδα στη Ελλάδα ήταν από τα χαμηλότερα στην Ε.Ε., ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν μειωθεί ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες. Το 94% των φορολογούμενων δηλώνουν εισοδήματα κάτω των **30.000 ευρώ** το χρόνο, ενώ μόλις 3.000 Έλληνες δηλώνουν εισοδήματα άνω των **200.000 ευρώ**. Πρόσφατες μελέτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δείχνουν ότι το 30% των εσόδων από ΦΠΑ, περίπου 6,6 δις ευρώ ανά έτος παραμένουν ανείσπρακτα, κυρίως λόγω της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής .

Τα στοιχεία αυτά είναι ενδεικτικά της ανάγκης της ενίσχυσης των φορολογικών εσόδων, με την πάταξη της φοροδιαφυγής. Η παραδοχή από πλευράς της πολιτείας του οξυμένου και δυσεπίλυτου προβλήματος της φοροδιαφυγής οδήγησε στην ψήφιση δεκάδων φορολογικών νομοσχεδίων τα τελευταία χρόνια με ποιο χαρακτηριστικό το άρθρο 1 του Ν.2610/2007 με το οποίο συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Εθνικό Συμβούλιο για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

Το Συμβούλιο αποτελεί συμβουλευτικό όργανο για θέματα που σχετίζονται με τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση και περιορισμό του προβλήματος της φοροδιαφυγής. Αρμοδιότητες του Συμβουλίου αποτελούν:

- a) Η υποβολή προτάσεων για τη λήψη μέτρων σε θέματα που σχετίζονται με τον προληπτικό και κατασταλτικό έλεγχο εφαρμογής της φορολογικής νομοθεσίας,

- b) Η υποβολή προτάσεων που σκοπεύουν στην απλοποίηση ή και στην κατάργηση διαδικασιών για την άμεση εξυπηρέτηση των φορολογουμένων.
- c) Η συζήτηση προτάσεων που υποβάλλονται από οποιονδήποτε παραγωγικό φορέα που άπτονται θεμάτων περιορισμού της φοροδιαφυγής και άλλων συναφών θεμάτων.

Κεφάλαιο 3

Φορολογία ευρωπαϊκών χωρών

3.1 Εισαγωγικά

Στο κεφάλαιο αυτό, γίνεται αναλυτική αναφορά σε τρία διαφορετικά φορολογικά συστήματα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα της Γαλλίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου και της Βουλγαρίας. Με τη μελέτη των πηγών γίνεται η προσπάθεια παρουσίασης των κυριότερων νόμων, διατάξεων και γενικών χαρακτηριστικών των φορολογικών συστημάτων αυτών των χωρών.

3.2 Το Φορολογικό Σύστημα της Γαλλίας

3.2.1 Γενικά Στοιχεία

Η Γαλλική Δημοκρατία είναι το μεγαλύτερο κράτος της Ευρώπης, εκτείνεται από τη Βόρεια Θάλασσα μέχρι τη Μεσόγειο, αποτελεί κυρίαρχο κράτος και ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το σημερινό φορολογικό σύστημα της Γαλλίας διαμορφώθηκε κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα και στοχεύει στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών και στη δίκαιη κατανομή του πλούτου και του εισοδήματος.

Οι αρμοδιότητες φορολογικού περιεχομένου, σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης, κατανέμονται σε δύο Υπουργεία, το Υπουργείο Οικονομίας Βιομηχανίας και Ψηφιακών και το Υπουργείο Οικονομικών και Δημόσιων Λογαριασμών. Στην ευθύνη του Υπουργείου Οικονομίας Βιομηχανίας και Ψηφιακών μεταξύ άλλων, ανήκει ο σχεδιασμός της γενικής οικονομικής και φορολογικής πολιτικής. Στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Οικονομικών και Δημόσιων Λογαριασμών υπάγεται η κατάρτιση και η εκτέλεση του προϋπολογισμού του Κράτους, Διευθύνσεων του Υπουργείου. Οι αρμοδιότητες των δύο Υπουργείων είναι διακεκριμένες, ενώ υπάρχει συναρμοδιότητα στη διεύθυνση ορισμένων υπηρεσιών.

3.2.2 Διάκριση Φόρων

Στους φόρους της Γαλλικής Δημοκρατίας περιλαμβάνονται και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίες αποτελούν μέρος του συνόλου των μισθών που καταβάλλει ο εργοδότης, όταν αμείβει τον εργαζόμενο. Οι περισσότεροι από τους φόρους εισπράττονται από την κυβέρνηση και τις τοπικές αρχές, ενώ οι κοινωνικές εισφορές εισπράττονται από την Κοινωνική Ασφάλιση. Υπάρχει διάκριση μεταξύ των φόρων που αφορούν την παραγωγή, τις εισαγωγές, τον πλούτο και τα εισοδήματα, καθώς και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Φόροι και εισφορές μαζί αποτελούν τις κύριες φορολογικές υποχρεώσεις.

Υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες φόρου εισοδήματος στη Γαλλία:

- 1) φόρος εταιρειών
- 2) φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

- 3) κοινωνικές δαπάνες
- 4) φόρος μισθωτών υπηρεσιών

3.2.2.1 Φορολογία Νομικών Προσώπων

Ο Φόρος Εταιρειών αφορά όλα τα κέρδη που παράγονται εντός των ορίων της γαλλικής επικράτειας από όλα τα εγχώρια νομικά πρόσωπα (ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, ετερόρρυθμες κατά μετοχών εταιρίες και σε ορισμένες περιπτώσεις συνεταιριστικές επιχειρήσεις) και καταβάλλεται σε ετήσια βάση, είτε εφάπαξ είτε σε δόσεις. Δηλαδή, τα κέρδη γαλλικής εταιρείας που εδρεύει στο εξωτερικό δεν υπόκεινται στο γαλλικό φόρο εταιρειών, ενώ μια ξένη εταιρεία υπόκειται στο γαλλικό φόρο εταιρειών μόνο για τα κέρδη που προκύπτουν από τη δραστηριοποίησή της στη γαλλική επικράτεια.

Ο γαλλικός φορολογικός συντελεστής για όλες τις δραστηριότητες των εταιρειών είναι 33,33%. Επιπλέον, στις μεγάλες επιχειρήσεις εφαρμόζεται πρόσθετος φόρος 3,3%, ο οποίος συνυπολογίζεται εφόσον η φορολογική υποχρέωση υπερβαίνει το ποσό των € 763.000. Από την 1.1.2014 υπάρχει ένας προσωρινός πρόσθετος φόρος ύψους 10,7% επί της φορολογικής υποχρέωσης για τις επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ, με αποτέλεσμα ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής να διαμορφώνεται περίπου στο 38% για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Τα περισσότερα από τα κεφαλαιακά κέρδη περιλαμβάνονται στο φορολογητέο εισόδημα. Ωστόσο, υπάρχει μια σημαντική εξαίρεση, καθώς απαλλάσσονται τα κέρδη που προέρχονται από διάθεση μετοχών που κατέχονται για τουλάχιστον 2 χρόνια. Τα μερίσματα φορολογούνται με περίπου 1,9% μόνο όταν το ποσοστό συμμετοχής υπερβαίνει το 5%. Μηδενική παρακράτηση φόρου εφαρμόζεται, στις περισσότερες περιπτώσεις, σε μερίσματα, τόκους και δικαιώματα που καταβάλλονται σε κατοίκους της ΕΕ. Σε γενικές γραμμές, οι φορολογικοί συντελεστές παρακράτησης για τους μη μόνιμους κατοίκους είναι 30% για τα μερίσματα, 0% για τόκους και 33,3% για δικαιώματα.

Οι δημόσιοι φορείς, όπως οι δημόσιοι οργανισμοί και εταιρίες που είναι υπό τον έλεγχο τοπικών αρχών, υπόκεινται σε φόρο εταιρειών με μειωμένο συντελεστή (15% για τα πρώτα € 38.120 των φορολογητέων κερδών), για ορισμένα εισοδήματα που αντλούν από την περιουσία τους. Επιπλέον, σε φόρο εταιρειών με μειωμένο συντελεστή υπάγονται οι εταιρείες που είναι εγκατεστημένες σε ορισμένες προστατευόμενες οικονομικά και κοινωνικά περιοχές της χώρας, σε ζώνες επιχειρηματικών επενδύσεων, σε περιφερειακές ζώνες, σε αγροτικές ζώνες

3.2.2.2 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι ένας ολοκληρωμένος φόρος που επιβάλλεται επί του συνολικού εισοδήματος ενός ατόμου σε ένα δεδομένο έτος. Όλα τα εισοδήματα, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους, συγκεντρώνονται για να δώσουν ένα συνολικό καθαρό εισόδημα από το οποίο υπολογίζεται ο οφειλόμενος φόρος.

Σύμφωνα με το γαλλικό φορολογικό σύστημα, υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ φυσικών προσώπων κατοίκων και μη κατοίκων στη Γαλλία. Κάτοικοι Γαλλίας είναι τα πρόσωπα που θεωρούνται ότι έχουν κατοικία για φορολογικούς σκοπούς τη Γαλλία, δηλαδή είναι τα άτομα που έχουν το σπίτι τους στη Γαλλία, τα άτομα των οποίων ο τόπος κύριας διαμονής τους είναι η Γαλλία και τα άτομα που ασκούν την κύρια επαγγελματική τους δραστηριότητα μισθωτή ή μη στη Γαλλία. Αυτοί, φορολογούνται για το σύνολο των εισοδημάτων τους, που μπορεί να είναι γαλλικής ή και ξένης προέλευσης.

Σε αντίθετη περίπτωση, μη κάτοικοι Γαλλίας ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους, είναι τα πρόσωπα που δεν κατοικούν στη γαλλική επικράτεια και φορολογούνται στη Γαλλία για το μέρος του εισοδήματός τους που προέρχεται από γαλλικές πηγές. Σύμφωνα με τον κώδικα φορολογίας, εισοδήματα από γαλλικές πηγές θεωρούνται τα εξής:

- εισόδημα από ακίνητα που βρίσκονται στη Γαλλία
- εισόδημα από κινητές αξίες στη Γαλλία και από όλα τα άλλα πάγια περιουσιακά στοιχεία στη Γαλλία
- εισόδημα από επαγγελματική δραστηριότητα, μισθωτή ή μη, από κερδοσκοπικές πράξεις που ασκούνται στη Γαλλία
- υπεραξία από τη μεταβίβαση ακινήτων από επαχθή αιτία ή από τη μεταβίβαση των μετοχών σε εταιρείες που έχουν την καταστατική τους έδρα στη Γαλλία.

Απαλλαγές από τον φόρο εισοδήματος χορηγούνται κυρίως για κοινωνικούς λόγους. Οι φορολογούμενοι των οποίων το εισόδημα μετά την αφαίρεση των επαγγελματικών δαπανών δεν υπερβαίνει τα € 8.270 απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων. Για τα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών, το όριο αυτό είναι € 9.040.

Σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων υπόκεινται οι ακόλουθες κατηγορίες εισοδήματος:

- Τα εισοδήματα από ακίνητα. Στα έσοδα από την ακίνητη περιουσία περιλαμβάνεται το εισόδημα από ακίνητο στη Γαλλία ή σε άλλες χώρες. Όταν το ετήσιο φορολογητέο εισόδημα από ακίνητα δεν υπερβαίνει τα € 15.000 τότε η φορολόγησή του γίνεται με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς. Δηλαδή, το εισόδημα προσδιορίζεται μετά την αφαίρεση του ποσοστού 30% των εσόδων, ποσοστό που επέχει θέση τεκμαρτού υπολογισμού όλων των εξόδων για το ακίνητο. Όταν τα ετήσια εισοδήματα από ακίνητα υπερβαίνουν τα € 15.000 φορολογούνται με το κανονικό καθεστώς και το φορολογητέο εισόδημα από ακίνητα είναι ίσο με τη διαφορά μεταξύ του ποσού των εσόδων και του πραγματικού ύψους των δαπανών για το ακίνητο.
- Τα κέρδη των επιχειρήσεων. Αφορούν κέρδη από βιομηχανικές, εμπορικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν να φορολογηθούν πάνω σε ένα τεκμαρτό κέρδος ίσο με το 29% των πωλήσεων τους αν πρόκειται για εμπορικές

ή βιομηχανικές επιχειρήσεις ή το 50% των εσόδων από παροχή υπηρεσίας, αν είναι επιχειρήσεις αμιγώς παροχής υπηρεσιών.

- Μη εμπορικά κέρδη. Περιλαμβάνουν τις πηγές κέρδους που δεν εμπίπτουν σε οποιαδήποτε άλλη κατηγορία κερδών ή εισοδημάτων (προμήθεια αγοράς μετοχών στο χρηματιστήριο, τα πνευματικά δικαιώματα, εισοδήματα από δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, εκπτώσεις που χορηγούνται για την πώληση βιομηχανοποιημένου καπνού, κλπ.).
- Τα γεωργικά κέρδη. Στα γεωργικά κέρδη περιλαμβάνονται όλα τα εισοδήματα που προέρχονται από την εκμετάλλευση της αγροτικής γης. Πιο συγκεκριμένα, είναι έσοδα που προέρχονται από γεωργικές καλλιέργειες, κτηνοτροφία, δασοκομία, πώληση της βιομάζας ή ενέργειας.
- Οι μισθοί, ημερομίσθια, συντάξεις και επιδόματα συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής των ανώτερων διευθυντικών στελεχών, και των παροχών σε είδος
- Τα έσοδα από περιουσιακά στοιχεία παγίου κεφαλαίου όπως εισόδημα από μετοχές, μερίσματα, ομολογίες, τόκους, καταθέσεις, εγγυήσεις, έντοκα γραμμάτια που εκδίδονται από οργανισμούς δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου.
- Τα κεφαλαιακά κέρδη μπορεί να πραγματοποιηθούν από μεμονωμένα άτομα κατά τη διάρκεια της διαχείρισης των ιδιωτικών περιουσιακών τους στοιχείων ή από επαγγελματίες κατά την άσκηση της δραστηριότητας της επιχείρησής τους. Η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση ακινήτων από τους ιδιώτες στο πλαίσιο της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος 16%. Τα κεφαλαιακά κέρδη που προκύπτουν από τη διάθεση κινητών αξιών φορολογούνται με αναλογικό συντελεστή 18%.

Με βάση τις παραπάνω πηγές εισοδήματος τα φυσικά πρόσωπα στη Γαλλία πληρώνουν για το 2014 φόρους εισοδήματος με προοδευτικό συντελεστή μεταξύ 0 και 45%. Επιπρόσθετος φόρος 3% επιβάλλεται για εισοδήματα μεταξύ € 250.000 - € 500.000 και 4% για εισοδήματα άνω των € 500.000 για άγαμους

Η φορολογική κλίμακα φυσικών προσώπων με βάση το εισόδημα δίνεται στον παρακάτω πίνακα

Κλίμακα εισοδήματος	Συντελεστής φόρου οικονομικού έτους 2014
Λιγότερο από 6.011	0
6.012 έως 11.991	5,5%
11.992 έως 26.631	14%
26.632 έως 71.397	30%
71.398 έως 151.200	41%
Πάνω από 151.200	45%

Πίνακας 1: Φορολογικοί Συντελεστές Φυσικών Προσώπων στη Γαλλία

Ο υπολογισμός του φόρου εισοδήματος προσαρμόζεται στις προσωπικές περιστάσεις, επιτρέποντας σε κατηγορίες φορολογούμενων ελαφρύνσεις ή πιστώσεις για ορισμένες κατηγορίες προσωπικών δαπανών. Μερικές από αυτές είναι οι δωρεές προς φιλανθρωπικά ιδρύματα και οργανισμούς δημοσίου συμφέροντος, το κόστος εκπαίδευσης των παιδιών και των προστατευόμενων μελών, η εγγραφή στο κεφάλαιο μικρών επιχειρήσεων, οι τόκοι ενυπόθηκου δανείου για την αγορά πρώτης κατοικίας.

3.2.2.3 Κοινωνικές Δαπάνες

Οι κοινωνικές δαπάνες είναι μια άλλη μορφή φόρου εισοδήματος στη Γαλλία, που επιβάλλονται για την μείωση του ελλείμματος κοινωνικής ασφάλισης. Το ποσοστό του φόρου είναι 11% επί των εσόδων από επενδύσεις και κέρδη, 8% επί των μισθών και 7,1% επί των συντάξεων. Το εισόδημα πάνω στο οποίο υπολογίζονται οι κοινωνικές δαπάνες δηλώνεται στην φορολογική δήλωση και πληρώνεται κάθε φθινόπωρο, μετά την υποβολή της φορολογικής δήλωσης. Οι κοινωνικές δαπάνες είναι οι εξής:

- 1) Η γενική εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (CSG), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1991, είναι μια εισφορά με κοινωνικό σκοπό.
- 2) Η ανταποδοτική συνεισφορά χρέους κοινωνικής ασφάλισης (CRDS), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1996, έχει ως στόχο να καλύψει τα ελλείμματα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Είναι πληρωτέα από τα άτομα που έχουν την κατοικία τους στη Γαλλία για φορολογικούς σκοπούς, όπως και η CSG.
- 3) Η επιπλέον εισφορά 2,2% για κοινωνικές και άλλες πρόσθετες παροχές. Τα άτομα που κατοικούν στη Γαλλία για φορολογικούς σκοπούς υπόκεινται σε 2,2% κοινωνική εισφορά, που εισήχθη το 1998, για εισοδήματα από προσωπική περιουσία και εισοδήματα από επενδύσεις. Τα έσοδα, αυτά, διατίθενται για το ταμείο αλληλεγγύης γήρατος, το εθνικό ταμείο συντάξεων και το αποθεματικό ταμείο συντάξεων. Μια πρόσθετη εισφορά 0,3% επί του εισοδήματος από προσωπικά περιουσιακά στοιχεία και εισόδημα από επενδύσεις, εισήχθη το 2004, για το εθνικό ταμείο αλληλεγγύης.
- 4) Η φορολόγηση 2,5% των κερδών από την άσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης για την αγορά
- 5) μετοχών, και από την δωρεάν απόκτηση μετοχών που χορηγούνται από τις 16 Οκτωβρίου
- 6) 2007 και μετά (θεσπίστηκε το 2007).
- 7) Η εισφορά δικαιούχων συνταξιοδοτικών προγραμμάτων (RETRAITES CHAPEAU).
- 8) Η κοινωνική εισφορά επί εταιρικών κερδών (CSB). Επιπλέον κοινωνική εισφορά ίση με το 3,3% του εταιρικού φόρου.
- 9) Η εταιρική συνεισφορά κοινωνικής αλληλεγγύης (C3S), την οποία υποχρεούνται να καταβάλλουν τα νομικά πρόσωπα με κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από € 760.000.

Προορίζεται για τη χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων και το ποσοστό της εισφοράς είναι 0,16%.

3.2.2.4 Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών

Ο φόρος μισθωτών υπηρεσιών καταβάλλεται από εργοδότες που είναι εγκατεστημένοι στη Γαλλία, οι οποίοι δεν υπόκεινται σε ΦΠΑ ή δεν υπόκεινται σε ΦΠΑ για τουλάχιστον το 90% του κύκλου εργασιών τους για το ημερολογιακό έτος που προηγείται της πληρωμής μισθών. Οι φορολογούμενοι είναι κυρίως τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες, ο ιατρικός και παραϊατρικός τομέας, οργανώσεις και άλλοι φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Προκειμένου να μειωθεί η γραφειοκρατία, οι "πολύ μικρές επιχειρήσεις" των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια για την απαλλαγή από τον ΦΠΑ, απαλλάσσονται από το φόρο μισθωτών υπηρεσιών.

Ο φόρος μισθωτών επιβάλλεται επί του συνολικού ποσού των ακαθάριστων αποδοχών που καταβάλλονται συν το ποσό των παροχών σε είδος. Ο φορολογικός συντελεστής ξεκινά από το 4,25% και αυξανόμενος προοδευτικά φτάνει το 13,6% για ετήσιο ατομικό εισόδημα που ξεπερνά τα € 14.295.

3.2.2.5. Λοιποί Φόροι

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο της Γαλλίας ο ΦΠΑ είναι ένας έμμεσος κοινοτικός φόρος κατανάλωσης που επιβάλλεται σε όλες τις παραδόσεις αγαθών και υπηρεσιών που παρέχονται στη Γαλλία. Το έδαφος στο οποίο ο ΦΠΑ επιβάλλεται περιλαμβάνει την ηπειρωτική Γαλλία, την Κορσική, το Πριγκιπάτο του Μονακό, τα διαμερίσματα της Γουαδελούπης, τη Μαρτινίκα και τη Ρεϋνιόν

Σύμφωνα με την γαλλική νομοθεσία απαλλάσσονται του ΦΠΑ:

- Θαλάσσιες και αλιευτικές δραστηριότητες
- Φιλανθρωπικές και μη-κερδοσκοπικές δραστηριότητες
- Ιατρικές, παραϊατρικές δραστηριότητες και νοσοκομειακή περίθαλψη
- Εκπαίδευση και κατάρτιση
- Οι δημόσιοι οργανισμοί
- Ορισμένες τραπεζικές και χρηματοοικονομικές εργασίες (η χορήγηση και διαπραγμάτευση πιστώσεων, η διαχείριση του πιστωτικού φορέα, η διαπραγμάτευση και η ανάληψη δεσμεύσεων, εγγυήσεων και άλλων μορφών ασφάλειας, με την διαχείριση πιστωτικών εγγυήσεων από την παραχωρούσα αρχή της πίστωσης, κ.λπ.).
- Ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές υπηρεσίες και η παροχή συναφών υπηρεσιών.

Ακόμη, απαλλάσσονται από την καταβολή ΦΠΑ οι επιτηδευματίες των οποίων ο κύκλος εργασιών τους κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος δεν υπερβαίνει τα € 80,000 συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, χωρίς όμως να έχουν το δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών.

Οι τρέχοντες συντελεστές ΦΠΑ είναι οι εξής:

- 1) Κανονικός συντελεστής 20% για την τρέχουσα χρονιά
- 2) Μειωμένος συντελεστής 5,5% για τα περισσότερα τρόφιμα και γεωργικά προϊόντα, ορισμένα είδη ζωικών τροφίμων, ιατρικών φαρμάκων που δεν καλύπτονται από την κοινωνική ασφάλιση, βιβλία και ορισμένες υπηρεσίες (κυρίως παροχή καταλύματος, παροχή γευμάτων για την εταιρεία, νοσοκομεία, μεταφορές επιβατών και ορισμένα θεάματα. Ο συντελεστής 5,5% ισχύει και στον τομέα των εστιατορίων στις πωλήσεις τροφίμων και ποτών για κατανάλωση επί τόπου, με την εξαίρεση των αλκοολούχων ποτών.
- 3) Ειδικός συντελεστής 2,1%, που αφορά δημοσιεύσεις στον τύπο και ιατρικά φάρμακα που επιστρέφονται από την κοινωνική ασφάλιση. Ειδικές τιμές ισχύουν στα υπερπόντια διαμερίσματα (Γουαδελούπη, Μαρτινίκα, Réunion) και στην Κορσική.
- 4) Εκτός από το ΦΠΑ, οι φόροι δαπανών περιλαμβάνουν και ορισμένους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, όπως ο ειδικός φόρος αλκοόλης και αλκοολούχων ποτών, ο φόρος κατανάλωσης επί των ενεργειακών προϊόντων (επιβάλλεται σε πετρελαιοειδή, φυσικό αέριο, άνθρακα), ο ειδικός φόρος καπνού, ο φόρος διασκέδασης (επιβάλλεται σε έσοδα από την είσοδο σε αθλητικές εκδηλώσεις, σε τυχερά παιχνίδια, κ.α.). Σημαντικός είναι και ο Γενικός Φόρος Ρυπογόνων Δραστηριοτήτων (TGAP) ο οποίος καθιερώθηκε ως κίνητρο για την προστασία του περιβάλλοντος.
- 5) Άλλοι φόροι που αφορούν περιουσιακά στοιχεία είναι ο φόρος επί των οχημάτων που καταβάλλεται εφάπαξ για την έκδοση άδειας κυκλοφορίας και μπορεί να είναι σταθερός ή αναλογικός, ο φόρος περιουσίας που είναι ένας ετήσιος φόρος που καταβάλλεται από ιδιώτες, εφόσον η καθαρή αξία των περιουσιακών στοιχείων τους υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσό και ο φόρος περιουσίας νομικών προσώπων που καταβάλλεται από νομικά πρόσωπα τα οποία, άμεσα ή έμμεσα, κατέχουν ένα ή περισσότερα ακίνητα που βρίσκονται στη Γαλλία ή κατέχουν εμπράγματο δικαίωμα ιδιοκτησίας σε ακίνητα.
- 6) Τέλος, στο γαλλικό φορολογικό σύστημα περιλαμβάνονται και οι τοπικοί άμεσοι φόροι που είναι και οι παλαιότεροι. Το βασικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι, με εξαίρεση τον τοπικό φόρο επιχειρήσεων, επιβάλλονται κυρίως επί της φορολογητέας αξίας ενός ακινήτου σύμφωνα με το Γαλλικό Κτηματολόγιο.

3.3 Το Φορολογικό Σύστημα της Βουλγαρίας

3.3.1 Γενικά Στοιχεία

Η Δημοκρατία της Βουλγαρίας είναι χώρα της νοτιοανατολικής Ευρώπης και μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2007. Με την είσοδό της, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Βουλγαρία ήρθε αντιμέτωπη με την πρόκληση της προσαρμογής και της ένταξης στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Έτσι, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η μελέτη του βουλγαρικού φορολογικού συστήματος και η προσαρμογή του στους ισχύοντες κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι σημαντικότεροι τομείς της βουλγαρικής οικονομίας για το 2014 ήταν η βιομηχανία (23,5%), το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (21,3%), καθώς και η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (13,2%). Οι φόροι στη Βουλγαρία συλλέγονται τόσο σε κρατικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Οι πιο σημαντικοί φόροι που εισπράττονται σε κρατικό επίπεδο όπως θα δούμε παρακάτω είναι, ο φόρος εισοδήματος, η κοινωνική ασφάλιση, η φορολογία των επιχειρήσεων και ο φόρος προστιθέμενης αξίας. Σε τοπικό επίπεδο, είναι οι φόροι περιουσίας καθώς και τα διάφορα τέλη που εισπράττονται.

3.3.2 Διάκριση Φόρων

3.3.2.1 Φορολογία Νομικών Προσώπων

Οι εταιρείες που έχουν συσταθεί στη Βουλγαρία υπόκεινται σε εταιρικό φόρο για το συνολικό τους εισόδημα. Οι ξένες εταιρείες φορολογούνται στη Βουλγαρία για κέρδη που προκύπτουν από δραστηριότητες που ασκούνται μέσω μιας μόνιμης εγκατάστασης στη χώρα και σε εισοδήματα από βουλγάρικες πηγές. Ο φορολογικός συντελεστής είναι 10%. Ακόμη, 10% φορολογία επιβάλλεται και σε ορισμένες δαπάνες, όπως δαπάνες υπαλλήλων, πρόσθετες παροχές σε είδος και έξοδα παραστάσεων, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής για τις εταιρείες που πραγματοποιούν αυτές τις δαπάνες.

Τα κεφαλαιακά κέρδη από την πώληση περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των μετοχών, υπόκεινται σε φόρο με κανονικό συντελεστή 10%. Δεν παρέχεται καμία φορολογική ελάφρυνση ή έκπτωση. Οι κεφαλαιακές ζημιές εκπίπτουν για φορολογικούς σκοπούς. Παράλληλα, τα κεφαλαιακά κέρδη που προέρχονται από πώληση μετοχών που διαπραγματεύονται, στο χρηματιστήριο της Βουλγαρίας, σε χρηματιστήριο της ΕΕ ή σε χρηματιστήριο χωρών του ΕΟΧ απαλλάσσονται από τη φορολογία. Ομοίως, οι ζημιές από την πώληση μετοχών που διαπραγματεύονται σε αυτά τα χρηματιστήρια δεν εκπίπτουν για φορολογικούς σκοπούς.

Τα μερίσματα που καταβάλλονται από βουλγάρικες εταιρείες σε εταιρείες που εδρεύουν για φορολογικούς λόγους σε χώρες εκτός ΕΕ ή ΕΟΧ, υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 5%. Το ίδιο ισχύει και για αφανή διανεμόμενα κέρδη προς εταιρείες που εδρεύουν για φορολογικούς λόγους σε χώρες της ΕΕ ή του ΕΟΧ. Τα εμβάσματα κερδών από υποκαταστήματα προς τις χώρες καταγωγής τους, δεν υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου.

Επιπρόσθετα, οι βουλγάρικες εταιρείες δικαιούνται έκπτωσης φόρου σε περιπτώσεις που τους επιβάλλονται από το εξωτερικό πανομοιότυποι ή παρόμοιοι φόροι. Η έκπτωση αυτή, περιορίζεται στο ποσό του φόρου που είχε καταβληθεί στη Βουλγαρία. Επιπλέον, σύμφωνα με το βουλγάρικο φορολογικό σύστημα απαλλάσσεται από τη φορολογία εισοδήματα από ξένα ακίνητα και αλλοδαπές μόνιμες εγκαταστάσεις.

Τέλος, το φορολογικό έτος συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος. Η ετήσια φορολογική δήλωση πρέπει να υποβάλλεται μέχρι τις 31 Μαρτίου του έτους που ακολουθεί το φορολογικό έτος.

3.3.2.2 Φορολογία Φυσικών Προσώπων

Οι κάτοικοι της Βουλγαρίας υπόκεινται σε φόρο φυσικών προσώπων για το σύνολο των εισοδημάτων τους, ενώ τα άτομα που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι υπόκεινται σε φόρο μόνο για τα εισοδήματά τους που προκύπτουν στη Βουλγαρία. Ένα άτομο θεωρείται φορολογικός κάτοικος Βουλγαρίας, για ένα φορολογικό ημερολογιακό έτος, εάν πληροί μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις. Πρώτον, θα πρέπει να έχει δαπανήσει περισσότερες από 183 ημέρες στη Βουλγαρία κατά τη διάρκεια των προηγούμενων 12 μηνών (ημέρες εισόδου και εξόδου από τη χώρα υπολογίζονται ως ημέρες διαμονής στη Βουλγαρία). Δεύτερον, θα πρέπει το κέντρο των ζωτικών συμφερόντων του να θεωρείται η Βουλγαρία. Αυτό σημαίνει ότι, με βάση πραγματικά γεγονότα και περιστάσεις, τα προσωπικά και οικονομικά συμφέροντα του ατόμου είναι στενά συνδεδεμένα με τη Βουλγαρία, όπως η οικογενειακή κατοικία, η ακίνητη περιουσία που του ανήκει ή ο τόπος εργασίας.

Ο φορολογικός συντελεστής είναι ένας και είναι 10%, εξαιρούνται το εισόδημα από μερίσματα το οποίο φορολογείται με συντελεστή 5% και το εισόδημα από ατομική επιχείρηση, το οποίο φορολογείται με συντελεστή 15%.

Το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες υπόκεινται σε φόρο με βάση τις αποδοχές (χρήματα ή παροχές σε είδος) που καταβάλλονται ή παρέχονται από ή για λογαριασμό του εργοδότη. Τα έσοδα που προέρχονται από δραστηριότητες απασχόλησης που πραγματοποιήθηκαν στη Βουλγαρία, είναι βουλγάρικης πηγής. Τα παρακάτω εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες απαλλάσσονται από το φόρο:

- Το ποσό των ημερήσιων αποζημιώσεων που αφορά επαγγελματικά ταξίδια στο εσωτερικό της Βουλγαρίας και στο εξωτερικό, μέχρι το διπλάσιο του ποσού που καθορίζει ο νόμος.
- Έξοδα μετακίνησης και διαμονής επαγγελματικών ταξιδιών, που καλύπτονται με τα απαραίτητα δικαιολογητικά.
- Ορισμένες κοινωνικές παροχές που παρέχονται από τον εργοδότη, για τις οποίες φορολογείται ο εργοδότης.
- Δικαιώματα προαίρεσης που παρέχονται από τον εργοδότη, φορολογούνται κατά την άσκηση τους ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

Εισοδήματα προερχόμενα από αυτό-απασχόληση και επιχειρηματική δραστηριότητα όπως, έσοδα από δραστηριότητα επιχείρησης, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, έσοδα από γεωργία, κέρδη από άλλες δραστηριότητες φορολογούνται με κανονικό συντελεστή 10%. Μια έκπτωση της τάξεως του 25% ή 40% επί των ακαθάριστων εσόδων, εφαρμόζεται ανάλογα με το είδος της δραστηριότητας. Επίσης, με το συντελεστή 10% φορολογούνται οι αμοιβές διευθυντικών στελεχών, τα έσοδα από πώληση μετοχών και διάφορα έσοδα όπως εισόδημα από ενοικίαση κατοικιών. Τα έσοδα από τόκους, συμπεριλαμβανομένων των τόκων τραπεζικών καταθέσεων, φορολογούνται με συντελεστή 8%.

Απαλλάσσονται από τη φορολογία έσοδα από πώληση ακινήτων (για ακίνητα με πάνω από τρία χρόνια ιδιοκτησίας πριν την πώληση), έσοδα από υποτροφίες, διατροφές, συντάξεις κοινωνικών ασφαλίσεων και έσοδα από αποζημιώσεις ασφαλείων.

3.3.2.3 Λοιποί Φόροι

Όλες οι παραδόσεις αγαθών και υπηρεσιών υπόκεινται σε ΦΠΑ σύμφωνα με το φορολογικό σύστημα της Βουλγαρίας. Ο συντελεστής του ΦΠΑ είναι 20%, ενώ εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής 9% για διαμονή σε ξενοδοχείο και σε ορισμένες περιπτώσεις μηδενικός. Ορισμένες από τις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται μηδενικός συντελεστής ΦΠΑ είναι εξαγωγή των εμπορευμάτων, οι διεθνείς μεταφορές και συναφείς υπηρεσίες, οι ενδοκοινοτικές παραδόσεις, οι προμήθειες που σχετίζονται με αφορολόγητα είδη και υπηρεσίες διαμεσολαβητών (μεσίτες).

Ένας σημαντικός φόρος που εφαρμόζεται στη Βουλγαρία είναι ο φόρος κληρονομιάς. Επιβάλλεται σε όλα τα ακίνητα που βρίσκονται στη Βουλγαρία και καταβάλλεται από τον παραλήπτη. Τα ακίνητα που βρίσκονται έξω από τη Βουλγαρία, ανήκουν όμως σε Βούλγαρους πολίτες, υπόκειται επίσης σε φόρο κληρονομιάς. Δεν υπόκεινται σε φόρο κληρονομιάς οι σύζυγοι, οι γονείς και οι άμεσοι απόγονοι. Τα ακόλουθα ποσοστά ισχύουν για τον προσδιορισμό του φόρου κληρονομιάς για άλλους κληρονόμους:

- Για αδελφούς, αδελφές και τα παιδιά τους, ο φορολογικός συντελεστής κυμαίνεται από 0,4% έως 0,8% για κληρονομιά αξίας πάνω από BGN250.000 (€ 127.053,64).
- Για άλλους κληρονόμους που υπόκεινται σε φόρο κληρονομιάς, ο φορολογικός συντελεστής κυμαίνεται από 3,3% έως 6,6% για κληρονομιά αξίας πάνω από BGN250.000 (€ 127.053,64).

Ακίνητα που αποκτήθηκαν ως δώρο είναι φορολογητέα, εκτός εάν το δώρο δίνεται από τον σύζυγο ή το δώρο έγινε μεταξύ απογόνων. Η φορολογική βάση είναι η αξία του ακινήτου κατά τη στιγμή της μεταβίβασης, η οποία καθορίζεται από τις φορολογικές αρχές ή το Δημοτικό Συμβούλιο. Τα ισχύοντα ποσοστά φορολόγησης διαφέρουν ανάλογα με την τοποθεσία και τον τύπο του ακινήτου.

Ακόμη, εφαρμόζεται στους πολίτες της χώρας που έχουν στην κατοχή τους ακίνητο, φόρος ακίνητης περιουσίας. Το ύψος του φόρου διαμορφώνεται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του ακινήτου, όπως το είδος της περιουσίας, την τοποθεσία και την έκταση. Τέλος, σε όλα τα ακίνητα επιβάλλεται και τοπικός φόρος, ο οποίος καθορίζεται από το τοπικό συμβούλιο και καταβάλλεται στον εκάστοτε δήμο.

3.4 Το Φορολογικό Σύστημα της Ισπανίας

3.4.1 Εισαγωγή

Το βασίλειο της Ισπανίας είναι κυρίαρχο κράτος και μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που βρίσκεται στη Νοτιοδυτική Ευρώπη επί της Ιβηρικής Χερσονήσου. Με έκταση 194.610 τετραγωνικά μέτρα είναι η δεύτερη μεγαλύτερη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η τέταρτη της Ευρώπης συνολικά ενώ

ο συνολικός πληθυσμός της χώρας, φτάνει τα 46.661.950 κατοίκους. Εξαιτίας της τοποθεσίας της, στο διάβα των αιώνων, ήταν αποδέκτης πολλών και ποικίλων επιρροών οι οποίες συνετέλεσαν στην ιδιαίτερη σημερινή φυσιognωμία της. Το ισπανικό πολίτευμα είναι συνταγματική μοναρχία με κληρονομικό μονάρχη και κοινοβούλιο (Cortes) σε 2 σώματα. Το 1986 προσχώρησε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έκτοτε αποτελεί ένα από τα βασικά της μέλη. Η Ισπανία διαθέτει την 12^η σε μέγεθος οικονομία στον κόσμο βάσει ονομαστικού Α.Ε.Π. και μέχρι πρόσφατα απολάμβανε ένα από τα υψηλότερα βιοτικά επίπεδα ζωής. Βασική ιδιομορφία ου Βασιλείου της Ισπανίας εντοπίζεται στην διοικητική της διαίρεση, η οποία επηρεάζει όλες τις ζωές των Ισπανών, ακόμα και τη φορολογική τους συμπεριφορά. Η χώρα διαιρείται σε 17 Αυτόνομες Κοινότητες οι οποίες διοικούνται από αρχές που εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία. Η ψυχοσύνθεση των κατοίκων της και το κλιματικό της περιβάλλον ομοιάζει με τα αντίστοιχα της Ελλάδας και σε συνδυασμό με τα ανωτέρω εκτεθέντα στοιχεία τοποθετούν το Φορολογικό της Σύστημα, δεδομένα, ως ιδανικό προς εξέταση όπως προκύπτει άλλωστε και από το κείμενο που ακολουθεί από άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό (σ.σ. αναλυτική αναφορά στον κατάλογο αναφορών) σχετικά με την φορολογική διοίκηση της Ισπανίας, της εφοριακού υπαλλήλου κ. Κολοβού Βασιλική.

3.4.2 Φορολογικό Σύστημα Διοίκησης

«Η Ισπανική Φορολογική Υπηρεσία (Agencia Tributaria www.agenciatributaria.es) αποτελεί έναν οργανισμό με δικό του νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας, ξεχωριστό οικονομικό σύστημα από την υπόλοιπη δημόσια διοίκηση και με αυτονομία στη διαχείριση των χρηματικών και ανθρώπινων πόρων. Στην εποπτεία της ανήκουν οι φορολογικές και οι τελωνιακές υπηρεσίες.

Από το 2004 βρίσκεται σε μια διαρκή φάση ανανέωσης και εισαγωγής νέων ευκολότερων στη χρήση μεθόδων και τεχνολογιών, για την συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών και δεδομένων στο Πληροφοριακό της σύστημα, με σκοπό την αύξηση της εθελοντικής συμμόρφωσης των φορολογουμένων και την εκπαίδευσή τους στη χρήση των μεθόδων αυτών. Με αυτό τον τρόπο θα μπορέσουν να απελευθερώσουν από τις απλές διαδικασίες, μεγάλους ανθρώπινους και τεχνολογικούς πόρους προκειμένου να τους απασχολήσουν στην πάταξη της φορολογικής και τελωνιακής απάτης.

Η οργανωτική διάρθρωση της Υπηρεσίας είναι ορισμένη σε τμήματα και λειτουργίες. Η Ισπανική Φορολογική Υπηρεσία απασχολεί περίπου 28000 υπαλλήλους. Στην κορυφή του οργανογράμματος βρίσκεται ο Πρόεδρος και ο Γενικός Διευθυντής ο οποίος είναι υπεύθυνος για την εύρυθμη λειτουργία όλων των τμημάτων. Σε αυτόν αναφέρονται όλοι οι υπάλληλοι και τα τμήματα. Κάποια βασικά Τμήματα είναι:

- Τμήμα εσωτερικού ελέγχου: αναφέρεται απευθείας στον Πρόεδρο αλλά και στον Γενικό Διευθυντή της υπηρεσίας και ασχολείται με το έλεγχο των εσωτερικών υποθέσεων.

- Τμήμα νομικών υποθέσεων
- Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
- Τμήμα φορολογικών και στατιστικών μελετών
- Τμήμα φορολογικής διοίκησης: ασχολείται με την ενημέρωση και εκπαίδευση των φορολογούμενων στο νέο τεχνολογικό περιβάλλον, για τις κάθε είδους δηλώσεις, τα θέματα των μικρών επιχειρήσεων καθώς παρέχει και γενική υποστήριξη στο τμήμα IT.
- Τμήμα οικονομικών και φορολογικών ελέγχων: ασχολείται με τον έλεγχο των φορολογούμενων, μέσα από διαδικασίες του πληροφοριακού συστήματος, διαρκείς διασταυρώσεις στοιχείων αλλά και αναλυτικό έλεγχο των μεγάλων επιχειρήσεων.
- Τμήμα τελωνειακών υποθέσεων και ειδικών φόρων: ασχολείται με τη διοίκηση των τελωνείων της χώρας, τον έλεγχο επιχειρήσεων και μεταφορών, τη διαχείριση και τον έλεγχο της καταβολής των ειδικών φόρων και την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου.
- Τμήμα είσπραξης φόρων: ασχολείται με τις διαδικασίες της είσπραξης των κάθε είδους φόρων, των ρυθμίσεων αποπληρωμής χρεών και τη διαδικασία ελέγχου και συλλογής των πληροφοριών που εισάγονται στο Πληροφοριακό Σύστημα (πάνω από 300 φόρμες από διάφορες πηγές).
- Κεντρικό γραφείο πολύ μεγάλων φορολογούμενων: Υπηρεσία για τους μεγάλους φορολογούμενους, που ιδρύθηκε το 2005 και εδρεύει στη Μαδρίτη. Στην πλήρη εποπτεία της βρίσκονται περίπου 2300 πολύ μεγάλες επιχειρήσεις από όλη τη χώρα και 400 φυσικά πρόσωπα.
- 17 περιφερειακά, 51 επαρχιακά, 203 τοπικά γραφεία και 34 τελωνεία.
- Τμήμα Πληροφοριακών Συστημάτων: ασχολείται με τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και διαχείριση του βασικού όπλου της Φορολογικής Αρχής, το Πληροφοριακό Σύστημα. Μέχρι σήμερα έχουν εγγραφεί στο Πληροφοριακό Σύστημα περισσότεροι από 3.500 εκατομμύρια χρήστες και πραγματοποιούνται 14.450.000 κινήσεις κάθε ημέρα. Το 69% των πληροφοριών που συλλέγονται προέρχεται από εξωτερικές πηγές (τράπεζες, επιχειρήσεις κλπ) και περιέχει στοιχεία για το σύνολο των φορολογούμενων. Το τμήμα αυτό έχει υπαλλήλους και σε τοπικά γραφεία, οι οποίοι ασχολούνται με την παραμετροποίηση των προγραμμάτων σε τοπικό επίπεδο. Το σύνολο των υπαλλήλων είναι περίπου 2800, το 10% του συνόλου των υπαλλήλων, και τεχνικοί που απασχολούνται ως εξωτερικοί συνεργάτες.
- Τμήμα ανθρώπινου δυναμικού υπάρχουν πολλοί

- Τμήμα οργάνωσης και προγραμματισμού: ασχολείται με τον συντονισμό όλων των τμημάτων, τον σχεδιασμό και τον έλεγχο των αποκεντρωμένων υπηρεσιών, έχει συνεργασία με τις Αυτόνομες Κοινότητες και τους Διεθνείς Οργανισμούς.

Στα τοπικά γραφεία ο φορολογούμενος προσέρχεται μετά από συνεννόηση (τηλεφωνικό ραντεβού), προκειμένου να βοηθηθεί στην συμπλήρωση των δηλώσεων, να ενημερωθεί για φορολογικά του θέματα, να ζητήσει πιστοποιητικά κλπ. Επίσης μπορεί να προμηθευτεί έντυπο υλικό και προγράμματα επεξεργασίας φορολογικών δηλώσεων για χρήση στον Η/Υ. Η επικοινωνία των πολιτών με την Φορολογική Υπηρεσία μέσω των τηλεφωνικών κέντρων, έχει μια σημαντικά μειούμενη τάση, όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα, σε αντίστροφη σχέση με τη χρησιμοποίηση του website για τη διεκπεραίωση των υποχρεώσεων και ερωτήσεων. Μέσω των τηλεφωνικών κέντρων, ο φορολογούμενος μπορεί να λύσει απορίες, να ενημερωθεί για φορολογικές διαδικασίες και να ορίσει συνάντηση με υπάλληλο της φορολογικής διοίκησης. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός διαφόρων τηλεφωνικών αριθμών (και 24ωρη εξυπηρέτηση με ηχογραφημένες οδηγίες αλλά και προσωπική εξυπηρέτηση).

Το στοιχείο της υπηρεσίας είναι η ενίσχυση της χρήσης του internet για όλες τις υποθέσεις των φορολογούμενων και η ελαχιστοποίηση της φυσικής τους παρουσίας στα γραφεία και της χειρόγραφης κατάθεσης δηλώσεων και στοιχείων. Για το λόγο αυτό, η πλοήγηση στο site είναι πολύ φιλική στο χρήστη και σε κάθε βήμα υπάρχουν πολύ αναλυτικές οδηγίες (σε μορφή video ή κειμένου) καθώς και μια λίστα των συνηθέστερων ερωτημάτων, που συνεχώς ανανεώνεται.

Το σύνολο των δηλώσεων που πρέπει να κατατεθούν στην υπηρεσία, είναι διαθέσιμες μέσα από το internet. Με τον τρόπο αυτό ο φορολογούμενος δε χάνει χρόνο να προσέλθει στην κατά τόπους υπηρεσία, και μια σειρά εσωτερικών διαδικασιών γίνονται αυτόματα (πρωτοκόλληση, έλεγχος συμπλήρωσης, καταχώριση, εκκαθάριση, βεβαίωση κλπ) ελαχιστοποιώντας τα περιθώρια λάθους αλλά και το χρόνο που απαιτείται προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία. Ενημερώσεις σχετικά με πληρωμές, υποχρεώσεις και οτιδήποτε χρειαστεί να ενημερωθεί, αποστέλλεται με email αλλά και με συμβατική αλληλογραφία. Το 47,9% των εσόδων που εισπράχθηκαν το 2008, προέρχονταν από τις 12,7 εκατομμύρια δηλώσεις που είχαν κατατεθεί μέσω internet. Όπως μπορούμε να δούμε και στο παραπάνω διάγραμμα, όσο αυξάνεται ο αριθμός των προτυπωμένων φορολογικών δηλώσεων και των επισκέψεων στο internet, τόσο μειώνεται ο αριθμός των τηλεφωνικών κλήσεων και των επισκέψεων στις υπηρεσίες.

Το ισπανικό φορολογικό σύστημα είναι μοντέρνο και ανταγωνιστικό τόσο στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ισπανική Φορολογική Διοίκηση διακρίνεται για την πρωτοπορία της μέσα σε όλη την Ισπανική δημόσια διοίκηση, για τα τεχνολογικά μέσα που διαθέτει και την συνεχή απορρόφηση των νέων τεχνολογιών στη δομή και τη λειτουργία της. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτών, αποτελούν το Ενιαίο Πληροφορικό Σύστημα που συγκεντρώνει και επεξεργάζεται έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών από εξωτερικές και εσωτερικές πηγές αλλά και το σύστημα ενημέρωσης και προεκτύπωσης διαφόρων τύπων φορολογικών δηλώσεων και της επεξεργασίας αυτών με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα.

Η δομή του φορολογικού συστήματος ακολουθεί τη δομή της διοικητικής αποκέντρωσης.

Στην Ισπανία, οι φόροι επιβάλλονται και εισπράττονται από 3 αρχές:

Α) Την κεντρική Κυβέρνηση: οι κύριες μορφές φορολόγησης που χρησιμοποιεί η κεντρική Κυβέρνηση είναι οι εξής (σε πολλούς από τους παρακάτω φόρους έχουν ποσοστό είσπραξης και οι επαρχίες):

Άμεσοι φόροι

- Στο εισόδημα (Φορολογία εισοδήματος φυσικών, νομικών προσώπων & μη-κατοίκων Ισπανίας φυσικών και νομικών προσώπων. Η τελευταία κατηγορία αυτή έχει μια ενιαία φορολόγηση 25% για όλα τα εισοδήματα ,ανεξαρτήτως πηγής, που αποκτούνται στην Ισπανία.)
- Στην περιουσία (αφορά μόνο τα φυσικά πρόσωπα)
- Φόρος ακίνητης περιουσίας: είναι ετήσιος και οι δηλώσεις υπολογισμού του γίνονται επί των ακινήτων που έχει ο φορολογούμενος στην κατοχή του στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους, και κατατίθενται από 1^η Ιανουαρίου έως 30 Ιουνίου του επόμενου έτους. Το ποσοστό του φόρου κυμαίνεται ανάμεσα στο 0,2% και 2,5% στην αξία της περιουσίας, και για τους ισπανούς τα πρώτα 108182€ είναι αφορολόγητα. Στην περίπτωση της α' κατοικίας το ποσό αυτό αυξάνεται σε 150253€. Το άθροισμα του φόρου αυτού και του φόρου εισοδήματος δε μπορεί να υπερβαίνει το 60% του φορολογητέου εισοδήματος.
- Φόρος καταθέσεων και μερισμάτων: είναι ετήσιος στο 18% της αξίας (ειδικά για τα μερίσματα, τα πρώτα 1500€ είναι αφορολόγητα)
- Φόρος στην πώληση ακινήτου: για τον πωλητή 18% επί του κέρδους, σε 2 μήνες από την πώληση. Για τον αγοραστή 7% στο τίμημα, αν δεν εφαρμόζεται ΦΠΑ ακινήτων (μη καινούρια ακίνητα).
- Φόρος κληρονομιών και δωρεών (ν 2/1987 & RD 1629-1991):ο φόρος κυμαίνεται από 7,65% έως 34% και υπολογίζεται μόνο αν η αξία της κληρονομιάς ή της δωρεάς, υπερβαίνει τις 8000€. Όσο μεγαλύτερη η συγγένεια, τόσο μεγαλύτερη η έκπτωση του φόρου. Μπορεί να υπάρξει έκπτωση έως και 95% σε περίπτωση που οι συγγενείς (συγκεκριμένοι βαθμοί συγγένειας) δε μεταβιβάσουν το κληροδοτήμα για 10 χρόνια.
- Φόρος εισοδήματος από ενοίκια (για μη-κατοίκους): κατατίθεται η δήλωση 210 ή 215 ανά 3 μήνες και πληρώνεται ο φόρος 25%.
- Τοπικός φόρος περιουσίας: το ποσοστό καθορίζεται από την τοπική αρχή και είναι από 0,5% έως 1% από τη αξία που δίνει το κτηματολόγιο.

Έμμεσοι φόροι

- Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) (ν 37/1992 & RD 1624/1992) [αναλυτική παρουσίαση στην συνέχεια]

- Φόρος Ασφαλιστρων (ν 13/1996): επιβλήθηκε προκειμένου να συμμορφωθεί η ισπανική με την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Επιβάλλεται άπαξ, επί ασφαλιστικών και κεφαλαιουχικών συναλλαγών.
- Εισαγωγικοί δασμοί
- Τέλη χαρτοσήμου & μεταφορών (RD 1/1993 & 828/1995): υπάρχει ο κίνδυνος διπλής φορολόγησης, μιας και οι φόροι αυτοί μπορούν να επιβληθούν και από την κεντρική κυβέρνηση αλλά και από τις κοινότητες. Συνήθως αποτελεί ένα ποσοστό ,0,5% έως και 6%.
- Ειδικοί φόροι κατανάλωσης (ν 38/1992 & RD 1165/1995): παραδείγματα αποτελούν ο φόρος κατανάλωσης στα αλκοολούχα ποτά, στη μύρα, το κρασί, στους υδρογονάνθρακες, τα προϊόντα καπνού, τον ηλεκτρισμό και άλλα.

Β) Τις Αυτόνομες Κοινότητες: το φορολογικό σύστημα των Κοινοτήτων και η αλληλοεπικάλυψη και συνεργασία του με το κεντρικό φορολογικό σύστημα, βρίσκεται αυτή την στιγμή σε φάση επανασχεδιασμού. Τα είδη και τα ποσοστά των φόρων που επιβάλουν οι Αυτόνομες Κοινότητες διαφέρουν από μέρος σε μέρος. Το βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι υπάρχουν 2 καθεστώτα φορολογικά:

- Το καθεστώς που ισχύει στη Χώρα των Βάσκων και την κοινότητα της Ναβάρρα, που αποτελεί αντικείμενο ειδικής συμφωνίας των κοινοτήτων και της κεντρικής κυβέρνησης. Σύμφωνα με το ειδικό αυτό καθεστώς, οι κοινότητες αυτές μπορούν να ορίζουν από μόνοι τους τα ποσά των φόρων που θα επιβάλλουν και από τα χρήματα που εισπράττουν από τους φόρους της κεντρικής διοίκησης, δίνουν αυτοί το μέρος που έχουν συμφωνήσει στην κεντρική διοίκηση.
- Το καθεστώς που ισχύει στις υπόλοιπες 15 κοινότητες : Τα έσοδα των Αυτόνομων Κοινοτήτων στηρίζονται στα διάφορα τέλη, τους δικούς τους φόρους, σε φόρους μετακίνησης και κυρίως στο ποσοστό επί του συνόλου των Κρατικών φόρων που εισπράττονται στην περιοχή της αρμοδιότητάς τους. Από τα χρήματα των φόρων που εισπράττουν και αποδίδουν στην κεντρική διοίκηση, αυτή με την σειρά της τους δίνει το ποσοστό που έχει συμφωνηθεί με κάθε κοινότητα ανάλογα και με το είδος του φόρου. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές ποσοστών φορολόγησης από περιοχή σε περιοχή και έτσι κάποιες κοινότητες έχουν περισσότερο ευνοϊκούς όρους φορολόγησης για τους κατοίκους ή τις επιχειρήσεις τους, από άλλες.

Γ) Τις τοπικές κοινότητες:

- Έσοδα των επαρχιών: προέρχονται από τέλη, ειδικές φορολογίες κατανάλωσης και επιπλέον ποσοστό στη φορολόγηση των εσόδων των νομικών προσώπων.
- Έσοδα των δήμων: προέρχονται από δημοτικά τέλη, τέλη κυκλοφορίας οχημάτων, τέλη ανέγερσης οικοδομών, φόρους επί της ιδιοκτησίας ακινήτων και της αύξησης της εμπορικής αξίας αυτών, φόρους εισοδημάτων νομικών προσώπων, φόρους στις κατασκευαστικές εργασίες και άλλα

ΑΕΠ (2010)	1.095.163 εκατ. €
Φυσικά πρόσωπα (που φορολογούνται)	40.092.997
Επιχειρήσεις	2.539.271
Μεγάλες επιχειρήσεις (τζίρος >6 εκ €)	43.457
Άλλες μορφές νομικών προσώπων	1.996.201
Δηλώσεις Φόρου Εισοδήματος ΦΠ (2010)	18.763.818
Προεκτυπωμένες δηλώσεις ΦΠ που εστάλησαν (2010)	13.874.096
Προεκτυπωμένες δηλώσεις ΦΠ που τις αποδέχτηκαν (2010)	7.475.425
Δηλώσεις Φόρου Εισοδήματος ΦΠ(2010) μέσω internet	5.649.979 (30,11%)
Δηλώσεις Φόρου Εισοδήματος ΦΠ(2010) μέσω PADRE	18.555.540 (98,89%)
Δηλώσεις Φόρου Εισοδήματος ΝΠ (2010)	1.389.529
Δηλώσεις Φόρου Εισοδήματος ΝΠ (2010) μέσω internet	1.375.097 (98,96%)
Δηλώσεις Φόρου Εισοδήματος ΝΠ(2010) μέσω PADRE	1.384.805 (99,66%)
Δηλώσεις ΦΠΑ (2010)	3.548.340
Δηλώσεις ΦΠΑ (2010) με Η/Υ	3.232.401 (89,89%)
Δηλώσεις ΦΠΑ (2010) μέσω internet	2.569.731 (71,46%)
Επισκέψεις στην ιστοσελίδα www.aeat.es	266 εκατ.

Πίνακας 2:Στοιχεία φορολογικού συστήματος της Ισπανίας

Έσοδα από φόρους το 2010, 173.453 εκ € από τα οποία:	
Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων	41,12%
Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων	15,74%
Φόρος μη κατοίκων	1,30%
ΦΠΑ	27,69%
Ειδικοί φόροι	11,29%
Άλλοι φόροι και τέλη	2,85%

Πίνακας 3: Έσοδα από ετήσιους φόρους 2010

3.4.3 Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

Ο ΦΠΑ θεσμοθετήθηκε στην σημερινή του μορφή, με το νόμο 37/1992 προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με τις Ευρωπαϊκές οδηγίες και αποφάσεις. Οι διατάξεις εφαρμόζονται σε όλη τη χώρα εκτός από τα Κανάρια Νησιά (αντί αυτού έχουν έναν σταθερό φόρο 5% παρόμοιο με το ΦΠΑ), στην Ceta και στη Melilla. ΦΠΑ δεν εφαρμόζεται από ορισμένες κατηγορίες επαγγελματιών όπως είναι οι γιατροί, οι οδοντίατροι και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

Τα ποσοστά του παρακάτω πίνακα έχουν αυξηθεί σε 18% και 8% ενώ το 4% θα παραμείνει .

Παράλληλα ισχύουν όλοι οι κανονισμοί για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και τις απαλλαγές ΦΠΑ που ισχύουν σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να καταθέτουν τις δηλώσεις τους σε 3μηνιαία βάση μέχρι τις 20 του επόμενου μήνα, από τη λήξη του τριμήνου. Οι επιχειρήσεις με τζίρο μεγαλύτερο από 6.000.000 € το χρόνο, είναι υποχρεωμένες να καταθέτουν τις δηλώσεις ΦΠΑ κάθε μήνα.

ΦΠΑ %	ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ
16%	Το σύνολο σχεδόν των αγαθών και υπηρεσιών
7%	Τρόφιμα εκτός από αλκοολούχα ποτά Νερό Φαρμακευτικά προϊόντα Προσωπικές κατοικίες Ξενοδοχεία, εστιατόρια, θέατρα, σινεμά Εσωτερικές μετακινήσεις ατόμων και αποσκευών
4%	Ψωμί, αλεύρι, γάλα, τυρί, αυγά, φρούτα, λαχανικά Βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά Αυτοκίνητα για ΑΜΕΑ Προσθετικά μέλη αναπήρων

Πίνακας 4: Στοιχεία ΦΠΑ του ισπανικού φορολογικού συστήματος για το έτος (2010)

Από την 1^η Ιανουαρίου 2009 το καθεστώς των επιστροφών ΦΠΑ άλλαξε. Με το έντυπο 340, ο φορολογούμενος μπορεί να αιτηθεί επιστροφή ΦΠΑ με τη:

- ♦ Γενική διαδικασία: με την ετήσια εκκαθάριση που κατατίθεται έως τις 30 Ιανουαρίου.
- ♦ Μηνιαία διαδικασία: με την κατάθεση της μηνιαίας/τριμηνιαίας περιοδικής του δήλωσης. Προκειμένου να κάνει χρήση αυτής της νέας δυνατότητας πρέπει να εγγραφεί

στο αρχείο των μηνιαίων/τριμηνιαίων αιτήσεων επιστροφών (REDEME). Η εγγραφή του φορολογούμενου στο αρχείο αυτό απαιτεί να είναι φορολογικά ενήμερος, να είναι ενεργός, να έχει κάνει δηλώσεις τα 3 τελευταία χρόνια, να μην ανήκει στο απλό καθεστώς (simplified tax regime) και αν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων, θα πρέπει να κάνουν αίτηση και να ενταχθούν όλες οι επιχειρήσεις του ομίλου προκειμένου να αποφευχθούν διάφορες μορφές απάτης. Η αίτηση για υπαγωγή ή απόσυρση από την συγκεκριμένη διαδικασία γίνεται το Νοέμβριο κάθε έτους, για το επόμενο έτος. Οι περιοδικές δηλώσεις που θα χρειαστούν για τον έλεγχο της επιστροφής, έχουν ήδη κατατεθεί. Αν δεν έχουν κατατεθεί και δεν έχει ολοκληρωθεί η εγγραφή στο σύστημα REDEME, η προθεσμία για την ολοκλήρωση της διαδικασίας δεν ξεκινάει. Στη διαδικασία αυτή πρέπει να επιδειχθεί και το έντυπο 340, με τις εγγραφές του ΦΠΑ. Σε περίπτωση που καθυστερήσει ή δεν επιδειχθεί το έντυπο, η διαδικασία δεν συνεχίζει. Με την ολοκλήρωση της επιστροφής, το ποσό κατατίθεται υποχρεωτικά και μόνο σε τραπεζικό λογαριασμό.

ΕΝΤΥΠΟ 340: ΒΙΒΛΙΟ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΦΠΑ: Το έντυπο αυτό προκύπτει από την κατάθεση των εντύπων 303 και 353, που γίνονται μέσα από το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Οικονομικών της Ισπανίας, και στην συνέχεια κατατίθεται και αυτό στο ίδιο σύστημα, χρησιμοποιώντας πιστοποίηση ηλεκτρονικής υπογραφής των δηλώσεων. Οι δηλώσεις αυτές περιέχουν εγγραφές των τιμολογίων πωλήσεων και αγορών, εγγραφές παγίων κεφαλαιουχικών στοιχείων και εγχώριων συναλλαγών.

Πάνω από 5.000.000 εγγραφές έχουν γίνει μέσω internet μέχρι σήμερα.

3.4.4 Φόρος Εισοδήματος

Η φορολογική περίοδος στην Ισπανία είναι το ημερολογιακό έτος και οι δηλώσεις κατατίθενται για εισοδήματα του προηγούμενου έτους. Η Υπηρεσία ξεκινάει την αποστολή των προεκτυπωμένων δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος ΦΠ, το Φεβρουάριο και από 1^η Μαΐου έως 30 Ιουνίου, οι φορολογούμενοι πρέπει να καταθέσουν είτε τις προεκτυπωμένες τους δηλώσεις είτε να προσέλθουν στα τοπικά γραφεία ή μέσω internet, να καταθέσουν τη δική τους εκδοχή (προσκομίζοντας τις αποδείξεις στην υπηρεσία). Με την κατάθεση της δήλωσης ο φορολογούμενος πρέπει να πληρώσει και το φόρο που προκύπτει είτε ολόκληρο είτε το 60% και το υπόλοιπο 40% μέχρι το Νοέμβριο του ίδιου έτους. Σε περίπτωση που οι προθεσμίες περάσουν, το χρέος επιβαρύνεται με 20%. Για να θεωρηθεί κάποιος μόνιμος κάτοικος στη χώρα και να φορολογηθεί με αυτό τον τρόπο, θα πρέπει να κατοικεί εκεί για περισσότερες από 183 ημέρες και να είναι η βάση της επαγγελματικής του εγκατάστασης στην Ισπανία.

Επίσης έχει υποχρέωση να υποβάλλει φορολογική δήλωση αν είναι μισθωτός σε έναν εργοδότη και εισέπραξε από μισθούς πάνω από 22000€, αν έχει εισοδήματα από ενοίκια πάνω από 1000€ ή εισοδήματα από καταθέσεις και άλλα κεφάλαια πάνω από 1600€ το προηγούμενο έτος. Στα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες, συνυπολογίζονται ως εισόδημα και στοιχεία όπως η παροχή δωρεάν αυτοκινήτου, σπιτιού, δανείου κλπ, προκειμένου να υπολογιστεί ο φόρος. Ο

φορολογούμενος μέχρι 53 ετών, μπορεί να επικαλεστεί ελαφρύνσεις που μπορούν να του μειώσουν το φορολογητέο εισόδημα μέχρι 8000€.

Φορολογικές ελαφρύνσεις	Ποσό
Αφορολόγητο ποσό μέχρι 65	5151€
Αφορολόγητο ποσό 65-75	6069€
Αφορολόγητο ποσό 75 και πάνω	6273€
Μείωση για α' παιδί	1836€
Μείωση για β' παιδί	2040€
Μείωση για γ' παιδί	3672€
Μείωση για κάθε επόμενο παιδί	4182€
Μείωση για τη μητέρα με παιδί μικρότερο των 3 ετών	2244€

Πίνακας 5: Ποσά φορολογικών ελαφρύνσεων του έτους 2010

Αφού αφαιρεθούν οι παραπάνω ελαφρύνσεις από το ετήσιο εισόδημα, στο υπόλοιπο υπολογίζεται ο φόρος σύμφωνα με τις παρακάτω ποσοστώσεις. Ο φόρος είναι το άθροισμα του φόρου της κεντρικής κυβέρνησης και του φόρου της Αυτόνομης Κοινότητας όπου μένει ο κάθε φορολογούμενος. Σε περίπτωση που κάποια Κοινότητα δεν έχει προχωρήσει σε ειδική συμφωνία με την κεντρική κυβέρνηση, τότε ισχύουν τα παρακάτω ποσοστά.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ (μειωμένο κατά τις ελαφρύνσεις)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΦΟΡΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΦΟΡΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΦΟΡΟ
0€ - 17707€	15,66%	8,34%	24%
17707€ - 33007€	18,27%	9,73%	28%
33007€ - 53407€	24,14%	12,86%	37%
53407€ και πάνω	27,13%	15,87%	43%

Πίνακας 6: Υπολογισμός του τελικού ποσοστού φόρου

PADRE στα ισπανικά σημαίνει πατέρας και έτσι έχει ονομάσει η φορολογική διοίκηση το λογισμικό το οποίο χρησιμοποιεί αυτή και οι φορολογούμενοι, προκειμένου να υπολογίσουν, να συμπληρώσουν και να καταθέσουν τη φορολογική τους δήλωση κάθε χρόνο. Σε κάθε τοπικό

γραφείο υπάρχουν ηλεκτρονικοί υπολογιστές με το πρόγραμμα αυτό, προκειμένου να καταθέτουν οι φορολογούμενοι μέσω αυτού τη φορολογική τους δήλωση, όταν προσέρχονται εκεί. Επίσης πολλές τράπεζες διαθέτουν το πρόγραμμα αυτό και έχουν ειδικούς υπαλλήλους που βοηθάνε τους πελάτες τους να συμπληρώσουν μέσω αυτού τη φορολογική τους δήλωση. Φυσικά τα λογιστικά γραφεία προσφέρουν αυτές τις υπηρεσίες αλλά οι φορολογούμενοι μπορούν να το χρησιμοποιήσουν και από την σελίδα της Υπηρεσίας στο internet.

Το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων φορολογείται με τη γενική φορολογική κλίμακα για τα εισοδήματα των νομικών προσώπων (30% για τα εισοδήματα του 2014). Υπάρχει μια σειρά επιχειρήσεων που φορολογούνται με μειωμένους συντελεστές, όπως για παράδειγμα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Υπάρχουν και άλλοι κλάδοι που φορολογούνται με μεγαλύτερα ποσοστά όπως ο κλάδος της παραγωγής ενέργειας (πετρέλαιο, φυσικό αέριο κλπ). Από τα εισοδήματα των επιχειρήσεων, πριν υπολογιστεί ο φόρος, αφαιρούνται διάφορα ποσά τα οποία αθροιστικά δε μπορεί να μειώνουν το φόρο περισσότερο από 35%.

ΕΙΔΟΣ ΕΛΑΦΡΥΝΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Επένδυση κερδών	20%
Πράσινη επένδυση	10% - 15%
Εκπαίδευση υπαλλήλων	5% - 10%
Πρόσληψη ΑΜΕΑ (αορίστου, full time)	6000€/υπάλληλο μείωση φόρου + 3900€ επιδότηση μισθού
Επενδύσεις σε θέματα internet, πληροφοριακών συστημάτων και επικοινωνιών για ΜΜΕ	10%

Πίνακας 7: Είδη φοροελαφρύνσεων προς επιχειρήσεις

Το σύνολο των ποσοστών φορολόγησης των κερδών των νομικών προσώπων φθίνει τα τελευταία χρόνια όπως μπορούμε να δούμε και στον παρακάτω πίνακα. Οι φορολογικές δηλώσεις των επιχειρήσεων πρέπει να κατατίθενται μέσα σε 6 μήνες και 25 ημέρες, μετά την λήξη της διαχειριστικής περιόδου. Η πληρωμή του φόρου γίνεται σε δόσεις, τον Απρίλιο, Οκτώβριο και Δεκέμβριο.

	2015	2016	2017 & 2018
ΓΕΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	35%	32,5%	30%
ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (ΜΜΕ, τζίρος <3 εκ €)	30% -35%	0-120202€ με 25% 120202€ και πάνω με 30%	
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (φυσικό αέριο πετρέλαιο κλπ),	40%	37,5%	35%

Πίνακας 8: Ποσοστό φορόλογησης των κερδών των νομικών προσώπων

3.4.5 Αντιμετώπιση Οικονομικής Απάτης & Έλεγχος

Το 2005 ξεκίνησε την λειτουργία του το Γραφείο για την Έρευνα της Οικονομικής Απάτης. Το γραφείο αυτό ασχολείται με περίπλοκες και πολύ καλά οργανωμένες απάτες που λαμβάνουν χώρα στην οικονομία της Ισπανίας και έχουν παρακλάδια και στο εξωτερικό. Υπάρχουν 17 περιφερειακά κέντρα στις Αυτόνομες Κοινότητες και συνεργάζονται με την αστυνομία και τους Εισαγγελείς. Οι σημαντικότερες μορφές απάτης είναι οι εταιρείες για το ξέπλυμα χρήματος, τα χαρτονομίσματα των 500€, εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην αγορά ακινήτων, πλαστά και εικονικά τιμολόγια και απόκρυψη ΦΠΑ, επιστροφές ΦΠΑ, off-shore εταιρείες και όμιλοι εταιρειών. Όταν η απάτη υπερβαίνει το ποσό των 120.000€ ανά χρήση και ανά είδος φόρου, τότε υπάρχει και ποινικό αδίκημα και η υπόθεση οδηγείται στα δικαστήρια. Για μικρότερα ποσά ακολουθούν μόνο διοικητικές κυρώσεις.

Όλες οι διαδικασίες ελέγχου, είτε γίνονται στο γραφείο μεγάλων φορολογούμενων είτε ακόμα και σε περιφερειακό επίπεδο, ελέγχονται και οργανώνονται από το κεντρικό τμήμα ελέγχου. Με αυτό τον τρόπο γίνεται ευκολότερη και ταχύτερη διασταύρωση στοιχείων και υπάρχει διοικητικός έλεγχος. Στο κεντρικό τμήμα ελέγχου υπάρχουν υποτμήματα νομικής, δικαστικής και πληροφοριακής (IT) υποστήριξης, επιμορφωτικών προγραμμάτων, διεθνών θεμάτων και το εθνικό κέντρο έρευνας και καταπολέμησης της απάτης.

Έλεγχος από το γραφείο μεγάλων οφειλετών πραγματοποιείται για τις εξής κατηγορίες φορολογουμένων:

- 1) Νομικά πρόσωπα με τζίρο πάνω από 100 εκατομμύρια € ή περισσότερες από 10000 εγγραφές προμηθευτών (περίπου 2385).
- 2) Φυσικά πρόσωπα με εισοδήματα πάνω από 1 εκατομμύριο € ή με περιουσιακά στοιχεία πάνω από 10 εκατομμύρια € (περίπου 400).
- 3) Ειδικές κατηγορίες επαγγελματιών και επιχειρήσεων (νέες τεχνολογίες, διεθνείς εμπορική δραστηριότητα). Ο έλεγχος των υπολοίπων επιχειρήσεων και φυσικών

προσώπων, γίνεται από τα περιφερειακά γραφεία. Σε περίπτωση όμως που κατά τη διαδικασία του ελέγχου, διαπιστώσουν *σημαντική απάτη ή θρουν μεγάλες δυσκολίες, μέσω του πληροφοριακού συστήματος στέλνουν το φάκελο στο γραφείο μεγάλων οφειλετών* για να ζητήσουν βοήθεια ή ακόμα και να ολοκληρώσουν αυτοί τον έλεγχο.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ισπανική φορολογική διοίκηση είναι η απάτη στο ΦΠΑ, το ξέπλυμα χρήματος στον κατασκευαστικό και μεσιτικό τομέα, η διακίνηση χαρτονομισμάτων 500€, διεθνής φορολόγηση και η απάτη από εταιρείες ομίλων που μεταφέρουν κέρδη και ζημιές. Η διαδικασία ελέγχου και πιθανής προσαγωγής στη δικαιοσύνη, που θα ακολουθηθεί σε κάθε περίπτωση, εξαρτάται από το ιστορικό του φορολογούμενου και το είδος της απάτης (περιπτώσεις carousel πάνε κατευθείαν στο δικαστήριο). Είναι σημαντικό να γίνει από την αρχή της διαδικασίας αναγνώριση της μορφής της απάτης, προκειμένου να ξέρουν με βάση ποια νομοθεσία θα πρέπει να προχωρήσει ο έλεγχος (ποινικό ή φορολογικό αδίκημα).

Βήματα του φορολογικού ελέγχου:

- Επιλογή των φορολογουμένων που θα ελεγχθούν (risk management). Κάθε χρόνο γίνεται μια γενική επιλογή κατηγορίας φορολογικού ενδιαφέροντος (πχ έλεγχος των επιχειρήσεων που έχουν ακίνητα και τα ενοικιάζουν) αλλά μπορεί να περιληφθούν στο πλάνο και εταιρείες ή φυσικά πρόσωπα εκτός δείγματος. Με τον έλεγχο, ελέγχονται μόνο προηγούμενες χρήσεις. Για η μαζική επιλογή φορολογουμένων χρησιμοποιούνται 2 ειδών προγράμματα (software), το Zujar και το Pandata. Τα προγράμματα αυτά διαχειρίζονται έναν τεράστιο όγκο δεδομένων.
- Κλήση του φορολογούμενου στα γραφεία της υπηρεσίας. Δέκα ημέρες από την ειδοποίησή του, ξεκινάει η διαδικασία του ελέγχου. Υπάρχει και η δυνατότητα για απευθείας επίσκεψη στα γραφεία του φορολογούμενου αλλά μετά από έγγραφη εντολή.
- Έλεγχος των παραστατικών, εγγράφων, βιβλίων και πληρωμών. Με την έναρξη του ελέγχου και μέχρι την λήξη του, ο φορολογούμενος δε μπορεί να ζητήσει επιστροφή χρημάτων (εισόδημα, ΦΠΑ κλπ). Οι όποιες προθεσμίες για την είσπραξη των ποσών αυτών αναστέλλονται μέχρι την λήξη του ελέγχου. Ο ελεγκτής μπορεί να απαιτήσει (και με δικαστική απόφαση) να παρευρίσκεται στον έλεγχο και ο φορολογούμενος.
- Ο έλεγχος θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί σε ένα χρόνο (σε ειδικές περιπτώσεις και ύστερα από ειδική άδεια, σε 2 χρόνια) . Οι όποιες καθυστερήσεις λόγω φόρτου εργασίας των υπηρεσιών ή καθυστερημένης προσκόμισης των εγγράφων, δεν υπολογίζονται στο διάστημα αυτό. Σε περίπτωση που κατά τη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου, προκύψουν στοιχεία που μπορούν να οδηγήσουν σε κλήτευση του φορολογούμενου από το δικαστήριο , σταματάει προσωρινά η διαδικασία και αποστέλλονται τα στοιχεία στον Εισαγγελέα, οποίος θα κρίνει αν στοιχειοθετείται αδίκημα ή όχι.
- Τεκμηρίωση αποτελεσμάτων φορολογικού ελέγχου: για την τεκμηρίωση χρησιμοποιούνται όλες οι ειδοποιήσεις που έχουν σταλεί στο φορολογούμενο, οι

σημειώσεις του ελεγκτή και η τελική του έκθεση. Την έκθεση αυτή, ο φορολογούμενος μπορεί:

- να τη δεχτεί: σε αυτή την περίπτωση έχει μείωση 30% του προστίμου και αν πληρώσει πριν τη λήξη έχει μείωση 25%
- να την αρνηθεί
- να συμβιβαστεί επί αυτής: η δυνατότητα του συμβιβασμού δεν παρέχεται σε όλες τις περιπτώσεις. Μπορεί να υπάρξει μείωση του προστίμου αλλά όχι του κυρίως φόρου.
- Οι ποινές μπορούν να είναι από 1 έως 4 χρόνια, επιβάλλεται πρόστιμο (1 έως και 6 φορές το χρέος) κα πρόσθετος φόρος.

3.4.6 Βεβαίωση & Ρύθμιση Χρεών

Ρύθμιση ή συμψηφισμό χρεών, μπορεί να ζητήσει ο ίδιος ο φορολογούμενος, πριν ξεκινήσει η διαδικασία κατάσχεσης. Η υπηρεσία κάνει εκτίμηση της οικονομικής του κατάστασης, της περιουσίας του, των υποχρεώσεών του, και ανάλογα με την σημασία της επιχειρηματικής δραστηριότητας, το ύψος των χρεών και το είδος τους, μπορεί να προχωρήσει σε ρύθμιση, συμψηφισμό ή και χρονική αναστολή πληρωμής. Στη διαδικασία αυτή είναι απαραίτητες κάποιες εγγυήσεις για την εξασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, όπως εγγυητική επιστολή τραπεζών, πληρωμές με πάγια εντολή μέσω τράπεζας κλπ. Για μικρά χρέη οφειλετών, γίνεται πρώτα κατάσχεση στους τραπεζικούς λογαριασμούς. Σε περίπτωση που δε βρεθεί κάτι ή δεν ικανοποιηθεί η οφειλή, προχωράνε σε κατάσχεση μισθού και κατόπιν σε οχήματα. Αν δε βρεθεί κάτι και στα οχήματα, η διαδικασία κατάσχεσης σταματάει. Σε περίπτωση που υπάρχει επιστροφή χρημάτων, η διαδικασία πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέσα σε 6 μήνες, αλλιώς η Υπηρεσία πληρώνει τόκους υπερημερίας (Σουηδικό μοντέλο).»

3.4.7 Σύνοψη

Το μεγαλύτερο και σημαντικότερο όπλο που έχει η Ισπανική Φορολογική Διοίκηση στα χέρια της, είναι το Πληροφοριακό της Σύστημα: ένα πρόγραμμα, μία οθόνη για όλους του υπαλλήλους. Η πληροφόρηση των υπαλλήλων είναι η ίδια, σε όποιο κλιμάκιο και αν βρίσκονται. Προκειμένου όμως να έχουν πρόσβαση στα στοιχεία, πρέπει να δικαιολογούν την έρευνά τους με στοιχεία ή εντολή για έλεγχο.

Στο πληροφοριακό σύστημα της χώρας βρίσκονται αποθηκευμένες 3.500 εκατομμύρια εγγραφές για στοιχεία των φορολογούμενων. Το 30% των στοιχείων αυτών έχουν δηλωθεί από τους ίδιους τους φορολογούμενους μέσα από διάφορες δηλώσεις που κάνουν μέσα στο έτος αλλά και από την δήλωση του προηγούμενου έτους που αποδέχτηκαν ή διόρθωσαν. Από εκεί και πέρα γίνεται συλλογή στοιχείων από τους εργοδότες μέσω των δηλώσεων ΦΜΥ, τις τράπεζες (περίπου 200 εκατομμύρια εγγραφές) για τις καταθέσεις, τα δάνεια και τις κινήσεις των πιστωτικών καρτών και των επενδυτικών προϊόντων των πελατών τους, από στοιχεία για αγοραπωλησίες ακινήτων αλλά και αυτοκινήτων και άλλα πολλά. Επίσης, αγορές πάνω από 3000€ πρέπει να δηλώνονται στην υπηρεσία και από τον αγοραστή και από τον πωλητή. Τα στοιχεία αυτά συλλέγονται,

φιλτράρονται και οδηγούν σε μια πλήρη εικόνα για την οικονομική κατάσταση των φορολογούμενων και για μια πιο αντικειμενική φορολόγηση.

Η παραπάνω διαδικασία αυτή, εκτός από την εξοικονόμηση ανθρώπινου δυναμικού κατά τη διαδικασία του ελέγχου και της επεξεργασίας της δήλωσης, κρύβει και ένα άλλο μεγάλο πλεονέκτημα. Όλα τα έντυπα έχουν barcode προεκτυπωμένο πάνω, το οποίο περιέχει τα στοιχεία του φορολογούμενου και της συγκεκριμένης δήλωσης. Έτσι όταν ο φορολογούμενος την επιστρέψει, ο υπάλληλος την σκανάρει και έτσι το σύστημα αυτόματα και χωρίς ανθρώπινα λάθη, ενημερώνεται ότι η δήλωση υποβλήθηκε.

Παρόλα αυτά και η Ισπανική Φορολογική Διοίκηση αντιμετωπίζει δυσκολίες. Η φορολογική πολυνομία και αλληλοεπικάλυψη των νόμων είναι σημαντική. Ο αριθμός και η πολυπλοκότητα των δηλώσεων που πρέπει να συμπληρώσει και να καταθέσει το φυσικό πρόσωπο ή η εταιρεία κατά τη διάρκεια του έτους είναι εξαιρετικά μεγάλος. Τα πληροφοριακά συστήματα βέβαια βοηθάνε στην όσο το δυνατόν απλοποίηση και μεγαλύτερη ευελιξία των διαδικασιών, παρόλα αυτά το πρόβλημα υπάρχει. Η διοικητική διαίρεση της χώρας σε τόσες πολλές Αυτόνομες Κοινότητες και η μερική φορολογική αυτονομία που έχουν, δημιουργεί ανισότητες και προβλήματα στην κεντρική διαχείριση και διανομή του πλούτου. Βέβαια το σύστημα αυτό βοηθάει στην πολιτική και κοινωνική αυτονομία των επαρχιών μιας και δεν είναι οικονομικά υποτελείς στην πρωτεύουσα και τις υπηρεσίες της. Το ισπανικό φορολογικό σύστημα σαφώς και δεν είναι το πιο ολοκληρωμένο ή το πιο αποτελεσματικό. Ο σχεδιασμός και η λειτουργία του όμως δείχνουν τη διαρκή προσπάθεια που γίνεται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι νέες μορφές οικονομικής απάτης, να χρησιμοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες και να στηριχθεί ένα όσο το δυνατόν δίκαιο φορολογικό καθεστώς. Από τα χαρακτηριστικά που παρουσιάστηκαν παραπάνω, υπάρχουν κάποια βασικά των οποίων η εφαρμογή θα ήταν πολύ αποτελεσματική στο ελληνικό φορολογικό σύστημα, με την όποια αναγκαία προσαρμογή

3.5 Το Φορολογικό Σύστημα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου

3.5.1 Εισαγωγή

Το Λουξεμβούργο βρίσκεται στη Δυτική Ευρώπη και περικλείεται από το Βέλγιο, τη Γαλλία και την Γερμανία με τις οποίες συνορεύει. Χωρίζεται σε δύο κυρίως τμήματα : το Oesling βόρεια και το Gutland στο νότο και συνολικά σε 3 περιφέρειες-12 καντόνια και 116 κοινότητες , έχει έκταση μόλις 2.586 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό 502.100 κατοίκων εκ των οποίων το 43,1% ήτοι περισσότεροι από 216.400 είναι αλλοδαποί οι οποίοι έχουν πολιτογραφηθεί στο μεγάλο δουκάτο. Το πολίτευμά του είναι αυτό της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας με Συνταγματικό Μονάρχη και αποτελεί σήμερα το μοναδικό εναπομείναν κυρίαρχο μεγάλο Δουκάτο στον κόσμο. Παρόλο που το Δουκάτο του Λουξεμβούργου είναι μία από τις μικρότερες χώρες της Ευρώπης διαθέτει μια ιδιαίτερα αναπτυγμένη οικονομία καθώς σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα (Περίοδος: 2005-10) έχει το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. (86,124 \$) ενώ σύμφωνα και με το International Monetary Fund βρίσκεται στη δεύτερη θέση του σχετικού πίνακα για το διάστημα 2010-2011 (80,119 \$). Το Λουξεμβούργο είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του NATO, του

OECD, του ΟΗΕ και της Benelux επιδεικνύει χαμηλό πληθωρισμό και ανεργία και σταθερή ανάπτυξη ιδίως στον βιομηχανικό τομέα και χρηματοοικονομικό τομέα (αποτελεί το 2^ο μεγαλύτερο, μετά τις ΗΠΑ, επενδυτικό fund παγκοσμίως- το 2009, η χώρα αριθμούσε 149 τραπεζικά ιδρύματα με σύνολο ενεργητικού 797 δις ευρώ, 96 ασφαλιστικές εταιρείες, 296 αντασφαλιστικές εταιρείες και 3.460 επενδυτικά κεφάλαια με σύνολο ενεργητικού 1840 δις ευρώ ενώ στο χρηματιστήριο της χώρας καθορίζεται η τιμή των διεθνών-ομολογίων που εκδίδονται στην ευρωπαϊκή αγορά σε ποσοστό πλέον του 60%) και έχει την φήμη φορολογικού παραδείσου. Τα ανωτέρω εκτεθέντα στοιχεία τοποθετούν το Δουκάτο ως πρωτοπόρο χώρα από πολλές απόψεις ,για αυτό επίσης και το Φορολογικό της Σύστημα είναι χρήσιμο να για εξέταση, όπως προκύπτει άλλωστε και από το κείμενο που ακολουθεί από σχετικό άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό (σ.σ. αναλυτική αναφορά στον κατάλογο αναφορών) του εφοριακού υπαλλήλου κ. Γκοκάκη Αλέξανδρου.

3.5.2 Η Δομή της Φορολογικής Διοίκησης

«Τα καθήκοντα της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής και νομοθεσίας καθώς της συλλογής των εσόδων έχουν ανατεθεί σε τρεις ανεξάρτητες διευθύνσεις με διοικητική αυτοτέλεια οι οποίες υπάγονται στο υπουργείο οικονομικών και είναι :

1. Η Διεύθυνση άμεσων φόρων (“Administration des contributions directes” – ACD,)
2. Η Διεύθυνση έμμεσων φόρων- ακινήτων (“Administration de l’enregistrement et des domaines” - AED)
3. Η Διεύθυνση τελωνείων και ειδικών φόρων (“Administration des Douanes et Accises”- ADA)

Στις αρμοδιότητες της «Διεύθυνσης άμεσων φόρων» (ACD,) είναι η βεβαίωση και η είσπραξη των εξής φόρων : α. φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, β. φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων, γ. παρακρατούμενοι φόροι σε μισθούς και συντάξεις, δ. παρακρατούμενοι φόροι σε κινητές αξίες, ε. παρακρατούμενοι φόροι σε δικαιώματα (royalties), στ. φόρος μεγάλης περιουσίας (Impôt sur la fortune), ζ. φόρος εμπορικών επιχειρήσεων (“impôt commercial”), η. παρακρατούμενοι φόροι σε εισοδήματα μη μόνιμων κατοίκων.

Η διεύθυνση άμεσων φόρων (ACD) έχει διευρυμένες αρμοδιότητες οι οποίες επεκτείνονται πέραν της συλλογής των παραπάνω αναφερόμενων φόρων και :

- a) στον υπολογισμό, την βεβαίωση καθώς και την είσπραξη του δημοτικού φόρου εμπορικών επιχειρήσεων (“impôt commercial”) η βάση υπολογισμού του οποίου είναι το φορολογητέο εισόδημα όπως αυτό καταγράφεται στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος με μικρές διαφορές και αναπροσαρμογές.
- b) Στον καθορισμό της αξίας (από το αρμόδιο τμήμα εκτίμησης ακινήτων) όλων των ακινήτων των οποίων η τοποθεσία βρίσκεται εντός της επικράτειας της χώρας. Τις παραπάνω εκτιμήσεις η ACD κοινοποιεί με επιστολή στον ιδιοκτήτη του ακινήτου και αφού λάβει υπόψη τις τυχόν ενστάσεις και επέλθει οριστικοποίηση της αξίας στη συνέχεια αυτή κοινοποιείται στις υπόλοιπες δημόσιες υπηρεσίες καθώς και στους

δήμους στην χωρική αρμοδιότητα των οποίων βρίσκονται τα υπό εκτίμηση ακίνητα. Η εκτιμώμενη αξία των ακινήτων λαμβάνεται ως βάση με την οποία καθορίζεται ο φόρος ακίνητης περιουσίας ο οποίος είναι φόρος καθαρά δημοτικός και υπολογίζεται επί της συνολικής αξίας των ακινήτων του φορολογούμενου (συμπεριλαμβανομένων των βιομηχανικών εγκαταστάσεων) που βρίσκονται εντός των χωρικών ορίων κάθε δήμου.

Οι αρμοδιότητες της «Διεύθυνσης έμμεσων φόρων» (AED) εκτός της βεβαίωσης και είσπραξης: α. του Φόρου προστιθέμενης αξίας, β. του φόρου υποθηκών, γ. του φόρου εγγράφων (συμβολαίων, συμφωνητικών), δ. του φόρου κληρονομιών, δωρεών, ε. των τελών χαρτοσήμων και των παραβόλων, στ. των εσόδων από την δημόσια περιουσία, ζ. των λοιπών φόρων (τέλη και φόροι εταιριών, φόρος ασφαλιστρών, πρόστιμα και έξοδα δικαστηρίων) επεκτείνονται και :

- στην καταγραφή, παρακολούθηση και έλεγχο της δημόσιας περιουσίας (αξιοποιήσιμης και μη), την διοίκηση και διαχείριση της αξιοποιήσιμης δημόσιας περιουσίας και των εμπράγματων δικαιωμάτων του δημοσίου (καθορισμός ύψους ποσού ενοικίου, σύνταξη ενοικιαστηρίων, είσπραξη ενοικίων, προετοιμασία κατασχέσεων, εκποιήσεις, πλειστηριασμούς, παρακολούθηση της αγοραίας αξίας των ακινήτων.) καθώς και την έρευνα για την ανεύρεση και κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων , καταγραφή των αποποιημένων κληρονομιών κτλ.
- στην τήρηση μητρώου στο οποίο είναι υποχρεωτική η καταχώρηση κάθε πράξης που περιβάλλεται με νομικό έγγραφο (συμβόλαιο, καταστατικά, συμφωνητικά) και στην είσπραξη των αντίστοιχων τελών η φόρων που επιβαρύνουν τις παραπάνω πράξεις
- στην τήρηση μητρώου στο οποίο είναι υποχρεωτική η εγγραφή της διαθήκης των πολιτών της επικράτειας. Η καταγραφή γίνεται είτε από τον συμβολαιογράφο που την συντάσσει η σε περίπτωση χειρόγραφης διαθήκης από τον ίδιο τον συντάκτη
- στην τήρηση μητρώου υποθηκών στο οποίο είναι υποχρεωτική η εγγραφή κάθε υποθήκης επί ακινήτου η επί εμπράγματος δικαιώματος επί ακινήτου, η εγγραφή υποθήκης επί πλοίου η αεροπλάνου , η πράξη κατάσχεσης , η μεταγραφή υποθήκης κι η έκδοση αντιγράφων και πιστοποιητικών καθώς και η είσπραξη των αντίστοιχων τελών.

Στις αρμοδιότητες της Διεύθυνσης τελωνείων και ειδικών φόρων (ADA) είναι: α. η επιβολή του ειδικού φόρου κατανάλωσης, β. η επιβολή του ειδικού τέλους καταστημάτων στα οποία γίνεται κατανάλωση αλκοόλ, γ. οι διασυννοριακές συναλλαγές, δ. οι οδικές μεταφορές και ε. οι φόροι αυτοκινήτων.

Το σύνολο του προσωπικού των τριών διευθύνσεων το έτος 2009 ανέρχόταν σε 1366 υπαλλήλους από τους οποίους 584 απασχολούνταν στην Διεύθυνση άμεσων φόρων (ACD), 331 στη διεύθυνση έμμεσων φόρων (AED) και 451 στη διεύθυνση τελωνείων (ADA).

3.5.3 Κύρια Είδη Φόρων

3.5.3.1 Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων (ΦΕΝΠ)

Τα υποκείμενα στο φόρο εισοδήματος νομικά πρόσωπα κατατάσσονται όσον αφορά τον τρόπο φορολόγησης τους σε ημεδαπά και αλλοδαπά νομικά πρόσωπα. Από το φόρο εισοδήματος με

ορισμένες προϋποθέσεις εξαιρούνται: εταιρείες ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών, εταιρείες παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital), εταιρείες συμμετοχών του Ν.1929(holding), εταιρείες διαχείρισης οικογενειακών περιουσιακών στοιχείων (SPF), εταιρείες αμοιβαίων κεφαλαίων, συνταξιοδοτικά κεφάλαια, οι τόκοι κρατικών ομολόγων.

Οι προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.) αν και νομικά πρόσωπα δεν υπάγονται στο καθεστώς Φ.Ε.Ν.Π. και αυτό γιατί το φορολογητέο εισόδημα και τα κέρδη υπολογίζονται μεν στο όνομα της εταιρείας φορολογούνται όμως στο όνομα των εταίρων σύμφωνα με τις διατάξεις της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων. Στο φορολογητέο εισόδημα περιλαμβάνονται: α. τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή είτε έχουν φορολογηθεί είτε όχι λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες που προκύπτουν από τις διακρατικές συνθήκες αποφυγής διπλής φορολογίας, β. τα μερίσματα που λαμβάνει εγχώρια επιχείρηση, γ. κέρδη που προκύπτουν από τη διαφορά μεταξύ αγοράς και πώλησης συμμετοχών, δ. οι τόκοι, ε. κέρδη από πώληση ακινήτων τα οποία όμως αν ο υποκείμενος στο φόρο κατείχε για περισσότερα από πέντε χρόνια μπορούν να μεταφερθούν στις επόμενες χρήσεις με την προϋπόθεση ότι μέσα στα επόμενα δύο χρόνια θα επανεπενδυθούν σε πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης μέσα στην επικράτεια του Λουξεμβούργου. Τα διανεμόμενα μερίσματα των ημεδαπών επιχειρήσεων απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος σε ποσοστό 50% ενώ στο υπόλοιπο διενεργείται παρακράτηση στην πηγή φόρου με ποσοστό 15% εξαιρουμένων αυτών που διέπονται από διακρατικές συνθήκες αποφυγής διπλής φορολογίας.

Σαν γενική αρχή όλα τα έξοδα που σχετίζονται με τα έσοδα της επιχείρησης αφαιρούνται από το εισόδημα. Σε αυτά περιλαμβάνονται τόκοι πνευματικά δικαιώματα, δημοτικοί φόροι ακινήτων, φόροι και τέλη εγγραφών δώρα μέχρι ένα ορισμένο ποσό, ασφαλιστικές εισφορές κλπ. ενώ δεν περιλαμβάνονται ο δημοτικός φόρος επιχειρήσεων, οι αμοιβές του Δ.Σ. και ο φόρος περιουσίας. Δεν αφαιρούνται πρόσθετες δαπάνες και έκτακτες αμοιβές διευθυντών, μελών Δ.Σ. οι οποίες δεν άπτονται της συνήθους διαχειριστικής λειτουργίας της επιχείρησης.

Από την νομοθεσία προβλέπονται οι παρακάτω μειώσεις από το Φ.Ε.Ν.Π.: **α.** Μείωση του φόρου σε ποσοστό 12% επί της συνολικής δαπάνης για επιπρόσθετες επενδύσεις σε ενσώματα αποσβέσιμα πάγια εκτός κτηρίων, ζωικού κεφαλαίου και ορυχείων, **β.** μείωση του φόρου σε ποσοστό 6% επί της δαπάνης για νέες επενδύσεις σε ενσώματα αποσβέσιμα πάγια για τις πρώτες 150.000,00 και 2% για επιπλέον ποσά, **γ.** μείωση του φόρου σε ποσοστό 8% επί της δαπάνης για τις πρώτες 150.000,00 και 4% για επιπλέον ποσά για επενδύσεις φιλικές στο περιβάλλον και επενδύσεις που συμβάλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας για άτομα με ειδικές ανάγκες, **δ.** μείωση του φόρου για την πρόσληψη ανέργων με τη μορφή της πλήρους απασχόλησης ίση με ποσοστό 15% επί της δαπάνης των μηνιαίων μεικτών αποδοχών των προσληφθέντων αναγόμενη σε ετήσια βάση και για διάστημα τριάντα έξι μηνών, **ε.** Μείωση φόρου ίση με ποσοστό 10% επί των πραγματοποιημένων εξόδων για συμπληρωματική επαγγελματική εκπαίδευση, **στ.** μείωση φόρου για χρονικό διάστημα μέχρι 10 έτη ίση με ποσοστό 25% για τα κέρδη που προέρχονται από την ίδρυση νέας επιχείρησης ή την εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής που συμβάλουν στην ανάπτυξη της τοπικής ή εθνικής οικονομίας.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται συνήθως με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης ενώ μπορεί να επιλεγεί και η φθίνουσα μέθοδος εκτός όμως από τα κτήρια και τα άυλα πάγια. Από τη νομοθεσία επιτρέπεται η επιλογή της σταθερής μεθόδου αντί της χρησιμοποιούμενης φθίνουσας, η αντίθετη πρακτική όμως απαγορεύεται. Η διάρκεια ωφέλιμης ζωής των βιομηχανικών κτηρίων υπολογίζεται στα 25 έτη ενώ η ωφέλιμη ζωή άλλων κτηρίων διαφέρει από 25 έως 66 χρόνια ανάλογα με τη μορφή της χρήσης τους. Για πάγια αγαθά με αξία μικρότερη των 870 ευρώ υπάρχει η δυνατότητα απόσβεσης στη χρήση που αποκτήθηκαν. Η απόσβεση της «φήμης και πελατείας» πρέπει να διενεργηθεί σε περίοδο ίση ή μεγαλύτερη των 10 ετών εκτός αν μικρότερη περίοδος μπορεί να αιτιολογηθεί.

Το φορολογητέο εισόδημα και τα κέρδη προκύπτουν από τον ισολογισμό της επιχείρησης μετά τη φορολογική αναμόρφωση ενώ σε περίπτωση που προκύπτουν ζημίες αυτές μπορούν να μεταφερθούν στις επόμενες χρήσεις χωρίς χρονικό περιορισμό. Το καθαρό εισόδημα των νομικών προσώπων που δεν τυγχάνει απαλλαγής από το φόρο και που δεν υπερβαίνει τις 15.000,00 ευρώ φορολογείται από 01/01/2009 με συντελεστή φορολογίας με 20%, ενώ το εισόδημα που υπερβαίνει τις 15.000,00 ευρώ με συντελεστή 21%. Παράλληλα με τον φόρο εισοδήματος επιβάλλεται και δημοτικός φόρος επιχειρήσεων με συντελεστή που κυμαίνεται μεταξύ 6% και 10,50% ανάλογα με την τοποθεσία του δήμου (στην πόλη του Λουξεμβούργου με 6,75%) ο οποίος αποδίδεται στους δήμους. Το συνολικό τελικό ποσό της επιβάρυνσης υπολογίζεται από το άθροισμα των δύο παραπάνω ποσοστών το οποίο προσαυξάνεται με συντελεστή 4% ως επιπρόσθετη εισφορά υπέρ του ταμείου εργασίας (το συνολικό ποσοστό στην πόλη του Λουξεμβούργου ανέρχεται σε 28,59%).

Η φορολογική δήλωση υποβάλλεται μέχρι την 31 Μαΐου του οικείου οικονομικού έτους και ο φόρος πληρώνεται προκαταβολικά ανά τρίμηνο στις 10 Μαρτίου, 10 Ιουνίου, 10 Σεπτεμβρίου και 10 Δεκεμβρίου βάσει ειδοποιητηρίου που εκδίδεται από τη φορολογική αρχή και αποστέλλεται ταχυδρομικά στο φορολογούμενο. Με το τέλος του οικονομικού έτους εκδίδεται τελικό εκκαθαριστικό σημείωμα χρεωστικό ή πιστωτικό στο οποίο, έχουν ληφθεί υπόψη, για τον υπολογισμό του φόρου και τα καταβαλλόμενα ποσά στις παραπάνω ημερομηνίες.

3.5.3.2 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων (ΦΕΦΠ)

Σε φόρο εισοδήματος υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο που αποκτά εισόδημα εντός της επικράτειας της χώρας. Τα εισοδήματα των συζύγων, των ανήλικων τέκνων (εκτός του εισοδήματος που προκύπτει από μισθωτή εργασία) καθώς και των ατόμων η σχέση των οποίων διέπεται από σύμφωνο συμβίωσης αθροίζονται και φορολογούνται μαζί. Ατομικό εισόδημα θεωρείται και το εισόδημα που προκύπτει από συμμετοχή ως μέλος σε προσωπική εταιρεία (Ο.Ε., ΕΕ. κλπ). Απαλλάσσονται από το Φ.Ε.Φ.Π.: **α.** σε ποσοστό 50% το ποσό των αποζημιώσεων συνταξιοδότησης, **β.** οι τόκοι εγχώριων τραπεζικών λογαριασμών και κρατικών ομολόγων έως το ποσό των 1.500,00 ευρώ, **γ.** προσωπικά επιδόματα που συνδέονται με την οικονομική και κοινωνική κατάσταση του φορολογούμενου (παιδιών, συνταξιούχων, μονογονεϊκών οικογενειών), **δ.** το 50% των μερισμάτων από ημεδαπές εταιρείες

Για τον υπολογισμό του φόρου το εισόδημα ανάλογα με την προέλευσή του διακρίνεται σε οχτώ (8) πηγές:

1. εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις ή από συμμετοχή σε αυτές ως μέλος
2. εισόδημα από γεωργία κτηνοτροφία, δασοκομία κλπ
3. εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα.
4. εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες
5. εισόδημα από συντάξεις και άλλες προσόδους
6. εισόδημα από κινητές αξίες (μερίσματα και διανεμόμενα κέρδη, τόκοι από καταθέσεις ομόλογα κλπ)
7. εισόδημα από δικαιώματα και μισθώσεις
8. εισόδημα από λοιπές πηγές (περιλαμβάνει υπεραξία από πώληση ακινήτων και μετοχών) .

Από τα παραπάνω εισοδήματα αφαιρούνται δύο κατηγορίες δαπανών : α. οι επαγγελματικές δαπάνες (σχετιζόμενες άμεσα με την απόκτηση του ετήσιου εισοδήματος), β. οι δαπάνες που βαρύνουν τον φορολογούμενο αλλά που δεν συνδέονται άμεσα με την απόκτηση εισοδήματος από κάποια πηγή (επίδομα διατροφής, ασφάλιστρα , τόκοι στεγαστικών δανείων, υποχρεωτικές εισφορές σε ασφαλιστικά ταμεία, εισφορές σε ταμεία ασθενείας, ορισμένες δωρεές σε ποσοστό 20% μέχρι το ποσό των 500.000,00 ευρώ). Στη φορολογητέα ύλη περιλαμβάνονται και οι παροχές που συνδέονται με εξαρτημένη εργασία (εταιρικό αυτοκίνητο, οικία κλπ).

Η νομοθεσία προβλέπει επίσης για τα εισοδήματα των πηγών 1,2 και 3:

Α) Απαλλαγή από το φόρο του εισοδήματος σε ποσοστό 80% το οποίο προέρχεται από ορισμένους τύπους πνευματικής ιδιοκτησίας (λογισμικό, ευρεσιτεχνίες, εμπορικά σήματα, ηλεκτρονικές διευθύνσεις καθώς και αυτοτελώς αναπτυγμένες ευρεσιτεχνίες που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της βελτίωσης της παραγωγικής δραστηριότητας του επιτηδευματία).

Β) Μείωση του φόρου για την πρόσληψη ανέργων με τη μορφή της πλήρους απασχόλησης ίση με ποσοστό 15% της δαπάνης των μηνιαίων μεικτών αποδοχών των προσληφθέντων αναγόμενη σε ετήσια βάση και για διάστημα τριάντα έξι μηνών.

Γ) Μείωση του φόρου ίση με ποσοστό 10% επί των πραγματοποιημένων εξόδων για συμπληρωματική επαγγελματική εκπαίδευση.

Δ) Ετήσια έκπτωση φόρου με κατ αποκοπή ποσό 300,00 ευρώ.

Ε) α)μείωση του καθαρού φορολογητέου αγροτικού εισοδήματος σε ποσοστό 30% επί της δαπάνης για νέες επενδύσεις για τις πρώτες 150.000,00 ευρώ και 20% για επιπλέον ποσά.

β) Μείωση του φόρου σε ποσοστό 12% της δαπάνης για αύξηση των επενδύσεων σε ενσώματα αποσβέσιμα πάγια εκτός κτηρίων, ζωικού κεφαλαίου και ορυχείων.

Μείωση του φόρου σε ποσοστό 6% για νέες επενδύσεις σε αποσβέσιμα πάγια για τις πρώτες 150.000,00 και 2% για επιπλέον ποσά.

Μείωση του φόρου σε ποσοστό 8% για φιλικές στο περιβάλλον επενδύσεις καθώς και επενδύσεις δημιουργίας θέσεων εργασίας για άτομα με ειδικές ανάγκες για τις πρώτες 150.000,00 και 4% για επιπλέον ποσά

Z) έκπτωση φόρου μέχρι το ποσό των 10.000,00 ευρώ για τα κέρδη που προέρχονται από την υπεραξία που προκύπτει από την πώληση ή την παύση επιχείρησης ή δραστηριότητας.

Αν μέρος του κέρδους που προκύπτει προέρχεται από την πώληση της ακίνητης περιουσίας τότε η έκπτωση φόρου αυξάνεται μέχρι το ποσό των 25.000,00 ευρώ. Το ετήσιο φορολογητέο εισόδημα μειώνεται με κατ αποκοπή ποσό 936,00 ευρώ (αντιπροσωπεύει τεκμαρτές δαπάνες) όταν προέρχεται από μισθωτές υπηρεσίες καθώς και με ζημίες προηγούμενων οικονομικών ετών οι οποίες δεν μπορούν να συμψηφιστούν με εισοδήματα άλλων πηγών. Ο ζημιές του οικονομικού έτους δύνανται να μεταφερθούν στα επόμενα πέντε οικονομικά έτη. Ετήσια έκπτωση φόρου ίση με κατ αποκοπή ποσό 300,00 ευρώ κατά άτομο προβλέπεται για εισοδήματα τα οποία προέρχονται από μισθωτές υπηρεσίες καθώς και από συντάξεις. Το εισόδημα που προκύπτει μετά την αφαίρεση των δαπανών είναι δυνατό να αναπροσαρμοστεί με :

- ✓ ποσό εκτάκτων εξόδων τα οποία μειώνουν σημαντικά τη φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου
- ✓ ποσό για τέκνα που βαρύνουν το φορολογούμενο
- ✓ ποσό 4.500,00 ευρώ για συζύγους που ασκούν εμπορικό επάγγελμα.

Οι φορολογούμενοι ως προς την φορολογία εισοδήματος εντάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

- ❖ Class 1. Αυτοί που δεν εντάσσονται στις κατηγορίες 1α και 2
- ❖ Class 1α. Άτομα σε χηρεία, άνω των 64 ετών, με επίδομα τέκνων.
- ❖ Class 2. Έγγαμοι, άτομα σε χηρεία, διαζευγμένοι ή σε διάσταση για τα επόμενα τρία χρόνια που ακολουθούν το παραπάνω συμβάν

Το καθαρό εισόδημα από κάθε πηγή υπολογίζεται ξεχωριστά και αθροίζεται για τον υπολογισμό του τελικού φόρου. Το αφορολόγητο όριο είναι 11.265,00 ευρώ για φορολογούμενους που εντάσσονται στην κλάση 1 και το διπλάσιο για φορολογούμενους που εντάσσονται στην κλάση 1α και 2. Ο φόρος εισοδήματος υπολογίζεται με προοδευτικό συντελεστή επί του καθαρού εισοδήματος ο οποίος ξεκινά από 8% για ποσό το οποίο υπερβαίνει τις 11.265,00 ευρώ και φθάνει σε ποσοστό 38% για εισοδήματα τα οποία ξεπερνούν το ποσό των 39.885,00 ευρώ. Το κάθε κλιμάκιο εισοδήματος αυξάνεται κατά 1906,00 ευρώ ενώ το ποσοστό φόρου κατά 2%. Το ποσό του φόρου που προκύπτει προσαυξάνεται με επιπρόσθετο ποσοστό 2,5% το οποίο αποτελεί εισφορά στο ταμείο ανεργίας. Τα φυσικά πρόσωπα είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν την φορολογική δήλωση μέχρι την 31 Μαρτίου κάθε έτους για τα εισοδήματα που απέκτησαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος. Ο φόρος για τα εισοδήματα στα οποία δεν γίνεται παρακράτηση φόρου πληρώνεται ανά τρίμηνο προκαταβολικά στις 10 μαρτίου, 10 Ιουνίου, 10

Σεπτεμβρίου και 10 Δεκεμβρίου βάσει ειδοποιητηρίου που εκδίδεται από το δημόσιο. Τελικό εκκαθαριστικό σημείωμα χρεωστικό ή πιστωτικό εκδίδεται με το τέλος του οικονομικού έτους στο οποίο περιλαμβάνονται τα καταβαλλόμενα ποσά στις παραπάνω αναφερόμενες ημερομηνίες. Καθυστερημένη καταβολή του φόρου επιβαρύνεται με τόκους υπερημερίας ύψους 0,6% ανά μήνα. Εάν η καθυστέρηση της πληρωμής έχει εγκριθεί από τις φορολογικές αρχές, το ποσοστό της προσαύξησης κυμαίνεται από 0% έως 0,2% ανά μήνα. Προσαύξηση σε ποσοστό 10% επί του οφειλόμενου φόρου και χρηματικό πρόστιμο μέχρι του ποσού των 1.239,47 επιβάλλεται σε περίπτωση παράλειψης υποβολής φορολογικής δήλωσης ή εκπρόθεσμης υποβολής.

3.5.3.3 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας με πρώτη μορφή εισήχθη για πρώτη φορά στο φορολογικό σύστημα του Λουξεμβούργου το 1970 και με την τωρινή του μορφή με το νόμο του 1979. Για την υποχρέωση υποβολής των δηλώσεων οι υποκείμενοι στο φόρο κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με το ύψος των ακαθαρίστων εσόδων σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Ετήσια δήλωση ΦΠΑ	Τριμηνιαία δήλωση και ετήσια (εκκαθαριστική) δήλωση ΦΠΑ	Μηνιαία δήλωση και ετήσια (εκκαθαριστική) δήλωση ΦΠΑ
εκροές < 112.000,00 ευρώ	112.000 < εκροές < 620.000 ευρώ	εκροές > 620.000 ευρώ

Πίνακας 9: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας φορολογικού συστήματος του Λουξεμβούργου

Οι ισχύοντες συντελεστές ΦΠΑ με τους οποίους υπολογίζεται η φορολογική επιβάρυνση επί της φορολογητέας αξίας είναι τέσσερεις και είναι οι χαμηλότεροι στην ευρωπαϊκή ένωση, διακρίνονται σε:

- 1) Κανονικό φορολογικό συντελεστή ΦΠΑ ο οποίος έχει ορισθεί σε 15% επί της φορολογητέας αξίας και υπάγονται σε αυτόν τα περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες
- 2) Ενδιάμεσο συντελεστή ο οποίος έχει ορισθεί σε 12% και σε αυτόν υπάγονται τα ορυκτά καύσιμα και τα πετρελαιοειδή, διαφημιστικά φυλλάδια, εμπορικοί και τουριστικοί κατάλογοι, προϊόντα καθαρισμού, προϊόντα οίνου και ένα φάσμα του τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.
- 3) Μειωμένο συντελεστή ο οποίος έχει ορισθεί σε 6% και σε αυτόν υπάγονται αγαθά όπως φυσικό αέριο, ηλεκτρική ενέργεια, θέρμανση καθώς και η ξυλεία που προορίζεται για θέρμανση, φυτά, προϊόντα ανθοκομίας, κομμωτήρια, επισκευή ποδηλάτων και υποδημάτων, μεταποίηση ενδυμάτων και καθαρισμός οικιών,
- 4) Ειδικό συντελεστή ο οποίος έχει ορισθεί σε 3%, σε αυτόν υπάγονται βασικά αγαθά και υπηρεσίες όπως τρόφιμα, ζωοτροφές, εστιατόρια, θεάματα, διαχείριση αποβλήτων, συγγραφικά δικαιώματα ύδρευση, βιβλία, εφημερίδες, συνταγολογημένα φάρμακα και

ιατρικές υπηρεσίες, ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες καθώς επίσης και κάποιες εργασίες απόκτησης ή ανακαίνισης πρώτης κατοικίας.

Η υποβολή των δηλώσεων ΦΠΑ κάθε τύπου γίνεται μέσω ταχυδρομείου ενώ σε μεγάλο ποσοστό περιπτώσεων είναι δυνατή η ηλεκτρονική υποβολή μέσω internet. Οι υποκείμενοι στο φόρο εγγεγραμμένοι στα μητρώα της AED πρέπει να υποβάλλουν περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ υποχρεωτικά, για κάθε φορολογική περίοδο ανεξάρτητα αν το αποτέλεσμα αυτής είναι χρεωστικό, μηδενικό ή πιστωτικό. Ο χρόνος δε της υποβολής των παραπάνω δηλώσεων έχει καθοριστεί :

- για την ετήσια δήλωση η 1η Μαΐου ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής
- η 15η ημέρα του επόμενου μήνα αν η υποβολή πραγματοποιηθεί σε έντυπη μορφή και η 25η ημέρα αν η υποβολή πραγματοποιηθεί σε ηλεκτρονική μορφή για τις περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ.

Η φορολογική διοίκηση αποστέλλει μέσω ταχυδρομείου τα σχετικά έντυπα δηλώσεων ΦΠΑ 10 ημέρες πριν τη λήξη της φορολογικής περιόδου (πριν τη λήξη του μήνα ή του τριμήνου) και ο φορολογούμενος είναι υποχρεωμένος να τα συμπληρώσει και να τα υποβάλει στην αρμόδια αρχή. Εναλλακτικά ο κάθε φορολογούμενος μπορεί να προμηθευτεί τις απαραίτητες περιοδικές δηλώσεις μέσω internet από το site της διεύθυνσης έμμεσων φόρων ή να λάβει πιστοποίηση και να υποβάλλει ηλεκτρονικά τη σχετική δήλωση. Η πληρωμή του φόρου γίνεται με μεταφορά ή κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό της διεύθυνσης έμμεσων φόρων (AED) την ημέρα υποβολής της δήλωσης. Η διαδικασία πληρωμής προβλέπει και την πληρωμή με μετρητά ή επιταγή η οποία όμως είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί μόνο στην κεντρική υπηρεσία της διεύθυνσης έμμεσων φόρων στην πόλη του Λουξεμβούργου.

Κάθε παράβαση των διατάξεων του νόμου περί ΦΠΑ επιφέρει πρόστιμο το οποίο κυμαίνεται μεταξύ 50,00 και 5.000,00 ευρώ. Το πρόστιμο στα πρόσωπα που αποπειρώνται με κάθε τρόπο να αποφύγουν την πληρωμή του αναλογούντος φόρου ή ζητούν ή λαμβάνουν παράνομη επιστροφή ΦΠΑ κυμαίνεται μεταξύ 100 και 5.000,00 ευρώ. Σε περίπτωση μη πληρωμής του οφειλόμενου φόρου προβλέπεται ετήσια προσαύξηση σε ποσοστό 10% επί του φόρου. Η προθεσμία πληρωμής των προστίμων είναι ένας μήνας από την επίδοση της απόφασης επιβολής.

3.5.3.4 Άλλα Είδη Φόρων

Ο «**φόρος εγγραφής**» είναι ετήσιος φόρος στον οποίο υπάγονται οι εταιρείες χαρτοφυλακίου του Ν.1929, τα επενδυτικά κεφάλαια (συμπεριλαμβανομένων και των SIFs καθώς και οι εταιρείες SPF). Για τις εταιρείες του Ν.1929, ο φόρος επιβάλλεται επί της αξίας του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου σε ποσοστό 0,2%. Ειδικό φορολογικό καθεστώς προβλέπεται για τις εταιρείες χαρτοφυλακίου "δισεκατομμυρίου" (δηλαδή εκείνες που έχουν κεφάλαιο τουλάχιστον 24,8 εκατομμύρια ευρώ). Για τα επενδυτικά κεφάλαια, ο φόρος επιβάλλεται επί της συνολικής καθαρής αξίας του ενεργητικού σε ετήσιο ποσοστό 0,05% κατά την τελευταία ημέρα κάθε τριμήνου. Για τα αμοιβαία κεφάλαια και τις εταιρείες SIF προβλέπεται μειωμένος συντελεστής

0,01%. Το ποσοστό του ετήσιου φόρου εγγραφής για τις εταιρείες SPF είναι 0,25%, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 125.000 ευρώ.

Τα «**δικαιώματα εγγραφής**» είναι ένας έμμεσος φόρος που επιβάλλεται στις πράξεις που απαιτούν έγγραφο τύπο και κυρίως σε πράξεις που αφορούν κίνηση κεφαλαίων. Ο φόρος επιβάλλεται κατ' αποκοπή ή σε ποσοστό ανάλογα με το αντικείμενο της φορολογίας και το υποκείμενο στη φορολογία πρόσωπο. Ο «**φόρος περιουσίας**» επιβάλλεται μόνο επί της καθαρής θέσης των νομικών προσώπων καθώς για τα φυσικά πρόσωπα καταργήθηκε από το οικονομικό έτος 2006. Η αξία των ακινήτων υπολογίζεται με βάση τις τιμές πριν την 01/01/1941 και για αυτό το λόγο υπολείπεται σε μεγάλο βαθμό από τις επικρατούσες εμπορικές αξίες. Οι περισσότερες δωρεές σύμφωνα με το νόμο πρέπει να γίνονται με συμβολαιογραφική πράξη η οποία καταχωρείται υποχρεωτικά στο αντίστοιχο μητρώο της AED η δε πληρωμή του φόρου που προκύπτει πραγματοποιείται την στιγμή της καταχώρησης από τον δωρεοδόχο. Ο φόρος δωρεών επιβάλλεται στην αξία της δωρεάς (η οποία υπολογίζεται με βάση τις αγοραίες τιμές) με συντελεστή φόρου μεταξύ του 1,8% και 14,4% ανάλογα με την κατηγορία της σχέσης του δωρητή και του δωρεοδόχου. Ο «**φόρος κληρονομιών**» επιβάλλεται στην καθαρή αξία της κληρονομιάς και ο συντελεστής φόρου κυμαίνεται μεταξύ του 2,5% και 15,00% ανάλογα με την κατηγορία της σχέσης του αποβιώσαντος και των κληρονόμων. Η νομοθεσία προβλέπει ορισμένες απαλλαγές και εξαιρέσεις από το φόρο για περιπτώσεις νόμιμης μοίρας, συζύγων, κληροδοτημάτων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, φιλανθρωπικά ιδρύματα κλπ.

3.5.4 Καταπολέμηση Φοροδιαφυγής

Κύριος μηχανισμός ελέγχου και καταπολέμησης της φοροδιαφυγής είναι η υπηρεσία οικονομικής απάτης (anti-fraud unit) η οποία χωρίζεται σε τρεις γεωγραφικές περιφέρειες (βόρεια, κεντρική και νότια) λόγω όμως του μεγέθους της χώρας και της μορφολογίας της καθώς και του μικρού αριθμού του απασχολούμενου προσωπικού υπάρχει συνεχείς αλληλοκάλυψη και συνεργασία μεταξύ των τριών περιφερειακών γραφείων. Το έργο της υπηρεσίας υποβοηθείται από το γεγονός ότι η φιλοσοφία της φορολογικής διοίκησης του Λουξεμβούργου διέπεται από την αρχή της απρόσκοπτης λειτουργίας των επιχειρήσεων και της όσο το δυνατόν μικρότερης επιβάρυνσης από την γραφειοκρατία και τον έλεγχο. Τα παραπάνω επιτυγχάνονται με την συλλογή των πληροφοριών στο εθνικό κέντρο πληροφορικής, την απρόσκοπτη πρόσβαση των υπηρεσιών σε αυτές και τον επιτυχημένο σχεδιασμό της μηχανογράφησης των φορολογικών υπηρεσιών.

Για τον έλεγχο της φοροδιαφυγής και την επιλογή των υποθέσεων που θα ελεγχθούν χρησιμοποιούνται εξελιγμένα προγράμματα Η/Υ όπως το πρόγραμμα ESKORT το οποίο δημιουργεί ηλεκτρονικό φάκελο για τους φορολογούμενους, επεξεργάζεται τα στοιχεία του φακέλου και λαμβάνοντας υπόψη κριτήρια (απότομη αύξηση εισροών, εκροών, επιστροφών, επικινδυνότητα δραστηριότητας) κατατάσσει τις υποθέσεις ανάλογα με τον τύπο της φοροδιαφυγής, τον αναγκαίο βαθμό εξειδίκευσης του ελεγκτή, και το χρονικό περιθώριο που απαιτείται για την έναρξη του ελέγχου.

Μετά την επιλογή συγκεκριμένης υπόθεσης για έλεγχο στη διάθεση των ελεγκτών βρίσκεται το ηλεκτρονικό πρόγραμμα SESAM το οποίο αναλύει ηλεκτρονικά και μετατρέπει σε προσβάσιμα αρχεία τις λογιστικές εγγραφές και τα δεδομένα που έχουν καταχωρηθεί στα λογιστικά προγράμματα, ομαδοποιεί και κατατάσσει τις συναλλαγές και τους λογαριασμούς με προκαθορισμένα κριτήρια ή προσαρμοσμένα κατά περίπτωση, ελαχιστοποιεί τον ελεγκτικό κύκλο και υποδεικνύει τις επικίνδυνες συναλλαγές.

3.5.5 Σύνοψη

Το φορολογικό σύστημα του μεγάλου δουκάτου του Λουξεμβούργου είναι σταθερό φορολογικό σύστημα με απλή φορολογική νομοθεσία και η φιλοσοφία της διοίκησης η οποία διέπεται από την αρχή ότι κάθε αλλαγή στη νομοθεσία πρέπει να επιβαρύνει όσο το δυνατό λιγότερο την υφιστάμενη κατάσταση του φορολογούμενου. Η κατεύθυνση της προσέλκυσης επενδύσεων στον τομέα των υπηρεσιών και της υψηλής τεχνολογίας μέσω στοχευμένων φοροελαφρύνσεων και κινήτρων έτσι ώστε το σχετικά υψηλό κόστος εργασίας της χώρας να αντισταθμίζεται από την παραγόμενη υψηλή προστιθέμενη αξία. Το ευνοϊκό φορολογικό σύστημα αυτό προβλέπει

- φορολογικούς συντελεστές οι οποίοι είναι από τους χαμηλότερους στην ευρωπαϊκή ένωση.
- διαχωρισμό των επιχειρήσεων και φορολόγηση ανάλογα με το είδος της δραστηριότητας.
- απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος και μια σειρά άλλων φόρων για νέες επενδύσεις και επενδυτικά κεφάλαια

Ο σχεδιασμός του φορολογικού συστήματος με έμφαση στην απλοποίηση των διαδικασιών επιβολής και είσπραξης των φόρων καθώς και στην όσο το δυνατό ευκολότερη και πληρέστερη παρακολούθηση των περιουσιακών στοιχείων και της οικονομικής συμπεριφοράς των φορολογούμενων γίνεται πραγματικότητα με:

- με τον ενιαίο εθνικό αριθμό για τις συναλλαγές των φορολογουμένων με την δημόσια διοίκηση
- με την πρόβλεψη για το ύψος της δραστηριότητας με την έναρξη
- με την συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων από ενιαίο εθνικό κέντρο πληροφορικής
- με την προείσπραξη φόρου που μπορεί να φθάνει και σε ποσοστό το 100% του συνολικού οφειλόμενου φόρου
- με την τήρηση μητρώου και εγγραφή όλων των νομικών πράξεων και εγγράφων στην AED με ταυτόχρονη είσπραξη των φόρων και των τελών .
- τη επιφόρτιση της AED με την ευθύνη της διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας του δημοσίου
- την τήρηση αρχείων στα οποία καταγράφονται όλες οι μεταβολές που αφορούν την ιδιωτική περιουσία με συνέπεια την ευχερή λήψη μέτρων κατά οφειλετών του δημοσίου.
- με τον προγραμματισμό ελέγχου μέσω στατιστικής ανάλυσης δεδομένων για περιπτώσεις φοροδιαφυγής υψηλού κινδύνου

- με την άμεση απενεργοποίηση του αριθμού μητρώου ΦΠΑ και το πάγωμα λογαριασμών φορολογουμένων για υποθέσεις μεγάλης φοροδιαφυγής.

Τέλος μια σειρά μέτρων που μειώνουν το διοικητικό κόστος και απελευθερώνουν ανθρώπινους πόρους (οι οποίοι χρησιμοποιούνται σε πιο παραγωγικές εργασίες) όπως:

- υποβολή μόνο ετήσιων δηλώσεων ΦΠΑ για το 50% των επιχειρήσεων .
- υποβολή δηλώσεων ηλεκτρονικά ή μέσω ταχυδρομείου και πληρωμή των φόρων μέσω τραπεζικού λογαριασμού.
- αυστηρή επιλογή του προσωπικού μέσω εξετάσεων υποχρεωτικά σε δύο διοικητικές γλώσσες στην φορολογική νομοθεσία

Κεφάλαιο 4

Επισκόπηση στα φορολογικά συστήματα των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας

4.1 Το Φορολογικό Σύστημα της Ιαπωνίας

4.1.1 Εισαγωγή

Η Ιαπωνία, η «Χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου», είναι νησί-έθνος που βρίσκεται στον Ειρηνικό Ωκεανό. Αποτελείται από 6.852 νησιά εκ των οποίων τέσσερα καταλαμβάνουν το 97% της έκτασής της (377.835 τετρ. χλμ.) επί της οποίας κατοικούν 128.057.352 Ιάπωνες. Η ιστορία της Ιαπωνίας χάνεται στα βάθη των αιώνων ενώ στοιχεία δείχνουν πως κατοικείται από την Παλαιολιθική Περίοδο. Παρόλο που το 72% της έκτασής της είναι ακατάλληλη για εποίκιση, καλλιέργεια ή βιομηχανική χρήση η Ιαπωνία σήμερα θεωρείται ως η τρίτη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη βάσει ύψους Α.Ε.Π. ενώ είναι τέταρτη όσον αφορά το ύψος των εισαγωγών και εξαγωγών της. Δεδομένα λοιπόν η εξέταση του Φορολογικού Συστήματος Διοίκησης της οικονομικής αυτής υπερδύναμης παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον όπως προκύπτει από το κείμενο που ακολουθεί από άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό (σ.σ. αναλυτική αναφορά στον κατάλογο αναφορών) σχετικά με την φορολογική διοίκηση της Ιαπωνίας, του εφοριακού υπαλλήλου κ. Πουρζιτάκη Στράτου.

4.1.2 Είδη Φόρων

Γενικά υπάρχουν τα ακόλουθα είδη φόρων στην Ιαπωνία:

1. Φόροι Εισοδήματος
2. Φόροι Ιδιοκτησίας (Ακινήτων, Κληρονομίες κλπ)
3. Γενικός Φόρος Κατανάλωσης

Οι φόροι αποδίδονται σε επίπεδο κράτους, περιφέρειας και δήμου. Σε εθνικό επίπεδο παρατηρείται μια γενικότερη ισορροπία μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων. Ο ατομικός φόρος εισοδήματος και ο φόρος κατανάλωσης συμμετέχουν σε μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο των φορολογικών εσόδων

Είδη Φόρων	Ποσοστό(%)
Άμεσοι Φόροι	53.5%
Ατομικός Φόρος Εισοδήματος	32%
Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων	15.1%
Φόρος Κληρονομιάς/Δωρεών	3.2%
Τοπικοί-Πρόσθετοι Φόροι Επιχειρήσεων	3.3%

Έμμεσοι Φόροι	46.5%
Φόρος Κατανάλωσης	24.4%
Λοιποί Ειδικοί Φόροι	22.1%

Πίνακας 10: Ποσοστό φορολογικών εσόδων ανά είδος φόρου

Οι υπόχρεοι καταβολής φόρου εντάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

- I.* Μόνιμοι κάτοικοι: Όσοι έχουν μείνει στην Ιαπωνία το λιγότερο για πέντε έτη ή έχουν δηλώσει την πρόθεσή τους να εγκατασταθούν μόνιμα. Οι μόνιμοι κάτοικοι πληρώνουν φόρους επί του συνολικού εισοδήματος που απέκτησαν συμπεριλαμβανομένου και εισοδήματος που αποκτήθηκε σε άλλες χώρες.
- II.* Μη μόνιμοι κάτοικοι: Όσοι έχουν μείνει στην Ιαπωνία για λιγότερο από πέντε έτη κατά τα τελευταία δέκα χρόνια και δεν έχουν διατυπωμένη πρόθεση να γίνουν μόνιμοι κάτοικοι αυτής. Οι μη μόνιμοι κάτοικοι πληρώνουν φόρους για όλο το αποκτηθέν εισόδημα, εκτός από αυτό που αποκτήθηκε στο εξωτερικό και δεν έχει σταλεί στην Ιαπωνία.
- III.* Μη κάτοικοι: Όσοι διαμένουν στην Ιαπωνία για λιγότερο από ένα έτος και η πρώτη τους κατοικία βρίσκεται εκτός Ιαπωνίας. Οι μη κάτοικοι πληρώνουν φόρους μόνο για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν στην Ιαπωνία. Ο συντελεστής φορολόγησης ανέρχεται συνήθως σε ποσοστό 20% .

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει αριθμός φορολογικού μητρώου ή κάποια αντίστοιχη μέθοδος ταυτοποίησης των φορολογούμενων φυσικών και νομικών προσώπων. Πρόσφατα η ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών δημιούργησε μία ομάδα εργασίας για να εξετάσει την πιθανότητα εισαγωγής ενός συστήματος απόδοσης αριθμού φορολογικού μητρώου. Υπάρχουν δέκα κατηγορίες φόρων εισοδήματος:

- 1) Εισόδημα από τόκους
- 2) Εισόδημα από παράγωγα
- 3) Εισόδημα από ακίνητη περιουσία
- 4) Εισόδημα επιχειρηματικότητας
- 5) Εισόδημα από μισθούς
- 6) Εισόδημα από συντάξεις (φορολογείται αυτοτελώς)
- 7) Εισόδημα ξυλείας (φορολογείται αυτοτελώς)
- 8) Εισόδημα από υπεραξίες κεφαλαίου
- 9) Περιστασιακό εισόδημα
- 10) Λοιπά εισοδήματα.

Ο φόρος εισοδήματος προσδιορίζεται με τη μέθοδο της «αυτό-αξιολόγησης». Ο φορολογούμενος υποβάλλει τη φορολογική του δήλωση αποδίδοντας ταυτόχρονα και τον αναλογούντα φόρο. Στη περίπτωση μισθωτών και συνταξιούχων ο φόρος παρακρατείται και δεν υπάρχει υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης. Στον τελευταίο μισθό του οικονομικού

έτους, πραγματοποιείται και η σχετική εκκαθάριση. Επιπλέον ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να αποδώσει, κατόπιν σχετικής ειδοποίησης, τους αντίστοιχους φόρους στην περιφέρεια και το δήμο όπου υπάγεται. Αυτό δικαιολογεί, έστω και εν μέρει, την απουσία αριθμού φορολογικού μητρώου καθώς όλες οι διαδικασίες για τη δήλωση φόρου εισοδήματος πραγματοποιούνται από τον εργοδότη. Κατ' εξαίρεση υποχρέωση υποβολής δήλωσης φόρου εισοδήματος από μισθωτούς συνταξιούχους υπάρχει όταν:

- Ο φορολογούμενος πρόκειται να εγκαταλείψει την Ιαπωνία πριν το τέλος του οικονομικού έτους.
- Εάν ο εργοδότης δεν παρακρατεί φόρο (π.χ. όταν πρόκειται για επιχείρηση που εδρεύει εκτός Ιαπωνίας).
- Εάν υπάρχει πάνω από ένας εργοδότης.
- Όταν το φορολογητέο ετήσιο εισόδημα είναι μεγαλύτερο από 20 εκατομμύρια γιεν (περίπου 180.000 ευρώ).
- Όταν υπάρχει δευτερεύον εισόδημα άνω των 200.000 γιεν (περίπου 18.000 ευρώ)

Επίσης, δεν υπάρχει υποχρέωση υποβολής δήλωσης φόρου εισοδήματος όταν το φορολογητέο ετήσιο εισόδημα είναι μικρότερο των ποσών που εκπίπτουν. Οι φορολογούμενοι που υποχρεούνται να υποβάλλουν μόνοι τους τη δήλωση φόρου εισοδήματος, όπως για παράδειγμα οι αυτοαπασχολούμενοι, οφείλουν να την καταθέσουν στην τοπική φορολογική αρχή (zeimusho) μεταξύ της 16ης Φεβρουαρίου και της 15ης Μαρτίου του επόμενου έτους. Για παράδειγμα, η δήλωση φόρου εισοδήματος για το 2010 έπρεπε να υποβληθεί από τις 16 Φεβρουαρίου έως τις 15 Μαρτίου 2011. Σε περίπτωση που ο φόρος καταβάλλεται με τραπεζική μεταφορά η προθεσμία μετατίθεται στις 15 Απριλίου. Επιπλέον με βάση το φορολογητέο εισόδημα του προηγούμενου έτους ο φόρος προκαταβάλλεται τον Ιούλιο και τον Νοέμβριο του τρέχοντος έτους.

Οι συντελεστές φόρου εισοδήματος σε εθνική βάση είναι οι ακόλουθοι:

Φορολογητέο Εισόδημα (γιεν)	Φορολογικός Συντελεστής (%)	Σύνολο Φόρου (γιεν)
0-1.950.000	5	48.750
1.950.001-3.300.000	10	97.500
3.300.001-6.950.000	20	232.500
6.951.001-9.000.000	23	962.500
9.000.001-18.000.000	33	1.434.000
18.000.001- άνω	40	4.404.000

Πίνακας 11: Φορολογικοί συντελεστές του Ιαπωνικού κράτους

Οι περιφερειακοί και δημοτικοί φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι 4% και 6% αντίστοιχα. Όσον αφορά στο φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων, και σε αυτήν την περίπτωση ο φόρος επιβάλλεται σε εθνικό, περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο και το ύψος

εξαρτάται, εκτός από το εισόδημα, από το εταιρικό κεφάλαιο και από το πού εδρεύει η επιχείρηση. Για παράδειγμα, για μια επιχείρηση με έδρα το Τόκιο, με κεφάλαιο μεγαλύτερο από 100 εκατομμύρια γιεν (900.000 ευρώ περίπου) ο συντελεστής φορολογίας είναι 30%. Σε περίπτωση που το κεφάλαιό της είναι μικρότερο από 100 εκατομμύρια γιεν οι συντελεστές φορολογίας είναι οι ακόλουθοι:

- 30%, εάν το φορολογητέο εισόδημα είναι πάνω από 8 εκατομμύρια γιεν.
- 22%, εάν το φορολογητέο εισόδημα είναι κάτω από 8 εκατομμύρια γιεν (72.000 ευρώ περίπου). Από 01/04/2009 έως 31/03/2011 το ποσοστό ήταν 18%.
- 22% όσον αφορά σε συνεταιρισμούς και δημόσιες επιχειρήσεις .

Στα παραπάνω ποσοστά προστίθενται επιπλέον φόροι το ύψος των οποίων εξαρτάται από το μέγεθος και την έδρα της επιχείρησης. Για παράδειγμα, για δύο επιχειρήσεις που έχουν έδρα το Τόκιο, και η μία έχει κεφάλαιο πάνω από 100 εκατομμύρια γιεν ενώ η άλλη έχει κάτω από 100 εκατομμύρια γιεν και φορολογητέο εισόδημα πάνω από 8 εκατομμύρια γιεν, τα ποσοστά των φορολογικών συντελεστών θα είναι τα ακόλουθα:

	Κεφάλαιο Κάτω των 100 εκ. Γιεν	Κεφάλαιο Άνω των 100 εκ. Γιεν
Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων	30%	30%
Εταιρικός Φόρος	5,78%	3,26%
Ειδικός Τοπικός Εταιρικός Φόρος	4,29%	4,29%
Νομαρχιακός και Δημοτικός Φόρος	6,21%	6,21%
ΣΥΝΟΛΟ	46,28%	43,76%

Πίνακας 12: Ποσοστά φορολογικών συντελεστών επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να υποβάλλουν στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι στα τέλη του 2011 η Ιαπωνική Κυβέρνηση, στα πλαίσια της φορολογικής μεταρρύθμισης, είχε προτείνει τη μείωση των συντελεστών φορολόγησης των επιχειρήσεων κατά 5% . Η μείωση θα εφαρμοζόταν από την 1η Απριλίου 2011, η οποία δεν πραγματοποιήθηκε τελικά στα πλαίσια του σχεδίου ανοικοδόμησης των περιοχών που είχαν πληγεί από το σεισμό και το τσουνάμι της 11ης Μαρτίου 2011 .

Ο φόρος κατανάλωσης στην Ιαπωνία, τέθηκε σε ισχύ την 1η Απριλίου 1989 ύστερα από πρόταση της Επιτροπής Φορολογίας. Ο συντελεστής του φόρου κατανάλωσης είναι 5% και αναλύεται σε 4% που είναι εθνικός φόρος και 1% που είναι ο τοπικός φόρος κατανάλωσης. Περιλαμβάνει όλες τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται εντός της Ιαπωνίας καθώς και εισαγωγές. Οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές, οι μεταβιβάσεις κεφαλαίου καθώς και συγκεκριμένες συναλλαγές στον χώρο της υγείας και της εκπαίδευσης είναι μη υποκείμενες σε φόρο.

Γενικά, υπόχρεοι είναι οι επιτηδευματίες και τα νομικά πρόσωπα των οποίων οι δραστηριότητες υπόκεινται στο φόρο. Επιπρόσθετα όμως ισχύουν δύο επιπλέον κανόνες:

- 1) Μία επιχείρηση, της οποίας ο κύκλος εργασιών για δύο συνεχόμενα διαχειριστικά έτη είναι μικρότερος των 10 εκατομμυρίων γιεν (90.000 ευρώ περίπου) δεν είναι υπόχρεη απόδοσης φόρου κατανάλωσης.
- 2) Μια επιχείρηση που το καταβληθέν κεφάλαιό της είναι κάτω από 10 εκατομμύρια γιεν δεν είναι υπόχρεη φόρου κατανάλωσης.

Επισημαίνεται ότι, μία επιχείρηση που δεν είναι υπόχρεη φόρου κατανάλωσης, έχει δικαίωμα να ενταχθεί στο συγκεκριμένο καθεστώς σε εθελοντική βάση. Μετά την εθελοντική της ένταξη είναι υποχρεωμένη να παραμείνει για, τουλάχιστον, δύο χρόνια. Επίσης, η ένταξη στο καθεστώς απόδοσης φόρου κατανάλωσης συνεπάγεται τήρηση βιβλίων και υποχρεωτική φύλαξή τους για 7 έτη .

Προκειμένου να υπολογιστεί το ποσοστό του φόρου που εκπίπτει ακολουθούνται οι παρακάτω κανόνες:

- 1) Εάν το ποσοστό των πωλήσεων που υπάγονται σε φόρο κατανάλωσης είναι μεγαλύτερο του 95% του κύκλου εργασιών, ο φόρος κατανάλωσης που έχει πληρώσει η επιχείρηση εκπίπτει σε ποσοστό 100%.
- 2) Εάν το ποσοστό των πωλήσεων που υπάγονται σε φόρο κατανάλωσης είναι μικρότερο του 95% του κύκλου εργασιών, εφαρμόζεται ένας από τους ακόλουθους κανόνες:

Οι δαπάνες διακρίνονται σε:

- I. Αυτές που συνδέονται με πωλήσεις υποκείμενες σε φόρο κατανάλωσης
- II. Αυτές που συνδέονται με πωλήσεις μη υποκείμενες
- III. Αυτές που συνδέονται και με τις δύο κατηγορίες πωλήσεων

Εκπίπτει ο φόρος κατανάλωσης της περίπτωσης Α σε ποσοστό 100%, καθώς και ο φόρος κατανάλωσης της περίπτωσης Γ σε ποσοστό ίσο με το λόγο: πωλήσεις υποκείμενες σε φόρο κατανάλωσης/ συνολικές πωλήσεις.

Το ποσό του φόρου που εκπίπτει προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των συνολικών δαπανών με το λόγο: πωλήσεις υποκείμενες σε φόρο κατανάλωσης/ συνολικές πωλήσεις.

Στην περίπτωση μικρών επιχειρήσεων, με κύκλο εργασιών μικρότερο από 50 εκατομμύρια γιεν (450.000 ευρώ περίπου), το ποσοστό του φόρου κατανάλωσης που θα εκπέσει θα προκύψει βάσει των παρακάτω τεκμαρτών συντελεστών αγοράς:

- 1) Επιχειρήσεις Χονδρικής Πώλησης: 90%
- 2) Επιχειρήσεις Λιανικής Πώλησης : 80%
- 3) Κατασκευές, Αγροτικές-Αλιευτικές Επιχειρήσεις, Οικοδομικές Επιχειρήσεις: 70%
- 4) Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών, Τηλεπικοινωνίες, Επιχειρήσεις Ακινήτων: 50%
- 5) Λοιπές Επιχειρήσεις: 60%

Ο φόρος κατανάλωσης πρέπει να καταβάλλεται από τον υπόχρεο μέσα σε δύο μήνες από τη λήξη της φορολογικής περιόδου. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις οφείλουν να υποβάλλουν ενδιάμεσες δηλώσεις φόρου κατανάλωσης.

Εκτός από το φόρο κατανάλωσης μια σειρά έμμεσων φόρων επιβάλλεται στην κατανάλωση συγκεκριμένων προϊόντων. Οι κυριότεροι είναι οι ακόλουθοι:

- 1) Φόρος στα τσιγάρα: 5.302 γιεν (48 ευρώ περίπου) ανά 1000 τσιγάρα
- 2) Φόρος στα αλκοολούχα: Ανάλογα με το είδος του προϊόντος επιβάλλεται ένα ποσό φόρου ανά χιλιόλιτρο. Επιπλέον, για κάθε μία ποσοστιαία μονάδα αλκοόλης επιβάλλεται φόρος που είναι συνήθως 10.000 γιεν (90 ευρώ περίπου) ανά χιλιόλιτρο.
- 3) Φόρος στη βενζίνη: Υπάρχουν δύο είδη φόρων οι οποίοι εισπράττονται με την ίδια διαδικασία: Ο εθνικός φόρος που είναι 48.600 (440 ευρώ περίπου) γιεν ανά χιλιόλιτρο και ο τοπικός φόρος που είναι 5.200 γιεν ανά χιλιόλιτρο.
- 4) Φόρος υγροποιημένου πετρελαίου: Πρόκειται για το γνωστό και ως υγραέριο (Liquefied Petroleum Gas) και ο φόρος κατανάλωσής του είναι 17,5 γιεν (15 λεπτά του ευρώ περίπου) ανά χιλιόγραμμο.

4.1.3 Η Δομή του Φορολογικού Συστήματος

Για τον σχεδιασμό του φορολογικού συστήματος αρμόδιο είναι το Γραφείο Φορολογίας του Υπουργείου Οικονομικών (Shuzei-Kyoku) ενώ για την επιβολή και συλλογή φόρων η Εθνική Υπηρεσία Φορολογίας (Kokuzei-cho) η οποία ιδρύθηκε το 1949.

Αποτελείται από την κεντρική υπηρεσία η οποία απασχολεί 1526 άτομα. Στην κεντρική υπηρεσία υπάγονται το γραφείο του Επιτρόπου, το τμήμα φορολογίας, το τμήμα είσπραξης και διαχείρισης εσόδων, το τμήμα εξέτασης και εγκληματικής έρευνας και λοιπά συνδεδεμένα όργανα όπως το Εθνικό Φορολογικό Δικαστήριο και η Εθνική Σχολή Φορολογίας. Εκτός από την κεντρική υπηρεσία υπάρχουν 12 περιφερειακά φορολογικά κέντρα, γνωστά ως kokuzei-kyoku, (Σαπόρο, Σεντάι, Καντο-Σιν-Ετσυ, Τόκιο, Καναζάβα, Ναγκόγια, Όσακα, Χιροσίμα, Τακαμάτσου, Φουκουόκα, και Κουμαμότο, Οκινάουα), καθώς και 524 τοπικά φορολογικά γραφεία (Zeimusho) σε όλη τη χώρα όπου απασχολείται η συντριπτική πλειοψηφία του προσωπικού (54.735 υπάλληλοι).

Τα περιφερειακά φορολογικά κέντρα εποπτεύουν τα φορολογικά γραφεία της αρμοδιότητάς τους και διαιρούνται συνήθως στα ακόλουθα τμήματα:

- 1) Τμήμα Διοίκησης και Συνεργασίας: Αρμοδιότητα του τμήματος είναι ο σχεδιασμός και συντονισμός των υπηρεσιών, η διοίκηση προσωπικού, καθώς και οι δημόσιες σχέσεις με το κοινό.
- 2) Πρώτο Τμήμα Φορολογίας: Ασχολείται με θέματα δικαστικής φύσης, φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και φόρου περιουσίας.
- 3) Δεύτερο Τμήμα Φορολογίας: Ασχολείται με θέματα φορολογίας επιχειρήσεων, φόρου κατανάλωσης και λοιπών έμμεσων φόρων.

- 4) Τμήμα Είσπραξης και Διαχείρισης Εσόδων.
- 5) Τμήμα Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων και Εγκληματικών Υποθέσεων: Στο συγκεκριμένο τμήμα υπάγονται επιχειρήσεις με κεφάλαιο πάνω από 100 εκ. γιεν (900.000 ευρώ περίπου), ξένες επιχειρήσεις, επιχειρήσεις με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, και φορολογούμενοι που υπάγονται απευθείας σε περιφερειακό φορολογικό κέντρο.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Πρώτο και το Δεύτερο Τμήμα Φορολογίας περιλαμβάνουν τμήματα ελέγχου και συλλογής πληροφοριών. Επιπλέον η δομή των περιφερειακών φορολογικών κέντρων παρουσιάζει κατά τόπους διαφορές. Τα τελευταία είναι επιφορτισμένα με την είσπραξη των τοπικών φόρων και την εξυπηρέτηση των φορολογούμενων. Η δομή τους ποικίλει ανάλογα με το μέγεθός τους και το εύρος της περιοχής που καλύπτουν. Συνήθως υπάρχουν οι ακόλουθες ομάδες :

- 1) Ομάδα συντονισμού
- 2) Ομάδα είσπραξης εσόδων
- 3) Ομάδα διαχείρισης εσόδων
- 4) Ομάδα ελέγχου φυσικών προσώπων
- 5) Ομάδα ελέγχου φόρου περιουσίας
- 6) Ομάδα ελέγχου επιχειρήσεων .

Το ανθρώπινο δυναμικό της υπηρεσίας παρουσιάζει μια ελαφρά μείωση από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Τότε αριθμούσε περίπου 62.000 υπαλλήλους ενώ η παρούσα δύναμη είναι 54.735. Πιο ενδιαφέρουσα είναι η σχέση τους ως προς το συνολικό πληθυσμό της χώρας. Μετά το τέλος του πολέμου ο κάθε υπάλληλος αντιστοιχούσε σε 1200 περίπου πολίτες ενώ τώρα αντιστοιχεί σε 2400. Η μεταβολή της συγκεκριμένης αναλογίας αντανακλά την αυτοματοποίηση των συναλλαγών και την ελαχιστοποίηση των επαφών του πολίτη με τις φορολογικές αρχές.

Η συντριπτική πλειοψηφία των υπαλλήλων (98% περίπου) απασχολούνται στα τοπικά φορολογικά κέντρα και στα φορολογικά γραφεία, ενώ σε ότι αφορά τα αντικείμενα εργασίας, το 68% ασχολείται με τον υπολογισμό φόρων, 15% με τη διαχείριση εσόδων και το 17% με διοικητικές εργασίες. Αξιοσημείωτη είναι επίσης και η μείωση το κόστους είσπραξης φόρων. Το 2003 η είσπραξη 100 γιεν κόστιζε 1.78 γιεν ενώ για την είσπραξη του ίδιου ποσού το 1950 απαιτούνταν 2.79 γιεν.

Όσον αφορά στο καθεστώς εργασίας, στην Ιαπωνία υπάρχουν δύο ευρύτερες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων: Οι κυβερνητικοί υπάλληλοι, που είναι περίπου το 25% του συνόλου και οι υπάλληλοι της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι πρώτοι διακρίνονται σε υπαλλήλους γενικών καθηκόντων (ippan shoku) και υπαλλήλους ειδικών καθηκόντων (tokubetsu shoku). Οι υπάλληλοι γενικών καθηκόντων χωρίζονται σε αυτούς που υπάγονται στις κοινές διατάξεις περί αποζημίωσης, σε αυτούς που υπάγονται σε ειδικές διατάξεις περί αποζημίωσης και στους δικαστικούς. Οι εφοριακοί υπάλληλοι αποτελούν τη μία από τις 17 κατηγορίες υπαλλήλων γενικών καθηκόντων (ippan shoku) που υπάγονται στις κοινές διατάξεις περί αποζημίωσης και παράλληλα είναι υποκείμενοι σε ξεχωριστό μισθολόγιο .

Στην αρχή κάθε οικονομικού έτους, η Εθνική Υπηρεσία Φορολογίας, συνυπολογίζοντας τις ανάγκες που δημιουργούνται, πραγματοποιεί προσλήψεις, μέσω εθνικών διαγωνισμών, για την πλήρωση θέσεων στην κεντρική υπηρεσία, στα τοπικά και στα περιφερειακά φορολογικά κέντρα. Οι προσλήψεις αφορούν θέσεις κυβερνητικών υπαλλήλων που μπορεί να είναι είτε απόφοιτοι δευτεροβάθμιας είτε ανώτατης εκπαίδευσης και θέσεις εμπειρογνομόνων που απευθύνονται σε πτυχιούχους πανεπιστημίου. Για κάθε μία από τις τρεις κατηγορίες διενεργούνται διαφορετικοί διαγωνισμοί και οι υπάλληλοι διαφοροποιούνται ως προς το αντικείμενο, την υπαλληλική τους εξέλιξη καθώς και τις αποδοχές τους. Ακόμη, για την εξέλιξη των υπαλλήλων δεν λαμβάνονται υπόψη μόνο τα έτη προϋπηρεσίας αλλά και άλλες ποιοτικές παράμετροι όπως η απόδοση και υπηρεσιακή εκπαίδευση.

4.1.4 Έλεγχος και Πάταξη Φοροδιαφυγής

Παρά το μέγεθός της, ως χώρα και ως οικονομία, τα ποσοστά φοροδιαφυγής είναι μάλλον χαμηλά. Κατά το οικονομικό έτος 2009 εντοπίστηκαν 210 περιπτώσεις φοροδιαφυγής συνολικού ύψους 29 δισεκατομμυρίων γιεν (περίπου 263 εκατομμύρια ευρώ) 6 δισεκατομμύρια λιγότερα από το 2008 . Κατά το οικονομικό έτος 2003 πραγματοποιήθηκαν 312.000 έλεγχοι οι οποίοι αντιστοιχούσαν στο 3,9% των επιχειρήσεων και το συνολικό ύψος των προστίμων και προσαυξήσεων ήταν 493 δις γιεν (4,5 δις ευρώ περίπου). Η συντριπτική πλειοψηφία των υπαλλήλων της Εθνικής Υπηρεσίας Φορολογίας απασχολείται σε περιπτώσεις ελέγχου.

Η διεξαγωγή φορολογικών ελέγχων πραγματοποιείται από τους ελεγκτές της Εθνικής Φορολογικής Υπηρεσίας οι οποίοι εργάζονται σε όλες τις βαθμίδες των φορολογικών κέντρων. Οι γενικές υποθέσεις ελέγχου πραγματοποιούνται στα τοπικά φορολογικά κέντρα, ενώ πιο σύνθετες υποθέσεις αντιμετωπίζονται από τα περιφερειακά φορολογικά κέντρα. Επιπλέον, περιπτώσεις ηλεκτρονικών συναλλαγών, μεγάλων επιχειρήσεων, διεθνών συναλλαγών, οικονομικού εγκλήματος και άλλων ποινικών αδικημάτων αντιμετωπίζονται από εξειδικευμένο προσωπικό των περιφερειακών ελεγκτικών κέντρων.

Οι ελεγκτές υπάλληλοι έχουν δικαίωμα να εξετάζουν τους φορολογούμενους καθώς και στοιχεία που κρίνουν αναγκαία, ενώ συνεργάζονται στενά με τους εισαγγελείς. Με την έκδοση εντάλματος έχουν δικαίωμα να ερευνούν σε ιδιωτικούς χώρους. Στη διάθεσή τους βρίσκεται το ηλεκτρονικό δίκτυο K.S.K. ("Kokuzei Sogo Kanri"- Comprehensive Administration of National Taxation) από το οποίο μπορούν να συλλέγουν φορολογικά και οικονομικά δεδομένα της ελεγχόμενης επιχείρησης, στατιστικά στοιχεία του κλάδου, όπως για παράδειγμα περιθώρια και διακυμάνσεις κέρδους, να πραγματοποιούν πλήθος διασταυρώσεων και να έχουν πρόσβαση σε στοιχεία που έχουν καταχωρηθεί από άλλους ελεγκτές.

Η διαδικασία επιλογής των υποθέσεων που θα ελεγχθούν περιλαμβάνει τρία στάδια. Κατ' αρχήν επιλέγονται επιχειρήσεις με κριτήριο το αντικείμενο εργασιών τους, το φορολογικό τους ιστορικό και τον κύκλο εργασιών τους σε σύγκριση με τους μέσους όρους του κλάδου. Στη συνέχεια συλλέγονται πληροφορίες για τις επιχειρήσεις που έχουν επιλεγεί και όλα τα δεδομένα

υποβάλλονται στους επόπτες ελέγχου οι οποίοι αποφασίζουν εάν θα πραγματοποιηθεί έλεγχος στην έδρα της επιχείρησης, εάν θα κληθεί η επιχείρηση για έλεγχο ή εάν δε θα ελεγχθεί .

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν έχει αποδώσει φόρους ακολουθούνται διαφορετικές διαδικασίες, ανάλογα με το είδος του μη καταβληθέντος φόρου. Όταν πρόκειται για άμεσους φόρους οι ελεγκτές συνεργάζονται άμεσα με τον εισαγγελέα, ενώ εάν ο οφειλόμενος φόρος είναι έμμεσος, ο φορολογούμενος καλείται να τον καταβάλει. Σε αυτήν την περίπτωση ο φορολογούμενος δεν είναι υποχρεωμένος να συμμορφωθεί, εφόσον θεωρεί ότι δε συντρέχουν λόγοι και τότε η υπόθεση αντιμετωπίζεται δικαστικά. Οι ποινές περιλαμβάνουν προσαυξήσεις 5% έως 40%, πρόστιμα έως και 5 εκατομμύρια γιεν (45.000 ευρώ) και ποινές φυλάκισης έως και 5 χρόνια.

Για την είσπραξη οφειλόμενων εθνικών φόρων, μετά την παρέλευση της προθεσμίας πληρωμής, ο φορολογούμενος ειδοποιείται γραπτά μέσα σε 50 ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας ότι πρέπει να τακτοποιήσει τις υποχρεώσεις του. Εφόσον δεν συμμορφωθεί, μέσα σε 10 ημέρες από την κοινοποίηση της παραπάνω ειδοποίησης, δεσμεύεται η περιουσία του η οποία στη συνέχεια δημεύεται μέχρι το ύψος του ποσού της οφειλής του.

4.1.5 Σχέσεις με τους Φορολογούμενους

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη σχέση της διοίκησης με τους φορολογούμενους προκειμένου να ενισχυθεί η φορολογική συνείδηση των πολιτών. Μέσω του διαδικτύου, των μέσων μαζικής ενημέρωσης αλλά και με έντυπες εκδόσεις η Εθνική Υπηρεσία Φορολογίας επιδιώκει να ενημερώνει διαρκώς τους φορολογούμενους. Κατά την περίοδο υποβολής φορολογικών δηλώσεων πραγματοποιούνται σχετικές διαφημιστικές εκστρατείες, ενώ παράλληλα παρέχονται υπηρεσίες πληροφόρησης του κοινού μέσω τηλεφώνου και διαδικτύου. Κάθε χρόνο από 11 έως 17 Νοεμβρίου διοργανώνεται η εβδομάδα ενημέρωσης σε θέματα φορολογίας (“Know-your-Tax” Week Campaign). Τέλος, έχει δημιουργηθεί το Συμβούλιο Φορολογικής Εκπαίδευσης το οποίο προωθεί δραστηριότητες στα σχολεία για την καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης. Το Συμβούλιο αποτελείται από μέλη της κυβέρνησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και εκπαιδευτικούς αντιπροσώπους.

Χρίζει ιδιαίτερης μνείας ο ρόλος των φορολογούμενων στη βελτίωση της φορολογικής διοίκησης μέσω διαφόρων μηχανισμών συλλογής απόψεων και παραπόνων. Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει το πρόγραμμα φορολογικών εξεταστών. Βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων ορίζεται ένας αριθμός φορολογούμενων (2.793 το οικ. έτος 2003) εξεταστών οι οποίοι καταθέτουν τις απόψεις τους, συμμετέχουν σε έρευνες, σε συζητήσεις και σε προγράμματα προώθησης της φορολογικής συνείδησης.

4.1.6 Εκπαίδευση Υπαλλήλων

Το Υπουργείο Οικονομικών αναγνωρίζοντας την ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης των εργαζόμενων σε αυτό, δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην εκπαίδευση των υπαλλήλων του η οποία παρέχεται μέσω της Εθνικής Φορολογικής Σχολής (Zeimu Daigakkō -National Tax College). Η

Εθνική Φορολογική Σχολή παρέχει προγράμματα εισαγωγικής εκπαίδευσης για όλα τα επίπεδα εφοριακών υπαλλήλων, καθώς και προγράμματα που είναι αναγκαία για την εξέλιξη των υπαλλήλων. Επιπλέον, είναι επιφορτισμένη να πραγματοποιεί έρευνα επί φορολογικών θεμάτων και να προωθεί τον εκσυγχρονισμό των φορολογικών συστημάτων αναπτυσσόμενων χωρών. Οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μετά την πρόσληψή τους συμμετέχουν σε ένα εισαγωγικό επιμορφωτικό πρόγραμμα διάρκειας ενός έτους και παρακολουθούν μαθήματα κλασικών σπουδών, οικονομικών, λογιστικής και δικαίου προκειμένου να αποκτήσουν το αναγκαίο γνωστικό υπόβαθρο. Επιπρόσθετα η εκπαίδευση τους περιλαμβάνει μαθήματα φυσικής αγωγής, συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες και ομαδικές δραστηριότητες για την ενίσχυση του συλλογικού πνεύματος. Μετά τη συμπλήρωση ενός επιπλέον έτους υπηρεσίας, λαμβάνουν εκπαίδευση 3 μηνών η οποία εστιάζει στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων για την επαγγελματική τους αρτιότητα. Τα μαθήματα που διδάσκονται έχουν σαν κύρια αντικείμενα τη φορολογία, το φορολογικό δίκαιο και τη διαχείριση εσόδων. Με τη συμπλήρωση 7 χρόνων, οι υπάλληλοι έχουν το δικαίωμα να συμμετάσχουν, κατόπιν εξετάσεων, σε ένα ετήσιο πρόγραμμα σπουδών που στοχεύει στην απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων στα οικονομικά, τη λογιστική και τη φορολογία, το οποίο κρίνεται απαραίτητο για την υπηρεσιακή εξέλιξή τους. Τέλος, μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων απόκτησης δεξιοτήτων οι υπάλληλοι παρακολουθούν εξειδικευμένα μαθήματα λογιστικής, φορολογίας και αγγλικών.

Στην Εθνική Σχολή Φορολογίας πραγματοποιείται ακαδημαϊκή έρευνα σε θέματα φορολογίας και τα αποτελέσματα ερευνών δημοσιεύονται στο περιοδικό Zeidai Ronso. Στην κεντρική υπηρεσία της Σχολής διατηρείται το ιστορικό φορολογικό αρχείο της Ιαπωνίας το οποίο περιλαμβάνει πάνω από 100.000 είδη. Το υλικό, το οποίο είναι προσβάσιμο και σε ηλεκτρονική μορφή, είναι διαθέσιμο στο κοινό.

4.1.7 Σύνοψη

Μελετώντας το φορολογικό σύστημα της Ιαπωνίας φαίνεται να προκύπτουν ενδιαφέροντα στοιχεία. Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι ιδιαίτερα χαμηλής κλίμακας, ενώ ο φόρος νομικών προσώπων θεωρείται από τους υψηλότερους στις χώρες του ΟΟΣΑ. Παράλληλα, ο φόρος κατανάλωσης είναι από τους χαμηλότερους στον κόσμο.

Όσον αφορά στο φορολογικό μηχανισμό, η δομή του είναι προσανατολισμένη στον έλεγχο και στην είσπραξη των φορολογικών εσόδων και όχι στη συναλλαγή με το κοινό. Η συντριπτική πλειοψηφία του προσωπικού ασχολείται με τα εν λόγω αντικείμενα ενώ έμφαση δίνεται και στο συντονισμό των εργασιών. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί η, υψηλής ποιότητας, εξυπηρέτηση των φορολογούμενων, όταν συναλλάσσονται με τις φορολογικές αρχές. Αυτό βέβαια οφείλεται εν μέρει, εκτός από τον τρόπο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, στα ιδιαίτερα κοινωνικοπολιτισμικά χαρακτηριστικά του Ιαπωνικού λαού τα οποία είναι ευδιάκριτα και στη διοίκηση αλλά και στους φορολογούμενους.

Καίριας σημασίας χαρακτηριστικό του Ιαπωνικού φορολογικού συστήματος είναι η εκπαίδευση του προσωπικού που είναι συνεχής και ιδιαίτερα υψηλής ποιότητας. Η Εθνική Σχολή Φορολογίας

παρέχει εξειδικευμένη επιμόρφωση υψηλού ακαδημαϊκού επιπέδου, η οποία ανταποκρίνεται με πληρότητα και στις επαγγελματικές ανάγκες του προσωπικού. Παράλληλα η επιμόρφωση του προσωπικού είναι συνεχής και στενά συνδεδεμένη με την επαγγελματική εξέλιξη των υπαλλήλων.

Το κέρδος από την έμφαση στην εκπαίδευση του προσωπικού είναι πολλαπλό. Κατ' αρχήν επιτυγχάνονται υψηλά επίπεδα εξειδίκευσης των υπαλλήλων και έτσι δίνεται η δυνατότητα να υπάρχουν τμήματα που να πραγματοποιούν εξειδικευμένους ελέγχους αλλά και γενικότερα να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα φαινόμενα φοροδιαφυγής. Επιπλέον, η υψηλής ποιότητας εκπαίδευση είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες του χαμηλού κόστους λειτουργίας του φορολογικού μηχανισμού γεγονός που αποδεικνύεται από τον διπλασιασμό της αναλογίας πολιτών- εφοριακών υπαλλήλων (στην Ελλάδα ένας εφοριακός αντιστοιχεί περίπου σε περισσότερους από 1000 πολίτες) και τη μείωση του κόστους είσπραξης φόρων κατά 35% μέσα σε 50 χρόνια.

Επιπρόσθετα θα πρέπει να τονιστεί ότι τα ποσοστά διαφθοράς είναι ιδιαίτερα χαμηλά και αυτό οφείλεται όχι μόνο στην άρτια εκπαίδευση των υπαλλήλων αλλά και σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της Ιαπωνικής κοινωνίας και της δημόσιας διοίκησης .

Παρόλα αυτά αξίζει να αναφερθεί πως η τήρηση φορολογικού μητρώου και άλλων μεθόδων τυποποίησης, θα περιόριζε το κόστος λειτουργίας, την έκταση της γραφειοκρατίας αλλά και τα περιθώρια φοροδιαφυγής. Τα πληροφοριακά συστήματα του φορολογικού μηχανισμού επιπλέον, χωρίς να υστερούν, δεν προσφέρουν λειτουργίες αντίστοιχες της τεχνολογικής ανάπτυξης και των υποδομών πληροφορικής που υπάρχουν στην Ιαπωνία.

4.2 Το Φορολογικό Σύστημα των ΗΠΑ

4.2.1 Η Αμερικάνικη Οικονομία

Η εξέταση διεθνών συστημάτων Φορολογικών Διοικήσεων δεν θα ήταν πλήρης αν δεν περιελάμβανε την εξέταση κάποιας τουλάχιστον πτυχής του Αμερικάνικου Συστήματος Φορολογικής Διοίκησης. Η Αμερική ή ορθότερα οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ή Η.Π.Α. είναι ομοσπονδιακή συνταγματική δημοκρατία που αποτελείται από 50 πολιτείες και μία ομοσπονδιακή περιφέρεια. Οι ΗΠΑ έχουν έκταση 9,83 εκατ.τετραγ.μέτρα όντας το 4ο μεγαλύτερο κράτος παγκοσμίως και έχει πληθυσμό περισσότερο από 312 εκατομμύρια κατοίκους. Οι ΗΠΑ είναι μάλλον η πιο πολυπολιτισμική κοινωνία στον πλανήτη και η οικονομία της είναι η μεγαλύτερη στον κόσμο καθώς αποτελεί με 25,1 τρισεκατομμύρια \$ (2011) 22% του συνολικού ΑΕΠ σε παγκόσμιο επίπεδο ενώ το διαθέσιμο κατά κεφαλή εισόδημα του Αμερικάνου (\$48,387) είναι στην 6η θέση στον κόσμο. Οι ΗΠΑ είναι πρωτοπόροι στο εμπόριο ενώ 133 από τις 500 μεγαλύτερες επιχειρήσεις στον κόσμο εδρεύουν στο έδαφός της. Το 60% των αποθεματικών συναλλάγματος παγκοσμίως έχουν επενδυθεί σε Αμερικάνικο δολάριο και η επιρροή της Αμερικάνικης Αγοράς στην Παγκόσμια Χρηματαγορά θεωρείται η πρωτεύουσα. Οι ΗΠΑ πρωτοπορεί και καινοτομεί σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και είναι

φυσιολογικό το ενδιαφέρον για την εξέταση έστω και πτυχών του φορολογικού της συστήματος. Εν συνεχεία παρουσιάζονται εν συντομία κάποια στοιχεία για το Φορολογικό Σύστημα των ΗΠΑ και αναλύεται ο ρόλος του γνωστού σε όλους “IRS” από στοιχεία που συλλέχθηκαν από το διαδίκτυο αλλά και από υλικό από Σεμινάριο του “IRS” σε εφοριακούς υπαλλήλους στην Αθήνα.

4.2.2 Το Φορολογικό Σύστημα των ΗΠΑ με μια Ματιά

Οι ΗΠΑ είναι ομοσπονδιακή δημοκρατία με αυτόνομες όμως πολιτείες που διαθέτουν τοπικές κυβερνήσεις. Οι φόροι επιβάλλονται σε καθένα από τα επίπεδα αυτά και περιλαμβάνουν φόρους στο εισόδημα, την περιουσία, τις πωλήσεις, την μισθοδοσία, τις εισαγωγές τις δωρεές, διάφορα τέλη κλπ.

Η φορολόγηση του Εισοδήματος Φυσικών & Νομικών Προσώπων επιβάλλεται επί των κερδών κυρίως από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Οι κάτοικοι φορολογούνται επί του παγκοσμίου εισοδήματός τους το οποίο καθορίζεται όχι από λογιστικές αρχές αλλά από κείμενη φορολογική νομοθεσία και περιλαμβάνει όλες τις υπαρκτές πηγές εισοδήματος. Τα έξοδα μιας επιχείρησης μειώνουν τα φορολογικά της κέρδη χωρίς ωστόσο αυτό να συμβαίνει χωρίς περιορισμούς που επιβάλλει η φορολογική νομοθεσία. Το ίδιο ισχύει και για το φορολογούμενο εισόδημα των Φυσικών Προσώπων. Η ομοσπονδιακή φορολόγηση ποικίλει με συντελεστές 15% έως 35% του φορολογούμενου εισοδήματος ενώ τα ποσοστά των πολιτειακών φόρων ποικίλουν επίσης και εκπίπτουν, συνήθως, από το σύνολο του οφειλόμενου φόρου προς την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Φυσικά, συγκεκριμένοι εναλλακτικοί φόροι υφίστανται και επιβάλλονται. Οι ΗΠΑ διαθέτει μια ποικιλία ομοσπονδιακών, πολιτειακών, τοπικών και ειδικού σκοπού κυβερνητικές δικαιοδοσίες. Καθεμιά από αυτές επιβάλει φορολογίες για την πλήρη ή μερική κάλυψη της χρηματοδότησης της λειτουργίας τους. Οι φόροι αυτοί μπορεί και να επιβάλλονται στο ίδιο εισόδημα, ιδιοκτησία ή δραστηριότητα χωρίς πάντα ο ένας φόρος να συμψηφίζεται με τον άλλο. Οι τύποι των φόρων αυτών βέβαια υπόκεινται σε συνταγματικούς περιορισμούς. Επίσης συνήθως οι Φόροι Εισοδήματος επιβάλλονται σε ομοσπονδιακό και πολιτειακό επίπεδο ενώ η φορολόγηση της περιουσίας συμβαίνει μονάχα σε τοπικό επίπεδο. Ενδιαφέρον έχει το γεγονός πως το 5% των φορολογούμενων με τα υψηλότερα εισοδήματα καταβάλουν το 38.3% του συνόλου του ομοσπονδιακού φόρου εισοδήματος.

Φόροι επί των Μισθωτών Υπηρεσιών επιβάλλονται από την τόσο από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση όσο και από τις Πολιτειακές κυβερνήσεις και περιλαμβάνουν τους Φόρους Κοινωνικής Ασφάλισης και Περίθαλψης επί των μισθωτών και των εργοδοτών τους, στο συνδυασμένο ποσοστό του 13,3% (2011). Επιπρόσθετα οι εργοδότες υποχρεούνται να παρακρατούν φόρο εισοδήματος επί των μισθών ενώ υφίσταται και φόρος αλληλοβοήθειας (για την ανεργία) καθώς κ.α. τέλη.

Φόροι στην Περιουσία τόσο των Νομικών όσο και των Φυσικών Προσώπων επιβάλλονται από την πλειοψηφία των Πολιτειών και βασίζεται στο ύψος της εύλογης αξίας της. Τα ποσοστά φορολόγησης δε ποικίλουν μεταξύ των Πολιτειών.

Οι Φόροι επί των Πωλήσεων επιβάλλονται επί της λιανικής τιμής πολλών αγαθών και υπηρεσιών και τα ποσοστά τους διαφέρουν ανάλογα την πολιτεία και κυμαίνονται από 0% έως 16%. Οι Φόροι επί των Πωλήσεων συγκεντρώνονται από τον πωλητή την στιγμή της πώλησης και αποδίδεται εν συνεχεία στην κυβέρνηση.

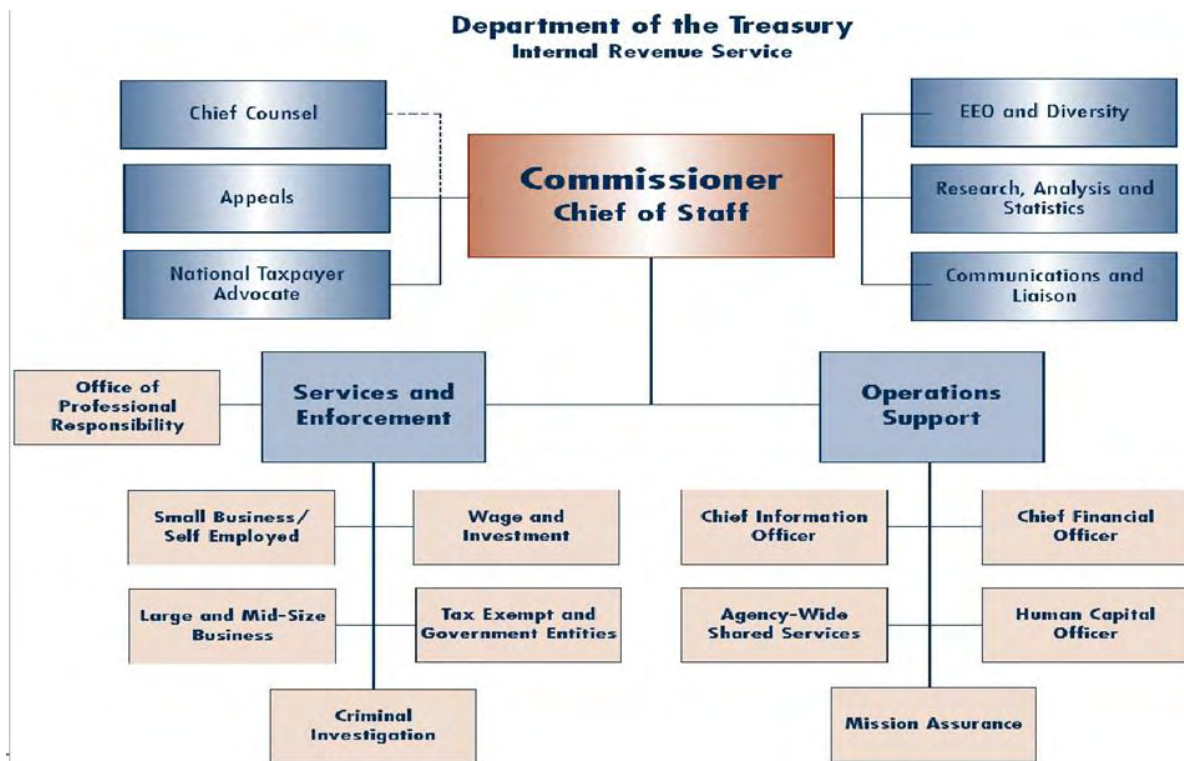
Οι ΗΠΑ επιβάλλουν τέλη ή δασμούς στην εισαγωγή πολλών κατηγοριών αγαθών. Τα τέλη αυτά καταβάλλονται προκαταβολικά πριν την εισαγωγή και υπολογίζονται ως ποσοστό επί της αξίας εισαγωγής (συνήθως από 0-20% ανάλογα το είδος των αγαθών και την χώρα προέλευσης των αγαθών).

Το φορολογικό σύστημα των ΗΠΑ προβλέπει κυριολεκτικά εκατοντάδες φορολογικές αρχές. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο υφίστανται 3 Φορολογικές Διευθύνσεις:

- 1) Το Γραφείο Φορολόγησης και Εμπορίου Αλκοόλ & Καπνού { Alcohol and Tobacco Tax and Trade Bureau (TTB)} που ασχολείται με τους φόρους επί του αλκοόλ, καπνού και όπλων και αποτελεί τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης
- 2) Την Υπηρεσία Τελωνείων και Συνοριακού Ελέγχου (U.S. Customs and Border Patrol) που ασχολείται με τα τέλη και τους δασμούς των εισαγωγών και αποτελεί τμήμα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης
- 3) Την Εσωτερική Υπηρεσία Εσόδων {Internal Revenue Service (IRS)} που ασχολείται με τους υπόλοιπους φόρους και εγχώριες δραστηριότητες που αποτελεί τμήμα του Υπουργείου Οικονομικών

4.2.3 IRS: Internal Revenue Service (Εσωτερική Υπηρεσία Εσόδων)

Η Internal Revenue Service (IRS) είναι η μεγαλύτερη μη στρατιωτική οργάνωση στις ΗΠΑ και είναι υπεύθυνη για την είσπραξη παραπάνω από το 90% των εσόδων της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης. Η Internal Revenue Service σχηματίστηκε το 1862 παρόλο που με το όνομα αυτό είναι γνωστή από το 1918. Τα κεντρικά γραφεία της βρίσκονται στην Washington, D.C. και το 2010 αριθμούσε 106.000 υπαλλήλους. Η IRS αποτελεί τον εισπρακτικό μηχανισμό της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης των ΗΠΑ, υπάγεται δε στο Υπουργείο Οικονομικών, συγκεντρώνοντας τους φόρους, ερμηνεύοντας και επιβάλλοντας την κείμενη φορολογική νομοθεσία. Το υπηρεσιακό οργανόγραμμά της παρουσιάζεται παρακάτω:

Εικόνα 2 :Οργανόγραμμα της Εσωτερικής Υπηρεσίας Εσόδων

Σύμφωνα με το στρατηγικό της πλάνο η IRS επιδιώκει τη διατήρηση του δικαιότερου και περισσότερο αποτελεσματικού συστήματος εθελοντικής φορολογικής συμμόρφωσης στον κόσμο καθώς την επιβολή του νόμου προκειμένου να εξασφαλίσει ότι όλοι θα εκπληρώσουν την υποχρέωση καταβολής των φόρων τους. Η αποστολή της είναι η παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τους Αμερικάνους φορολογούμενους, η παροχή εξηγήσεων προς τους φορολογούμενους προκειμένου να κατανοήσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις και η επιβολή της φορολογικής νομοθεσίας με ακεραιότητα και αντικειμενικότητα απέναντι σε όλους τους φορολογούμενους.

Η IRS πρεσβεύει πως η βελτίωση των υπηρεσιών της μπορεί να αυξήσει την εθελοντική συμμόρφωση των φορολογούμενων. Επιπλέον δίνει έμφαση στη στοχευμένη και έγκαιρη καθοδήγηση των φορολογούμενων πάντα στο πλαίσιο της αύξησης της εθελοντικής συμμόρφωσης των φορολογούμενων. Ακόμη συνεργάζεται στενά με ενώσεις λογιστών και οικονομολόγων προκειμένου να διασφαλίσει την αποτελεσματική διοίκηση φορολογικής διοίκησης. Επιπρόσθετα συμμετέχει στην προσπάθεια απλοποίησης της φορολογικής νομοθεσίας και μείωσης των διαθέσιμων ευκαιριών για φοροδιαφυγή.

Η IRS στοχεύει στην αυστηρή επιβολή της φορολογικής νομοθεσίας προς όλες τις κατευθύνσεις προκειμένου να φροντίσει πως όλοι οι φορολογούμενοι συναισθάνονται την ανάγκη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων τους χωρίς όμως να καταστρατηγούνται τα διακριτά δικαιώματα των φορολογούμενων. Τέλος στόχος είναι η IRS να αποτελεί για τους εργαζομένους της το

βέλτιστο εργασιακό περιβάλλον ενώ επιπλέον θα επενδύει στα πιο αναπτυγμένα τεχνολογικά συστήματα και εργαλεία προκειμένου να αυξάνεται η αποτελεσματικότητα και η παραγωγικότητα των υπαλλήλων της.

Παρόλο που το αρχηγείο της IRS βρίσκεται στην Washington το μεγαλύτερο μέρος του προγραμματισμού των υπολογιστών λαμβάνει χώρα στο Maryland. Λειτουργούν δε πέντε επιχειρησιακά κέντρα (Austin, Cincinnati, Fresno, Kansas City, Ogden) στα οποία αποστέλλονται φορολογικές δηλώσεις ηλεκτρονικά και εκεί επί της ουσίας γίνεται η επεξεργασία τους. Από το 1965 και έπειτα έγινε οργανωμένη προσπάθεια εκσυγχρονισμού των υποδομών μέσω μηχανογράφησης με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και από το 1995 ακόμα η IRS ξεκίνησε να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για την συμπλήρωση φορολογικών δηλώσεων. Το 2010 σχεδόν 100 εκατομμύρια φορολογικές δηλώσεις υποβλήθηκαν ηλεκτρονικά (ποσοστό 66% επί του συνόλου).

Η IRS χωρίζεται σε **τέσσερα** μεγάλα τμήματα :

1. το Τμήμα Μεγάλων Επιχειρήσεων και Διεθνών Σχέσεων (Large Business and International)
2. το Τμήμα Μικρών Επιχειρήσεων και Αυταπασχολούμενων (Small Business/Self-Employed)
3. το Τμήμα Μισθών & Επενδύσεων (Wage and Investment division)
4. το Τμήμα των Αφορολογήτων & Κυβερνητικών Φορέων (Tax Exempt & Government Entities)

Η IRS περιλαμβάνει επίσης ένα τμήμα έρευνας & επιβολής του ποινικού δικαίου (IRS Criminal Investigation Division). Επιπρόσθετα υφίσταται ως ανεξάρτητο μέρος της δομής της το Γραφείο του Συμβούλου του Φορολογούμενου» ρόλος του οποίου είναι να επικουρεί τους φορολογούμενους στην επίλυση των διαφορών τους με την IRS όπως και να αναγνωρίζει συστημικά προβλήματα τα οποία ενυπάρχουν μέσα στην υπηρεσία. Η υπηρεσία συγκεντρώνει τεράστια ποσά φόρων για τα ελληνικά δεδομένα. Συνοπτικά παρουσιάζονται παρακάτω στοιχεία για την συλλογή φόρων ανά κατηγορία προ επιστροφών για τη διαχειριστική χρήση του 2016

Το δημοσιονομικό έτος 2016 το Αμερικάνικο Κογκρέσο προϋπολόγισε έξοδα λειτουργίας ύψους 12,624 δισεκατομμυρίων \$ για την λειτουργία του Υπουργείου οικονομικών από την οποία τα 11,522 δισεκατομμύρια προορίζονταν για την λειτουργία της IRS. Το 2016 το κόστος είσπραξης κάθε 100 \$ ήταν 50 cents. Τον Σεπτέμβριο του 2013 η IRS ξεκίνησε να αναθέτει την είσπραξη ληξιπροθέσμων χρεών σε ιδιωτικές εταιρείες είσπραξης οι οποίες θα πληρώνονται περίπου το 35% των χρεών που συλλέγουν . Τον Μάρτιο του 2016 η IRS ανακοίνωσε την διακοπή ανάθεσης είσπραξης χρεών από ιδιωτικές εταιρείες.

Μόνο ένα μικρό κομμάτι των φορολογικών δηλώσεων (περίπου το 1% των δηλώσεων Φ.Π του 2012) ελέγχονται κάθε χρόνο. Η επιλογή βασίζεται σε μια ποικιλία μεθόδων καθώς και στην μεγάλη εμπειρία της IRS. Κατά την εξέταση μπορεί να ζητηθούν επιπρόσθετες πληροφορίες και

ο φορολογούμενος δικαιούται εκπροσώπησης από δικηγόρο. Οι φορολογούμενοι έχουν ρητά δικαιώματα κατά τον έλεγχο και μετά την ολοκλήρωσή του η IRS μπορεί να αποδεχτεί την δήλωση ή να προτείνει τροποποιήσεις επί της δήλωσης. Φυσικά η Υπηρεσία μπορεί να επιβάλει πρόστιμα και να διεκδικήσει τόκους. Ενώ στη συνέχεια ο φορολογούμενος είτε επιδέχεται τις τροποποιήσεις είτε προσφεύγει μέσα στα πλαίσια της IRS είτε ακολουθεί την δικαστική οδό.

Για την IRS η πληροφορία είναι το βασικό στοιχείο σε κάθε φορολογικό έλεγχο και έρχεται με πολλές διαφορετικές μορφές και τύπους από οποιαδήποτε μέρος μπορεί να φανταστεί κανείς. Παρόλο που παραδοσιακοί μέθοδοι συγκέντρωσης πληροφοριών όπως παρακολούθηση, λήψη μαρτυριών ή πληροφοριών από πληροφοριοδότες, διενέργεια κατ'οίκον ερευνών χρησιμοποιούνται, σημαίνων ρόλο διαδραματίζουν και πιο σύγχρονες μέθοδοι οι οποίες εκμεταλλεύονται τα πλεονεκτήματα των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Μία από τις σημαντικές λειτουργίες της IRS είναι η έκδοση φορολογικών εντύπων τόσο για τους φορολογούμενους όσο και για τους υπαλλήλους της και τις ελεγκτικές τους εργασίες. Επιπλέον έχει αρκετές ακόμα λειτουργίες οι κυριότερες από τις οποίες παρουσιάζονται παρακάτω επιγραμματικά:

- είναι στην αποστολή της να βοηθά τους φορολογούμενους στην συμπλήρωση των φορολογικών δηλώσεων τους μέσω της έκδοσης εγχειριδίων
- παρέχει μηχανισμό προσφυγών για της επίλυση φορολογικών διαφορών
- αναφέρεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης με το οποίο υπάρχει στενή συνεργασία για την ποινική δίωξη αυτών που παραβαίνουν τις διατάξεις των φορολογικών νόμων
- διενεργεί ελέγχους – επιβάλει ποινές
- εκδίδει αναφορές σχετικά με τους Ομοσπονδιακούς φόρους κλπ.
- προσφέρει γραπτές οδηγίες στους φορολογούμενους μέσω της έκδοσης «αποφάσεων» δεσμευτικές για αυτήν πάνω σε φορολογικά ζητήματα

Τύπος Δήλωσης	Αριθμός Δηλώσεων	Προ Επιστροφών Φόροι
Φόροι Εισ/τος Φ.Π.	138,893,908	1,366,241,000,000
Φ.Μ.Υ.	30,740,592	849,733,000,000
Φόροι Εισ/τος Ν.Π.	2,507,728	395,536,000,000
Ε.Φ.Κ.	989,165	53,050,000,000
Φόροι Ακινήτων	55,924	24,558,000,000
Φόροι Δωρεών	286,522	2,420,000,000
Σύνολο	173,351,839	2,691,538,000,000

Πίνακας 13: Στοιχεία συλλογής φόρων έτους 2016 επί διαφόρων τύπων δηλώσεων

Κεφάλαιο 5

Συγκρίσεις

5.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, με αφορμή την παρουσίαση των προηγούμενων δύο κεφαλαίων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, επιχειρείται μια σύντομη σύγκριση του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος Διοίκησης με διάφορα διεθνή Συστήματα Διοίκησης σε διάφορα ζητήματα όπως ποσοστά φορολόγησης, φορολογικά έσοδα ως μέρος του Α.Ε.Π. κλπ

5.2 Φορολογικά Έσοδα ως μέρος του ΑΕΠ

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας που παρουσιάζει το ύψος των συνολικών φορολογικών εσόδων διαφόρων χωρών (& της Ελληνικής) ως μέρος του ΑΕΠ όπως καταγράφηκαν και παρουσιάστηκαν από δύο πηγές :

- 1) Organization for Economic Co-operation and Development (O.E.C.D.) (2015 & 2017)
- 2) Eurostat (2015 & 2017)

Με τα στοιχεία των κάτωθι χωρών γίνεται ξεκάθαρο πως η Ελλάδα κατέχει μία από τις υψηλότερες θέσεις αναφορικά με το ποσοστό των φορολογικών εσόδων ως προς το ΑΕΠ της. Συγκεκριμένα βρίσκεται στην 8^η θέση σύμφωνα με τον O.E.C.D. και στην πρώτη δεκάδα της Eurostat. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί πως την περίοδο από το 2007 έως το 2017, η Ελλάδα σημείωσε τη μεγαλύτερη αύξηση φορολογικών εσόδων μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ, από το 31,2% στο 39,4% του ΑΕΠ, ενώ άλλες πέντε χώρες - Γαλλία, Ιαπωνία, Μεξικό, Ολλανδία και Σλοβακία - κατέγραψαν αυξήσεις μεγαλύτερες από 3 ποσοστιαίες μονάδες. Μία σύγκριση με τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ δείχνει ότι η Ελλάδα έχει αναλογικά υψηλότερα έσοδα από τη φορολογία αγαθών και υπηρεσιών, από ασφαλιστικές εισφορές και από την περιουσία (αντιστοιχούν στο 11,1%, 9,3% και 1,9% του ΑΕΠ, αντίστοιχα, στο μέσο όρο του ΟΟΣΑ), ενώ έχει αναλογικά χαμηλότερα έσοδα από τη φορολογία εισοδημάτων και κερδών (11,4% του ΑΕΠ στις χώρες του ΟΟΣΑ).

Τα αποτελέσματα φαίνονται στους παρακάτω πίνακες και διαγράμματα

Country	Tax revenue (%)
Mexico	16.2
Chile	20.2
Ireland	22.8
Turkey	24.9
Korea	26.9
United States	27.1
Switzerland	28.5
Lithuania	29.8
Latvia	30.4
New Zealand	32.0
Canada	32.2
Israel	32.7
Slovak Republic	32.9
Estonia	33.0
United Kingdom	33.3
Spain	33.7
Poland	33.9
OECD - Average	34.2
Portugal	34.7
Czech Republic	34.9
Slovenia	36.0
Germany	37.5
Iceland	37.7
Hungary	37.7
Norway	38.2
Luxembourg	38.7
Netherlands	38.8
Greece	39.4
Austria	41.8
Italy	42.4
Finland	43.3
Sweden	44.0
Belgium	44.6
Denmark	46.0
France	46.2

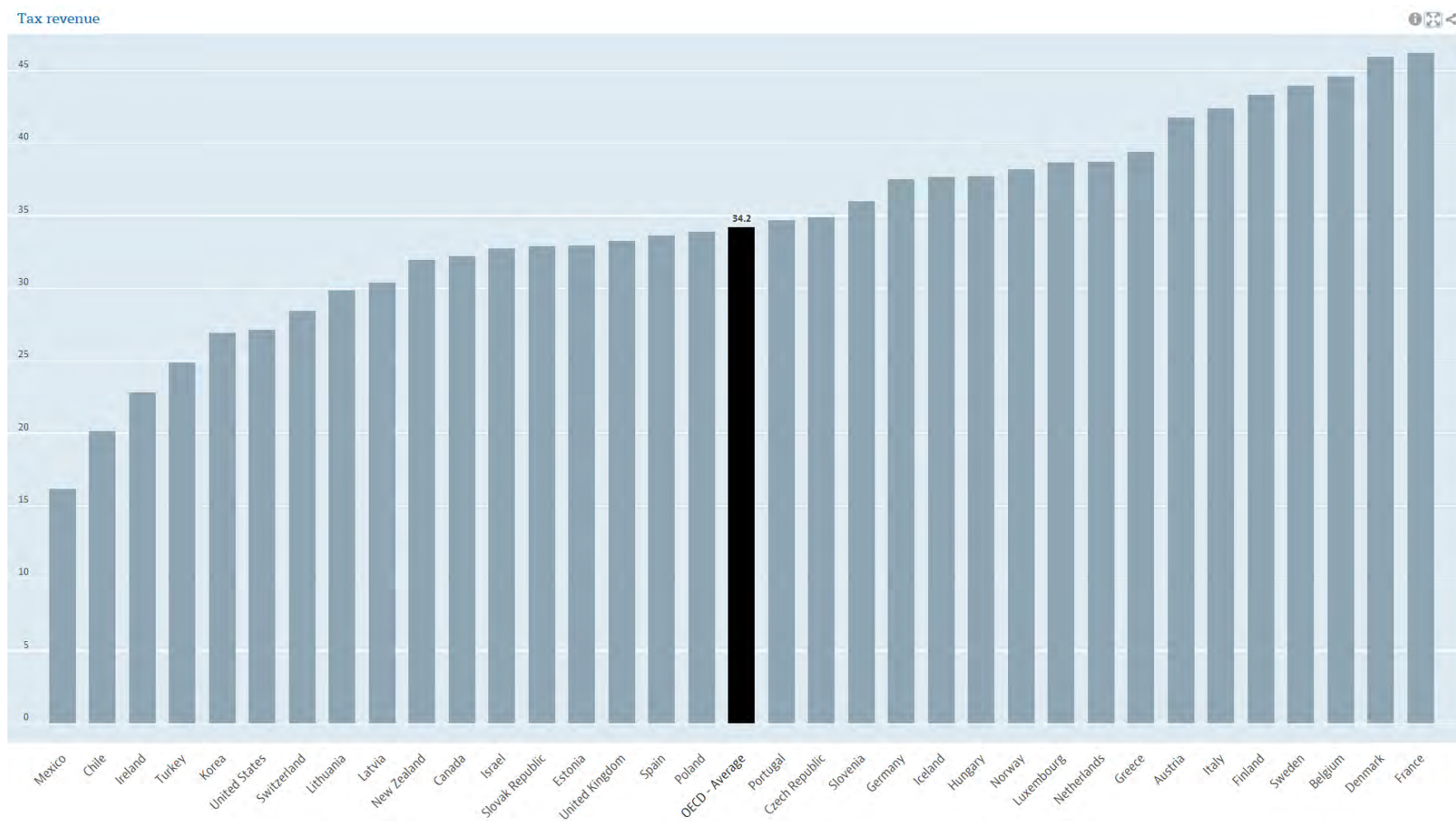
Πίνακας 14: Φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ κρατών παγκοσμίως έτους 2017

Μεταξύ 2015 και 2016, οι περισσότερες χώρες είδαν τα φορολογικά τους έσοδα να αυξάνονται περισσότερο (ή να μειώνονται λιγότερο) από ότι οι δημόσιες δαπάνες. Στις χώρες που εμφάνισαν αυξήσεις φόρων, αυτές γενικά συνοδεύονταν είτε από περικοπές δαπανών είτε από χαμηλότερες αυξήσεις στις δημόσιες δαπάνες. Ειδικότερα, η Ελλάδα, σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσει τον υψηλό δείκτη του χρέους της προς το ΑΕΠ και να εκπληρώσει τις απαιτήσεις της συμφωνίας διάσωσης, εμφάνισε τη μεγαλύτερη αύξηση των φορολογικών εσόδων και ταυτόχρονα τη μεγαλύτερη μείωση των δημόσιων δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ. Στις χώρες που παρουσίασαν μείωση των φορολογικών εσόδων, αυτές γενικά συνοδεύονταν από ακόμα μεγαλύτερες μειώσεις των δημόσιων δαπανών, γεγονός που βελτίωσε τους δημόσιους προϋπολογισμούς των χωρών αυτών. Ωστόσο, υπήρξαν μερικές εξαιρέσεις, με τις δημόσιες δαπάνες να αυξάνονται περισσότερο από τα φορολογικά έσοδα, για παράδειγμα στην Ισλανδία, τη Νορβηγία, τον Καναδά και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Όσον αφορά τη διάρθρωση των φορολογικών εσόδων της Ελλάδας, το μεγαλύτερο μέρος αφορά στη φορολογία αγαθών και υπηρεσιών (δηλαδή τον ΦΠΑ και λοιπούς φόρους στην κατανάλωση) και αντιστοιχεί στο 15,4% του ΑΕΠ. Ακολουθούν τα έσοδα από τις εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση (11,7% του ΑΕΠ), από τη φορολογία εισοδημάτων και κερδών (9% του ΑΕΠ) και από τη φορολογία της περιουσίας (3,2% του ΑΕΠ). Μία σύγκριση με τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ δείχνει ότι η Ελλάδα έχει αναλογικά υψηλότερα έσοδα από τη φορολογία αγαθών και υπηρεσιών, από ασφαλιστικές εισφορές και από την περιουσία (αντιστοιχούν στο 11,1%, 9,3% και 1,9% του ΑΕΠ, αντίστοιχα, στο μέσο όρο του ΟΟΣΑ), ενώ έχει αναλογικά χαμηλότερα έσοδα από τη φορολογία εισοδημάτων και κερδών (11,4% του ΑΕΠ στις χώρες του ΟΟΣΑ).

GEO/TIME	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
European Union (current composition)	38,9	38,3	38,4	38,8	39,5	39,9	39,8	39,7	39,9	40,2
European Union (before the accession of Croatia)	38,9	38,3	38,4	38,9	39,5	39,9	39,8	39,7	39,9	40,2
European Union (25 countries)	39,0	38,5	38,5	39,0	39,6	40,1	40,0	39,8	40,1	40,4
European Union (15 countries)	39,4	38,9	38,9	39,4	40,1	40,5	40,4	40,2	40,5	40,8
Euro area (19 countries)	39,6	39,3	39,2	39,7	40,7	41,3	41,4	41,2	41,2	41,4
Euro area (18 countries)	39,6	39,3	39,2	39,8	40,8	41,4	41,4	41,2	41,2	41,5
Euro area (17 countries)	39,6	39,3	39,2	39,8	40,8	41,4	41,4	41,3	41,3	41,5
Euro area (16 countries)	39,6	39,4	39,3	39,8	40,8	41,4	41,5	41,3	41,3	41,5
Euro area (15 countries)	39,7	39,4	39,3	39,9	40,9	41,5	41,5	41,3	41,3	41,6
Euro area (13 countries)	39,7	39,4	39,4	39,9	40,9	41,5	41,6	41,4	41,4	41,6
Euro area (12 countries)	39,7	39,5	39,4	39,9	41,0	41,5	41,6	41,4	41,4	41,6
Euro area (11 countries)	39,9	39,6	39,5	40,0	41,0	41,6	41,6	41,4	41,4	41,6
Belgium	45,8	45,2	45,5	46,2	47,3	48,2	48,1	47,5	46,7	47,3
Bulgaria	30,7	27,2	26,0	25,3	26,7	28,3	28,4	29,1	29,0	29,5
Czechia	33,2	32,3	32,7	33,8	34,3	34,8	33,9	34,1	34,8	35,4
Denmark	46,0	46,3	46,3	46,3	46,9	47,3	49,9	47,3	46,8	46,5
Germany (until 1990 former territory of the FRG)	39,2	39,6	38,2	38,7	39,3	39,6	39,5	39,8	40,2	40,5
Estonia	31,6	35,1	33,5	31,7	31,9	31,8	32,3	33,5	33,8	33,0
Ireland	30,4	28,9	28,4	28,9	29,1	29,6	29,6	23,8	24,0	23,5
Greece	33,7	32,9	34,2	36,1	38,8	38,6	39,1	39,8	41,9	41,8
Spain	32,9	30,6	32,1	32,0	33,1	34,0	34,5	34,5	34,1	34,5
France	44,4	44,1	44,2	45,4	46,5	47,5	47,7	47,7	47,7	48,4
Croatia	36,8	36,4	35,9	35,2	35,9	36,3	36,7	37,3	37,8	37,8
Italy	41,5	42,0	41,7	41,7	43,8	43,8	43,4	43,3	42,5	42,4
Cyprus	34,8	31,8	31,9	31,9	31,6	31,6	33,4	33,3	32,9	34,0
Latvia	28,4	28,0	28,7	28,5	29,3	29,6	30,0	30,4	31,4	31,4
Lithuania	30,9	30,6	28,7	27,6	27,3	27,3	27,8	29,2	30,0	29,8
Luxembourg	38,1	39,8	38,9	38,5	39,9	39,7	38,9	38,8	39,4	40,3
Hungary	39,5	39,0	37,3	36,7	38,4	38,0	38,2	38,9	39,3	38,4
Malta	33,4	33,8	33,2	33,4	33,7	33,8	33,6	32,1	32,6	33,4
Netherlands	36,5	35,7	36,1	36,0	36,1	36,6	37,6	37,5	38,9	39,2
Austria	42,4	42,0	41,9	42,0	42,6	43,4	43,5	43,9	42,6	42,4
Poland	35,0	32,1	32,4	32,8	33,0	32,9	32,9	33,3	34,5	35,1
Portugal	34,9	33,4	33,7	35,5	34,5	37,2	37,1	37,0	36,6	36,9
Romania	27,5	26,1	27,1	28,2	27,7	27,3	27,5	28,0	26,5	25,8
Slovenia	36,8	36,7	37,4	37,0	37,4	37,0	36,8	36,9	37,0	36,8
Slovakia	29,1	28,9	28,2	28,8	28,4	30,3	31,2	32,2	32,4	33,2
Finland	41,3	41,1	40,9	42,2	42,8	43,7	43,9	44,0	44,2	43,4
Sweden	44,5	44,6	43,7	43,0	43,1	43,4	43,1	43,6	44,8	44,9
United Kingdom	35,8	33,7	34,9	35,3	34,5	34,4	33,9	34,4	34,9	35,4
Iceland	35,1	31,8	33,3	34,3	35,0	35,6	38,3	36,4	51,6	:
Norway	41,4	41,2	41,9	42,0	41,5	39,9	38,8	38,4	38,7	38,9
Switzerland	26,7	27,0	26,7	27,0	27,0	27,1	26,9	27,6	27,8	28,5
Serbia	38,8	37,5	38,4	36,8	37,1	36,6	37,4	37,3	38,4	:

Πίνακας 15: Φορολογικά έσοδα κρατών ΕΕ 2008 - 2017

Εικόνα 3: Διάγραμμα φορολογικών εσόδων κρατών παγκοσμίως έτους 2017

5.3 Φορολογικοί Συντελεστές Ανά Χώρα

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας που παρουσιάζει λίστα φορολογικών συντελεστών από χώρες από όλον τον κόσμο αναφορικά με τριών ειδών φόρους : Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και Φόρου Προστιθέμενης Αξίας με την επιφύλαξη μικρών ανακρίβειών καθώς οι συντελεστές αυτοί μεταβάλλονται διαρκώς στο σημερινό περίπλοκο οικονομικό περιβάλλον

Χώρες	Φορολογικός συντελεστής Φυσικών Προσώπων	Φορολογικός συντελεστής Νομικών Προσώπων	Βασικός ΦΠΑ
Αυστρία	50.00%	25.00%	20,00%
Βέλγιο	53.70%	33.99%	21,00%
Βουλγαρία	10.00%	10.00%	20,00%
Γαλλία	50.30%	33.33%	20,00%
Γερμανία	50.50%	15.83%	19,00%
Δανία	55.80%	23.50%	25,00%
Ελλάδα	50.00%	29.00%	24,00%
Εσθονία	20.00%	20.00%	20,00%
Ιρλανδία	48.00%	12.50%	23,00%
Ισλανδία	46.20%	20.00%	21,00%
Ισπανία	46.00%	28.00%	21,00%
Ιταλία	48.90%	31.40%	22,00%
Κροατία	47.20%	20.00%	25,00%
Κύπρος	35.00%	12.50%	19,00%
Λετονία	23.00%	15.00%	21,00%
Λιθουανία	15.00%	15.00%	21,00%
Λουξεμβούργο	43.60%	29.22%	17,00%
Μάλτα	35.00%	35.00%	18,00%
Μεγάλη Βρετανία	45.00%	20.00%	20,00%
Νορβηγία	39.00%	27.00%	21,00%

Ολλανδία	52.00%	25.00%	21,00%
Ουγγαρία	16.00%	20.60%	27,00%
Πολωνία	32.00%	19.00%	23,00%
Πορτογαλία	56.50%	29.50%	23,00%
Ρουμανία	16.00%	16.00%	19,00%
Σλοβακία	25.00%	22.00%	20,00%
Σλοβενία	50.00%	17.00%	22,00%
Σουηδία	57.00%	22.00%	25,00%
Τσεχία	22.00%	19.00%	21,00%
Φιλανδία	51.60%	20.00%	24,00%

Πίνακας 16: Φορολογικοί συντελεστές ανά κατηγορία φόρου των χωρών ΕΕ

Από την εξέταση του ανωτέρω πίνακα προκύπτει πως η Ελλάδα διαθέτει υψηλό ποσοστό φορολόγησης για τις επιχειρήσεις καθώς βρίσκεται στην πρώτη δεκάδα της σχετικής λίστας με τις 30 χώρες. Το ίδιο σκηνικό διατηρείται στις άλλες δύο κατηγορίες φορολόγησης δηλαδή την φορολόγηση των φυσικών προσώπων με την Ελλάδα να καταλαμβάνει την δέκατη θέση ανάμεσα στις χώρες με την υψηλότερη φορολόγηση και στον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας που καταλαμβάνει την πέμπτη θέση.

5.4 Παραοικονομία ως μέρος του ΑΕΠ

Το μέγεθος της «σκιώδους» οικονομίας, δηλαδή του εισοδήματος από «εγκληματικές ενέργειες» ή από άλλες αφορολόγητες πηγές αποτελεί σαφή δείκτη για την αποτελεσματικότητα ενός φορολογικού συστήματος και συνάμα μικρό ή μεγάλο πρόβλημα (ανάλογα την χώρα) για κάθε κυβέρνηση. Το γεγονός αυτό, για την Ελλάδα γίνεται καλύτερα αντιληπτό αν σημειωθεί πως η εκτίμηση πως σήμερα δείχνει πως διαφεύγει της Φορολόγησης από τις Ελληνικές Αρχές φορολογητέο εισόδημα 100 δισεκατομμυρίων € ετησίως.

Χρήσιμη για την εξαγωγή συμπερασμάτων πάνω στο φαινόμενο της «παραοικονομίας» είναι η μελέτη του Friedrich Schneider & Colin Williams στο The Institute of Economic Affairs (2013) πάνω στις «Σκιώδεις Οικονομίες». Στην μελέτη αυτή παρουσιάζονται τα αφορολόγητα έσοδα αυτά, τα οποία διαφεύγουν και δεν καταγράφονται ως πραγματική οικονομία, ως ποσοστό του Α.Ε.Π. 21 χωρών για το διάστημα από το 1989 έως το 2012 και απεικονίζονται συνοπτικά στον πίνακα που ακολουθεί

ΧΩΡΕΣ ΟΟΣΑ	M.O	M.O	M.O	M.O.	M.O.	2003	2004	2005	2006	2007	2009	2011	2012	M.O.
	1989/90	94/95	97/98	99-00	1-Φεβ									
1. Australia	10,1	13,5	14	14,3	14,1	13,7	13,2	12,6	11,4	10,7	n/a	n/a	n/a	12,8
2. Belgium	19,30	21,50	22,50	22,20	22,00	21,40	20,70	20,10	19,20	18,30	8,50	8,00	7,60	17,8
3. Canada	12,8	14,8	16,2	16	15,8	15,3	15,1	14,3	13,2	12,6	17,8	17,10	16,8	15,2
4. Denmark	10,8	17,8	18,3	18	17,9	17,4	17,1	16,5	15,4	14,8	n/a	n/a	n/a	16,4
5. Germany	11,8	13,5	14,9	16	16,3	17,1	16,1	15,4	14,9	14,6	14,3	13,8	13,4	14,8
6. Finland	13,4	18,2	18,9	18,1	18	17,6	17,2	16,6	15,3	14,5	14,2	13,7	13,3	16,1
7. France	9	14,5	14,9	15,2	15	14,7	14,3	13,8	12,4	11,8	11,6	11	10,8	13,0
8. Greece	22,6	28,6	29	28,7	28,5	28,2	28,1	27,6	26,2	25,1	14,6	13,7	13,3	24,2
9. Great Britain	9,6	12,5	13	12,7	12,5	12,2	12,3	12	11,1	10,6	25	24,3	24	14,8
10. Ireland	11	15,4	16,2	15,9	15,7	15,4	15,2	14,8	13,4	12,7	13,1	12,8	12,7	14,2
11. Italy	22,8	26	27,3	27,1	27	26,1	25,2	24,4	23,2	22,3	22	21,2	21,6	24,3
12. Japan	8,8	10,6	11,1	11,2	11,1	11	10,7	10,3	9,4	9	n/a	n/a	n/a	10,3
13. Netherlands	11,9	13,7	13,5	13,1	13	12,7	12,5	12	10,9	10,1	10,2	9,8	9,5	11,8
14. N. Zealand	9,2	11,3	11,9	12,8	12,6	12,3	12,2	11,7	10,4	9,8	n/a	n/a	n/a	11,4
15. Norway	14,8	18,2	19,6	19,1	19	18,6	18,2	17,6	16,1	15,4	n/a	n/a	n/a	17,7
16. Austria	6,9	8,6	9	9,8	10,6	10,8	11	10,3	9,7	9,4	19,5	19,4	19,4	11,9
17. Portugal	15,9	22,1	23,1	22,7	22,5	22,2	21,7	21,2	20,1	19,2	19,5	19,2	19,2	20,7
18. Sweden	15,8	19,5	19,9	19,2	19,1	18,6	18,1	17,5	16,2	15,6	15,4	14,7	14,3	17,2
19. Switzerland	6,7	7,8	8,1	8,6	9,4	9,5	9,4	9	8,5	8,2	n/a	n/a	n/a	8,5
20. Spain	16,1	22,4	23,1	22,7	22,5	22,2	21,9	21,3	20,2	19,3	10,9	11	10,3	18,8
21. USA	6,7	8,8	8,9	8,7	8,7	8,5	8,4	8,2	7,5	7,2	n/a	n/a	n/a	8,2
M.Σ.M.O	12,7	16,2	16,8	16,8	16,7	16,5	16,1	15,6	14,5	13,9	15,5	15,0	14,7	15,2

Πίνακας 17: Παραοικονομία ως μέρος του ΑΕΠ για τις χώρες του ΟΟΣΑ

Από τον επισυναπτόμενο πίνακα προκύπτει ότι το μέγεθος της «παραοικονομίας» ποικίλει ανάλογα την χώρα και την χρονιά ως ποσοστό επί του επίσημου ΑΕΠ και κυμαίνεται από το 6,7% (ΗΠΑ/89-90) έως και το 29% (Ελλάδα/1997-8). Από την τελευταία στήλη του πίνακα προκύπτουν οι μέσοι όροι για κάθε χώρα από το 1989-2012 αναφορικά με το μέγεθος της «σκιώδους οικονομίας». Δυστυχώς η Ελλάδα καταλαμβάνει την θλιβερή αυτή πρωτιά με ποσοστό που φτάνει τη διετία 1989-90 το δυσθεώρητο ύψος του 29%, ενώ έχει ως μέσο όρο «παραοικονομίας» το 24,2% του Α.Ε.Π. της καταλαμβάνοντας την δεύτερη θέση στο σύνολο των χωρών μελέτης.

5.5 Τρόπος Επιλογής Υποθέσεων για Έλεγχο και «Περαίωση»

Στο Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα Διοίκησης δεν φαίνεται να υπάρχει το ίδιο σαφές και διακριτά ορισμένος προσανατολισμός αναφορικά με την επιλογή υποθέσεων για έλεγχο. Καταρχήν, εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως σε αντίθεση με τα περισσότερα από τα προαναφερθέντα συστήματα διοίκησης που ανασκοπήθηκαν δεν υφίσταται στην οργανωτική δομή του Υπουργείου μια ξεχωριστή Γραμματεία της οποίας το έργο να είναι η παρακολούθηση της δραστηριότητας Μεγάλων επιχειρήσεων (αποτελούν άλλωστε μία από τις μεγαλύτερες πηγές εσόδων στα περισσότερα συστήματα) καθώς και ο συντονισμός των ελέγχων που την αφορούν. Όλα αυτά δε μολονότι οι επιχειρήσεις αυτές έχουν ιδιαιτερότητες, πολυπλοκότητα σε διάφορα φορολογικά θέματα, μεγάλη δημοσιονομική επίπτωση από διαφυγόντες φόρους, πολιτικές επιπτώσεις επί μη ισόνομης μεταχείρισης τους σε σχέση με μικρότερους σε μέγεθος φορολογούμενους. Η ύπαρξη μιας τέτοιας Γραμματείας θα μπορούσε να δράσει βοηθητικά στην εξομάλυνση της σχέσης μεταξύ των υπηρεσιών και των μεγάλων φορολογούμενων και στην υιοθέτηση μιας διαφορετικής και πιο αποτελεσματικής προσέγγισης όσον αναφορά τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Ακόμα και τα Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα τον οποίο ο ρόλος ήταν ο έλεγχος μεγάλων επιχειρήσεων καταργήθηκαν και απόμειναν τα Διαπεριφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα τα οποία κατά κανόνα είναι αποδυναμωμένα, υποστελεχωμένα, δεν διαθέτουν τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό και αντίστοιχα επιμορφωμένο προσωπικό για να ανταπεξέλθουν στο απαιτητικό έργο του ελέγχου των υποθέσεων των μεγάλων επιχειρήσεων.

Ακόμη, παρά το γεγονός πως η Ελληνική Φορολογική Διοίκηση και τα στελέχη που την απαρτίζουν δεν διαφεύγουν της διαφθοράς που χαρακτηρίζει τα υπόλοιπα τμήματα της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης δεν υφίσταται ακόμη σε λειτουργία, σε αντίθεση με τα περισσότερα από τα διεθνή συστήματα φορολογικής διοίκησης που εξετάσαμε ξεχωριστό Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου τόσο για την ενίσχυση της ομοιομορφίας σε θέματα λειτουργίας και επιβολής της φορολογικής νομοθεσίας όσο και για την αντιμετώπιση και αποτελεσματική τιμωρία των διεφθαρμένων δημοσίων υπαλλήλων. Σημειώνεται ότι μόλις σήμερα ξεκινούν οι ενέργειες για την σύσταση τέτοιας Υπηρεσίας στα πλαίσια του Υπουργείου Οικονομικών και αναμένονται με μεγάλο ενδιαφέρον οι προσπάθειες της που είναι δυνατόν να βοηθήσουν τον φοροεισπρακτικό μηχανισμό να βελτιώσει την λειτουργία του, να αυξήσει την

αποτελεσματικότητά του και να βελτιώσει την εικόνα του στα μάτια των φορολογούμενων με άμεση επίπτωση και στην αύξηση της φορολογικής συνείδησης των φορολογουμένων.

Στο Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα η επιλογή των υποθέσεων για έλεγχο ακολουθεί μια περισσότερο διαισθητική προσέγγιση καθώς δεν χρησιμοποιείται στη διαδικασία αυτή κάποιο σαφώς καθορισμένο σύστημα που να αντλεί στοιχεία από ποικίλες πηγές και με ηλεκτρονικό τρόπο να καταδεικνύει υποθέσεις προς έλεγχο. Συχνά αποτελεί αντικείμενο δυσμενούς κριτικής το γεγονός ότι δεν υφίσταται κανένα κριτήριο κόστους απόδοσης στην επιλογή υποθέσεων για έλεγχο με αποτέλεσμα να καταναλώνονται εκατοντάδες εργατοώρες σε υποθέσεις που είναι γνωστό εξ αρχής πως δεν θα αποφέρουν έσοδα με άμεση συνέπεια να υφίστανται τεράστια ποσά ληξιπρόθεσμων και ανεισπρακτων χρεών για την Ελληνική Φορολογική Διοίκηση σήμερα για τα οποία δεν υπάρχει καμιά πιθανότητα να εισπραχτούν και για τον καταλογισμό των οποίων δαπανήθηκαν χιλιάδες εργατοώρες και αντίστοιχα τεράστια ποσά για μισθούς των απασχολούμενων υπαλλήλων. Έτσι για π.χ. το 2012 ο επιχειρησιακό σχέδιο του ΣΔΟΕ προβλέπει την πραγματοποίηση 28.000 στοχευμένων ελέγχων σε ολόκληρη την Ελλάδα, ενώ άλλοι 3.000 έλεγχοι θα γίνουν στη διακίνηση των αγαθών. Οι φορολογικοί έλεγχοι επικεντρώνονται κυρίως στην απόδοση του ΦΠΑ και άλλων παρακρατούμενων φόρων, την έκδοση φορολογικών στοιχείων (αποδείξεων, τιμολογίων κ.α.), την έκδοση ή λήψη πλαστών και εικονικών τιμολογίων. Στο στόχαστρο του ελέγχου έτσι θα βρεθούν: α. 9.732 ξενοδοχεία και εστιατόρια, β. 3.423 επιχειρήσεις του λιανεμπορίου, γ. 1.685 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χονδρεμπόριο, δ. 1.678 δικηγόροι, λογιστές, διαφημιστές, ε. 1.280 επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες υγείας (διαγνωστικά κέντρα, ιδιωτικές κλινικές κ.α.) και στ. 1.066 εταιρείες εμπορίας και συνεργεία αυτοκινήτων. Επίσης αναμένεται να ελεγχθούν εβδομήντα offshore εταιρείες και να γίνουν 35 έλεγχοι για παράνομη προέλευση κεφαλαίων και 350 έλεγχοι σε σκάφη αναψυχής. Τέλος παρότι έχει ανακοινωθεί επανειλημμένως ότι θα καταργηθεί το πρωτότυπο και κυρίως Ελληνικό καθεστώς της εκούσιας κατάργησης φορολογικών διαφορών (γνωστής και ως «περαιώσης») για εισπρακτικούς λόγους αυτή παραμένει ως σήμερα καταδεικνύοντας από την μία την αδυναμία του υπάρχοντος μηχανισμού ελέγχου να πραγματώσει τον σκοπό του και από την άλλη δίνοντας άλλοθι στις επιχειρήσεις και τα φυσικά πρόσωπα που φοροδιαφεύγουν να το συνεχίσουν στο διηνεκές και για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα, που πληρώνουν κανονικά τους φόρους τους, τους παρέχει ένα καλό κίνητρο για να σταματήσουν να το πράττουν.

Αντίθετα από τη μία η επιλογή υποθέσεων για έλεγχο γίνεται περισσότερο συνειδητά και οργανωμένα από την πλευρά των φορολογικών συστημάτων που εξετάστηκαν ενώ η χρησιμοποίηση πληροφοριακών συστημάτων παίζει καθοριστικό ρόλο για την επιλογή αυτή. Έτσι η Σουηδική φορολογική αρχή διεξάγει την επιλογή των υποθέσεων που θα ελεγχθούν με κριτήριο κατά πόσο έχουν οικονομικό ενδιαφέρον οι υποθέσεις και αν τα έσοδα θα μπορέσουν τελικά να εισπραχθούν από το κράτος, δίνει δηλαδή ιδιαίτερο βάρος στην «ποιότητα» και κατά δεύτερο λόγο στον αριθμό των υποθέσεων που θα ελεγχθούν, και έτσι τα τελευταία χρόνια

προκύπτει το παράδοξο να μειώνεται ο όγκος των ελεγχόμενων υποθέσεων αλλά να αυξάνονται τα έσοδα του ελέγχου.

Στην Γερμανία η καταχώριση και επεξεργασία των δηλώσεων γίνεται με την υποστήριξη πληροφοριακού συστήματος ανάλυσης κινδύνου, με κανόνες παραμετροποίησης σε ομοσπονδιακό επίπεδο, (EDP Risk analysis system) μέσω του οποίου εντοπίζονται μαζικά οι δηλώσεις που χρήζουν ελέγχου, επιταχύνεται η διαδικασία αξιολόγησης και περιορίζονται τα λάθη και οι παραλήψεις των υπαλλήλων. Οι έλεγχοι των δηλώσεων περιλαμβάνουν ερωτήσεις στον φορολογούμενο αλλά και on-line σύγκριση πληροφοριών με δεδομένα άλλων υπηρεσιών. Οι εντολές ελέγχου προκύπτουν είτε από το τμήμα φορολογικής αξιολόγησης ή διερεύνησης φορολογικής απάτης (tax investigation) των Δ.Ο.Υ κατόπιν μεθόδων ανάλυσης κινδύνου (risk analysis), είτε από μια ενιαία αρχή συντονισμού των φορολογικών ελέγχων .

Στο Λουξεμβούργο για τον έλεγχο της φοροδιαφυγής και την επιλογή των υποθέσεων που θα ελεγχθούν χρησιμοποιούνται εξελιγμένα προγράμματα Η/Υ όπως το πρόγραμμα ESKORT το οποίο δημιουργεί ηλεκτρονικό φάκελο για τους φορολογούμενους, επεξεργάζεται τα στοιχεία του φακέλου και λαμβάνοντας υπόψη κριτήρια (απότομη αύξηση εισροών, εκροών, επιστροφών, επικινδυνότητα δραστηριότητας) κατατάσσει τις υποθέσεις ανάλογα με τον τύπο της φοροδιαφυγής, τον αναγκαίο βαθμό εξειδίκευσης του ελεγκτή, και το χρονικό περιθώριο που απαιτείται για την έναρξη του ελέγχου. Μετά την επιλογή συγκεκριμένης υπόθεσης για έλεγχο στη διάθεση των ελεγκτών βρίσκεται και το ηλεκτρονικό πρόγραμμα SESAM το οποίο αναλύει ηλεκτρονικά και μετατρέπει σε προσβάσιμα αρχεία τις λογιστικές εγγραφές και τα δεδομένα που έχουν καταχωρηθεί στα λογιστικά προγράμματα, ομαδοποιεί και κατατάσσει τις συναλλαγές και τους λογαριασμούς με προκαθορισμένα κριτήρια ή προσαρμοσμένα κατά περίπτωση, ελαχιστοποιεί τον ελεγκτικό κύκλο και υποδεικνύει τις επικίνδυνες συναλλαγές.

Στην Ολλανδία ο φορολογικός έλεγχος στην εφαρμόζει όλες τις δυνατότητες που προσφέρει η τεχνολογία ώστε να επιτυγχάνεται το καλύτερο αποτέλεσμα: Έτσι χρησιμοποιούνται ειδικοί της πληροφορικής στον φορολογικό έλεγχο όταν είναι αναγκαίο ενώ και ο φορολογικός ελεγκτής είναι εκπαιδευμένος να χρησιμοποιεί λογισμικά προγράμματα, όπως Excel, CLAIR, Scout, ACL και έχει διαθέσιμα προγράμματα εφαρμογών που υποστηρίζουν την τεκμηρίωση των λογιστικών ελέγχων των διαδικασιών ελέγχου και τις αποφάσεις ελέγχου. Για τη μέτρηση δε της ποιότητας (αξιολόγηση) στην διαδικασίας ελέγχου η φορολογική διοίκηση της Ολλανδίας χρησιμοποιεί ένα ειδικό λογισμικό, το KCPO, με το οποίο μετριέται η ποιότητα ελέγχου.

Τέλος οφείλουμε να αναφέρουμε πως η Ελληνική Φορολογική Διοίκηση βασίζεται κυρίως στο Πληροφοριακό Σύστημα TAXIS το οποίο χρησιμοποιείται από το 2000 περίπου ενώ από το 2005 ανακοινώθηκε επερχόμενη έλευση του TAXIS II εξαιτίας δυσλειτουργιών του TAXIS I αλλά και επειδή πλέον θεωρείται απαρχαιωμένο ενώ και επειδή δεν είναι εφικτό να συνδεθεί και με άλλες βάσεις δεδομένων (τράπεζες ,αστυνομία κλπ.) αλλά υπολείπεται επιπλέον και δεν λειτουργεί εφαρμογές σε διάφορα αντικείμενα (π.χ. Φορολογία Κεφαλαίου) . Παρόλα αυτά ακόμα και μέχρι σήμερα δεν αναμένεται άμεσα η λειτουργία του TAXIS II ενώ σημειώνεται πως και η λειτουργία

του πολυαναμενόμενου νέου πληροφοριακού συστήματος για τον έλεγχο με ονομασία “Elenxis” αναβάλλεται εδώ και ενάμιση χρόνο με διάφορες προφάσεις παρόλο που ανακοινώθηκε η λειτουργία του ήδη τέσσερις φορές ενώ οι υπάλληλοι που εκπαιδεύτηκαν πάνω σε αυτό (σ.σ. ανάμεσα σε αυτούς και ο συντάκτης της παρούσας εργασίας) εξέφρασαν σοβαρές ενστάσεις για την φιλικότητα του συστήματος προς τον χρήστη καθώς και την πολυπλοκότητα της δομής του.

Καταλήγοντας καθίσταται σαφές στον καθένα από τα ανωτέρω εκτεθέντα πως το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα πάσχει τόσο στην επιτυχημένη στόχευση στην επιλογή υποθέσεων όσο και στη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών τόσο στην υποβοήθηση της στόχευσης αυτής όσο και χρησιμοποίησή της ως εργαλείο στα χέρια των υπαλλήλων του φοροελεγκτικού μηχανισμού της.

5.6 Ποιότητα Παρεχόμενων Υπηρεσιών

Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα δεν ξεφεύγει δυστυχώς από το γραφειοκρατικό μοντέλο συνδιαλλαγής που χαρακτηρίζει τον Ελληνικό Δημόσιο τομέα εν γένει. Η διαπίστωση αυτή σε συνδυασμό με την πολυνομία, την πολυπλοκότητα, την έλλειψη ευελιξίας, τη μη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών και την χρήση ξεπερασμένων και με λίγες δυνατότητες πληροφοριακών συστημάτων μετατρέπει την συναλλαγή με την Ελληνική Φορολογική Διοίκηση συχνά σε δυσάρεστη εμπειρία. Παραδείγματα τέτοια δυστυχώς βρίθουν και μάρτυρες σε αυτά έχουν γίνει οι περισσότεροι εκ των συναλλασσομένων με την Ελληνική Φορολογική Διοίκηση και πλέον είναι βαθεία ριζωμένη η αντίληψη πως η παρεχόμενη ποιότητα υπηρεσιών είναι πολύ χαμηλή.

Από την άλλη είναι συνειδητή η προσπάθεια που καταβάλλεται στο εξωτερικό για παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας από τα αντίστοιχα Φορολογικά Συστήματα των ξένων χωρών. Έτσι στην Σουηδία είναι θετική η γνώμη των πολιτών για την φορολογική διοίκηση και το έργο που επιτελεί καθώς θεωρείται ότι προασπίζει τα συμφέροντά τους μέσω της ισόνομης αντιμετώπισης όλων των φορολογούμενων ενώ χαρακτηρίζεται εξειδικευμένο το προσωπικό της αφού επιτυγχάνει αποτελεσματικά την μείωση της φοροδιαφυγής ενώ και οι υπηρεσίες που προσφέρει εκλαμβάνονται ως υψηλής ποιότητας.

Στη Γαλλία η χρήση τηλεομοιοτυπίας και ηλεκτρονικών ταχυδρομείου εφαρμόζεται ως η συνήθης πρακτική στη συναλλαγή διευκολύνοντας τον φορολογούμενο. Η υποβολή δηλώσεων έχει απλοποιηθεί με την προσυμπληρωμένη φορολογική δήλωση όπου ο φορολογούμενος δεν έχει παρά να την επιβεβαιώσει ή να την διορθώσει και στη συνέχεια να την υπογράψει ενώ εφαρμόζονται ποικίλες άλλες πρωτότυπες μέθοδοι όπως π.χ. η «τηλεδήλωση» (αποστολή μέσω τηλεομοιοτυπίας ή διαδικτύου) ή η τηλεφωνική επικύρωση της προσυμπληρωμένης δήλωσης εφόσον αυτή είναι πλήρης προκειμένου να εξυπηρετηθεί καλύτερα ο φορολογούμενος. Επιπλέον στη Γαλλία, σε αντίθεση με την Ελλάδα, το θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι ευέλικτο και φιλικό προς τον επιχειρηματία, ενώ η διαδικασία άσκησης εμπορικής δραστηριότητας και ίδρυσης εταιρειών γίνεται μέσω γρήγορων και απλοποιημένων διαδικασιών ενώ είναι κοινός τόπος μεταξύ των Γάλλων Φορολογουμένων πως το Γαλλικό φορολογικό σύστημα φροντίζει να είναι ο φορολογούμενος ενημερωμένος και σέβεται τον

χρόνο του χωρίς να τον σπαταλά άσκοπα αφού ο στόχος του είναι να εξασφαλίσει τον σεβασμό του πολίτη στις φορολογικές του υποχρεώσεις.

Στο Λουξεμβούργο από την άλλη η φιλοσοφία της φορολογικής διοίκησης διέπεται από την αρχή της απρόσκοπτης λειτουργίας των επιχειρήσεων και της όσο το δυνατόν μικρότερης επιβάρυνσης από την γραφειοκρατία και τον έλεγχο ενώ στην Γερμανία τέλος οι μισθωτοί δεν υποχρεούνται καν σε υποβολή φορολογικών δηλώσεων (εκτός εάν έχουν εισόδημα και από άλλες πηγές ή πρόκειται να έχουν επιστροφή φόρου) καθώς η φορολογική τους υποχρέωση εξαντλείται στην πηγή με την παρακράτηση του φόρου από τον εργοδότη.

Είναι φανερό με άλλα λόγια πως αρκετές ενέργειες πρέπει να αναληφθούν προκειμένου να λαμβάνει ο Έλληνας Φορολογούμενος πολίτης τις υπηρεσίες που δικαιούται. Αρχικά πρέπει να καθορισθεί ως πρωταρχικός στόχος της Ελληνικής Φορολογικής Διοίκησης η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών και εν συνεχεία να γίνουν και αλλαγές προς αυτήν την κατεύθυνση έτσι ώστε εξασφαλιστεί ο σεβασμός του πολίτη προς την διοίκηση αυτή όσο και προς τις φορολογικές του υποχρεώσεις.

5.7 Επίπεδο Φορολογικής Συνείδησης

Καθίσταται σαφές πως η μη πληρωμή των αναλογούντων φόρων από έναν φορολογούμενο στην Ελλάδα δεν θεωρείται από την πλειοψηφία των πολιτών, για διάφορους λόγους, ως σοβαρό αδίκημα απέναντι στους συμπολίτες του ή ακόμα και απειλή προς την κοινωνία την ίδια. Αντίθετα τόσο στην Αρχαία Ελλάδα όσο και στις προηγμένες οικονομίες σήμερα η φοροδιαφυγή θεωρείται ειδικό αδίκημα σε βάρος του κοινωνικού συνόλου και τυχόν κοινοποίηση μια τέτοιας συμπεριφοράς στιγματίζει τον «φοροφυγά». Δυστυχώς στην Ελλάδα η αποφυγή πληρωμής φόρων έχει καταλήξει να θεωρείται από πολλούς ως από κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά έως και πράξη αντίστασης ή επιβίωσης απέναντι σε ένα δυσλειτουργικό και διεφθαρμένο κράτος.

Από την άλλη οι Σουηδοί πολίτες έχουν πολύ ανεπτυγμένη φορολογική συνείδηση καθώς αισθάνονται ασφάλεια ότι το φορολογικό τους σύστημα είναι δίκαιο και τους αντιμετωπίζει ισότιμα. Επιπρόσθετα πιστεύουν στην ανταποδοτικότητα των φόρων που πληρώνουν στο κράτος. Επίσης είναι σαφώς καθορισμένο ως στόχος για το Γαλλικό Υπουργείο Οικονομικών η εξασφάλιση του σεβασμού των φορολογούμενων. Πρώτος στόχος της στρατηγικής του φορολογικού ελέγχου άλλωστε, είναι η εδραίωση του φορολογικού πατριωτισμού και της φορολογικής συνείδησης όλων των φορολογούμενων.

Η Ιαπωνία είναι μια ξεχωριστή περίπτωση καθώς ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη σχέση της διοίκησης με τους φορολογούμενους προκειμένου να ενισχυθεί η φορολογική συνείδηση των πολιτών. Με κάθε τρόπο επιδιώκεται η διαρκής ενημέρωση των φορολογουμένων. Εντύπωση προκαλεί πως κάθε χρόνο διοργανώνεται η εβδομάδα ενημέρωσης σε θέματα φορολογίας (“Know- your-Tax” Week Campaign) ενώ έχει δημιουργηθεί και το Συμβούλιο Φορολογικής Εκπαίδευσης το οποίο προωθεί δραστηριότητες στα σχολεία για την καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης. Χρίζει ιδιαίτερης αναφοράς ο ρόλος των φορολογούμενων στη βελτίωση της

φορολογικής διοίκησης καθώς μέσω διαφόρων μηχανισμών συλλογής απόψεων, παραπόνων και του θεσμού των «φορολογικών εξεταστών» διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο στην βελτίωση του συστήματος και την ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης των Ιαπώνων πολιτών κάνοντας έτσι την χώρα ως μια εκ των χωρών με τα χαμηλότερα ποσοστά φοροδιαφυγής παγκοσμίως.

5.8 Νέες τεχνολογίες

Από τα εκτεθέντα στο προηγούμενο κεφάλαιο προέκυψε η διαπίστωση πως οι Φορολογικές Διοικήσεις αποπειράθηκαν σε αρκετές των περιπτώσεων να μετατρέψουν τις νέες τεχνολογίες σε εργαλείο στα χέρια των υπαλλήλων τους. Έτσι στην Γαλλία π.χ από την πλευρά των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων το on-line σύστημα για αυτόματο υπολογισμό επιστροφής φόρου εισοδήματος, που εφαρμόζεται από το 2002 διεκπεραίωσε 9 εκατομμύρια επιστροφές φόρου σε διάστημα 2 μηνών . Ακόμα η χρήση τηλεομοιοτυπίας, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και της «τηλεδήλωσης» που εφαρμόζονται είναι συνήθης πρακτική στη συναλλαγή με τον φορολογούμενο.

Στην Γερμανία από την άλλη είναι ιδιαίτερα αυξημένο το επίπεδο μηχανογράφησης των υπηρεσιών και υποστηρίζεται από το τμήμα I.T (information technology) που υπάρχει στις Δ.Ο.Υ. κάνοντας εφικτή την πρόσβαση και σε αρκετές ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων σημαντικότερες από τις οποίες είναι η ZAUBER και η LUNA με πληροφορίες από όλες τις φορολογικές αρχές των πολιτειών. Οι τελευταίες έχουν πρόσβαση στην βάση μέσω ενός εσωτερικού δικτύου (intranet, TESTA). Η luna δίνει επίσης την δυνατότητα σε επικαιροποιημένες πληροφορίες για επιτηδευματίες και μισθωτούς. Το περιβάλλον αναζήτησης είναι φιλικό για τον χρήστη και παρέχει πληροφορίες για φορολογούμενους σε όλη την Γερμανία αναφορικά με προσωπικά δεδομένα (οικογενειακή κατάσταση, ταχ/κη και ηλεκτρονική διεύθυνση κ.α) και επαγγελματικά δεδομένα (ΑΦΜ, μητρώο Φ.Π.Α, μητρώα εγγραφής σε άλλες υπηρεσίες, τραπεζικά δεδομένα και λογαριασμούς κ.α)

Στην διάθεσή της Ιαπωνικής Φορολογικής Διοίκησης βρίσκεται το ηλεκτρονικό δίκτυο K.S.K. (“Kokuzei Sogo Kanri”) με το οποίο μπορούν να συλλεχθούν φορολογικά και οικονομικά δεδομένα της ελεγχόμενης επιχείρησης, στατιστικά στοιχεία του κλάδου, στοιχεία που έχουν καταχωρηθεί από άλλους ελεγκτές και να πραγματοποιούν πλήθος διασταυρώσεων .

Στο Λουξεμβούργο για τον έλεγχο της φοροδιαφυγής και την επιλογή των υποθέσεων που θα ελεγχθούν χρησιμοποιούνται εξελιγμένα προγράμματα Η/Υ όπως το πρόγραμμα ESKORT το οποίο λαμβάνοντας υπόψη διάφορα οικονομικά κριτήρια κατατάσσει τις υποθέσεις ανάλογα με τον τύπο της φοροδιαφυγής και το προσδοκώμενο όφελος. Μετά την επιλογή συγκεκριμένης υπόθεσης για έλεγχο στη διάθεση των ελεγκτών βρίσκονται οι λογιστικές εγγραφές και δεδομένα που έχουν καταχωρηθεί στα λογιστικά προγράμματα ελαχιστοποιώντας τον ελεγκτικό κύκλο και υποδεικνύει επικίνδυνες συναλλαγές.

Στην Ισπανία από το 2004 υπάρχει μια διαρκής φάση εισαγωγής νέων μεθόδων και τεχνολογιών για την συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών και δεδομένων στο Πληροφοριακό της σύστημα με σκοπό την αύξηση της εθελοντικής συμμόρφωσης των φορολογουμένων και την εκπαίδευσή

τους στη χρήση των μεθόδων αυτών. Απώτερος στόχος είναι η απελευθέρωση ανθρώπινων και τεχνολογικών πόρων προκειμένου να διατεθούν για την πάταξη της φοροδιαφυγής. Υφίσταται δε Τμήμα Πληροφοριακών Συστημάτων που ασχολείται με τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και διαχείριση του Πληροφοριακού της Συστήματος το οποίο έχει αναχθεί στο βασικό όπλο της Φορολογικής Αρχής, . Στο Πληροφοριακό Σύστημα περισσότεροι από 3,5 εκατομμύρια χρήστες και πραγματοποιούνται 14.450.000 κινήσεις κάθε ημέρα και δίνει την δυνατότητα συλλέγονται πληροφορίες που προέρχεται από εξωτερικές πηγές (γίνεται συλλογή στοιχείων από τους εργοδότες, τις τράπεζες για καταθέσεις, δάνεια και κινήσεις πιστωτικών καρτών και επενδυτικών προϊόντων , ενώ υπάρχουν στοιχεία για αγοραπωλησίες ακινήτων αλλά και αυτοκινήτων κλπ) ενώ περιέχει στοιχεία για το σύνολο των φορολογούμενων. Η Ισπανική Φορολογική Διοίκηση χρησιμοποιεί επίσης τηλεφωνικά κέντρα, το διαδίκτυο και τηλεομοιοτυπία για τις συναλλαγές της με τους φορολογούμενους. Το μεγαλύτερο λοιπόν και σημαντικότερο όπλο που έχει η Ισπανική Φορολογική Διοίκηση στα χέρια της είναι το Πληροφοριακό της Σύστημα το οποίο μάλιστα διακρίνεται για την απλότητά της αρχιτεκτονικής του καθώς είναι μονάχα ένα πρόγραμμα με μία οθόνη για όλους του υπαλλήλους με την πληροφόρηση των υπαλλήλων να είναι η ίδια σε όποιο κλιμάκιο και αν βρίσκονται

Στις **Η.Π.Α.** από το 1995 ακόμα η IRS ξεκίνησε να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για την συμπλήρωση φορολογικών δηλώσεων. Το 2010 σχεδόν 100 εκατομμύρια φορολογικές δηλώσεις υποβλήθηκαν ηλεκτρονικά (ποσοστό 66% επί του συνόλου). Για την IRS η πληροφορία είναι το βασικό στοιχείο σε κάθε φορολογικό παρόλο που χρησιμοποιούνται και παραδοσιακοί μέθοδοι σημαίνων ρόλο διαδραματίζουν και πιο σύγχρονες μέθοδοι οι οποίες εκμεταλλεύονται τα πλεονεκτήματα των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Στον αντίποδα, η μηχανογράφηση της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης αποτελεί ακόμα, δυστυχώς, την αχίλλειο πτέρνα της. Πέραν όμως της έλλειψης, σε πολλές των περιπτώσεων, συστημάτων μηχανογράφησης στην Ελληνική Δημόσια Διοίκηση και όταν αυτά υφίστανται συνθήκες κρίνονται ανεπαρκή για τις σημερινές απαιτήσεις τόσο του Έλληνα πολίτη και όσο τις καθημερινές ανάγκες λειτουργίας του δημόσιου τομέα. Επιπλέον, λόγω και της πρόσφατης δημοσιονομικής κρίσης καθώς και του κόστους του δεν υφίσταται γνωστό συνολικό πρόγραμμα μηχανογράφησης του δημόσιου τομέα. Τέλος, σημειώνεται πως ακόμα και τα υφιστάμενα πληροφοριακά συστήματα με τις περιορισμένες δυνατότητες που διαθέτουν, παρά το γεγονός ότι αποτελούν τροχοπέδη στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα, αδυνατούν να «γεφυρώσουν» την λειτουργία τους ανταλλάσσοντας πληροφορίες, σχηματίζοντας νέες βάσεις δεδομένων, ενημερώνοντας κάθε φορά τις διάφορες υπηρεσίες άμεσα μειώνοντας την γραφειοκρατία και αυξάνοντας τις δυνατότητες των υπηρεσιών και απαλλάσσοντας τον πολίτη από την άσκοπη υποβολή των ίδιων δικαιολογητικών σε διάφορες υπηρεσίες του δημοσίου.

Δυστυχώς το Υπουργείο Οικονομικών παρά την κρίσιμη αποστολή του δεν είναι ακόμη και σήμερα πλήρως μηχανογραφημένο (για π.χ. το Τμήμα Κεφαλαίου λειτουργεί σήμερα με χειρόγραφο αρχείο) δεν χρησιμοποιεί ενιαίο πληροφοριακό σύστημα (υφίσταται διαφορετικό

σύστημα στις τελωνειακές και εφοριακές υπηρεσίες) ενώ και τα υφιστάμενα προγράμματα (TAXIS & ICIS) θεωρούνται απαρχαιωμένα και δεν διαθέτουν τις απαραίτητες δυνατότητες προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες τόσο των εσωτερικών (υπαλλήλων του υπουργείου) όσο και των εξωτερικών (φορολογούμενοι, επιχειρήσεις, λογιστές κλπ.) χρηστών του . Το Υπουργείο πάντως διαθέτει και λειτουργεί ξεχωριστή Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων ρόλος της οποίας είναι να αναπτύσσει και να λειτουργεί παραγωγικά μεγάλης κλίμακας Ολοκληρωμένα Πληροφοριακά Συστήματα (Ο.Π.Σ.) για τη στήριξη του έργου του Υπουργείου Οικονομικών, με κυριότερα το TAXIS για τη φορολογία, το TAXISnet για τη φορολογική εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων μέσω internet, το ICIS για τα τελωνεία και τα συστήματα μισθοδοσίας και συντάξεων. Στην Ελληνική φορολογική διοίκηση οι φορολογούμενοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο τα τελευταία χρόνια για την υποβολή δηλώσεων και πληρωμή φόρων ηλεκτρονικά και παρόλο που η εμπειρία αυτή συχνά δεν είναι ευχάριστη εξαιτίας προβλημάτων και περιορισμών στην λειτουργία του συστήματος εξαιτίας των χαμηλών δυνατοτήτων του έχει μερικώς αποφορτιστεί η λειτουργία των Δ.Ο.Υ. και οι φορολογούμενοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση επίσκεψης των οικονομικών υπηρεσιών με άμεση συνέπεια την μείωση του χρόνου που αφιερώνουν οι φορολογούμενοι για την υποβολή των δηλώσεων τους. Διαδικασίες χρήσης τηλεφωνικών κέντρων, τηλεομοιοτυπίας, αποστολής και λήψης ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και υπηρεσιών όπως η «τηλεδήλωση» δεν υφίστανται στην Ελληνική Φορολογική Διοίκηση.

Αξίζει να σημειωθεί πως είναι επιθυμία του Υπουργείου Οικονομικών να αναβαθμίσει τα πληροφοριακά του συστήματα και έχει προχωρήσει στην μελέτη βελτίωσης του υφιστάμενου συστήματος και αναβάθμισής του σε TAXIS II ενώ εισάγεται ,την περίοδο αυτή ,πληροφοριακό σύστημα, με ονομασία Elenxis, για την υποβοήθηση της λειτουργίας του φορολογικού και τελωνειακού ελέγχου ύστερα πάντως από μακρά περίοδο αναμονής και επανειλημμένων αναβολών λειτουργίας του . Όπως προαναφέρθηκε παρότι η ενέργεια αυτή κρίνεται πως γίνεται προς την σωστή κατεύθυνση στη δοκιμαστική λειτουργία του συστήματος παρουσιάστηκαν παρόλα αυτά αρκετά προβλήματα ενώ κατά κοινή ομολογία το νέο αυτό σύστημα κρίθηκε από τους περισσότερους χρήστες του ως μη φιλικό απέναντι τους ενώ διατυπώθηκαν και αρκετές ανησυχίες σχετικά με την χρησιμότητα του.

Εν κατακλείδι προκύπτει πως, παρόλο που το Υπουργείο δείχνει να έχει αντιληφθεί την βαρύτητα και την σκοπιμότητα εισαγωγής των νέων τεχνολογιών στην λειτουργία του, λειτουργεί και αυτό στα πλαίσια του Ελληνικού Δημόσιου τομέα ο οποίος με τι γνωστές του παθογένειες αδυνατεί να εκτελέσει ένα συνολικό και σύγχρονο οργανωμένο πρόγραμμα εισαγωγής νέων τεχνολογιών και πληροφοριακών συστημάτων υψηλής τεχνολογίας και απόδοσης ενώ τελικώς δείχνει να καταβάλλεται άλλες φορές από την έλλειψη πόρων και άλλες φορές από την έλλειψη της απαραίτητης βούλησης για την πραγμάτωση ενός τέτοιου σχεδίου

Κεφάλαιο 6

Συμπεράσματα

6.1 Αποτελεσματικότητα ΕΦΣ

Η αποτελεσματικότητα του ΕΦΣ όπως παρουσιάστηκε και στα προηγούμενα κεφάλαια έχει κάνει αλματώδεις μεταβολές που οδήγησαν με αυτόν τον τρόπο στην αύξηση των φορολογικών εσόδων ως μέρος του ΑΕΠ της χώρας. Η Ελλάδα κατά το έτος 2017 βρέθηκε στην 8^η θέση κατάταξης ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ που σημείωσαν τα μεγαλύτερα φορολογικά έσοδα. Βέβαια αυτό είναι απόρροια και της μείωσης των δημόσιων δαπανών ένεκα της επιτακτικής ανάγκης να αντιμετωπιστεί ο υψηλός δείκτης δημόσιου χρέους. Παρά το υψηλό ποσοστό των φορολογικών συντελεστών που κατέχει η Ελλάδα συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες του ΟΟΣΑ διαφαίνεται να κυριαρχεί η παραοικονομία και τα διαφυγόντα έσοδα να βρίσκονται σε εξωφρενικές τιμές, με το ΕΦΣ να κατέχει κατά το έτος 2012 την δεύτερη θέση ανάμεσα στις χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό παραοικονομίας ως μέρος του ΑΕΠ και την πρώτη με διαφορά θέση στο σύνολο των ετών από το 1989 – 2012. Οπότε εύκολα συνεπάγεται ότι η αποτελεσματικότητα του ΕΦΣ είναι πλασματικά βελτιωμένη καθώς στις αυξήσεις των φορολογικών εσόδων συντέλεσε το γεγονός της μείωσης των δημόσιων δαπανών και παράλληλα η παραοικονομία να σημειώνει μεγάλη άνοδο.

6.2 Μακροπρόθεσμος Σχεδιασμός

Η έλλειψη μακροπρόθεσμου οργανωμένου σχεδίου λειτουργίας διαπνέει και το Ε.Φ.Σ.. Παρότι πολύ συχνά επιχειρήθηκε η αναδιοργάνωση του φοροεισπρακτικού και φοροελεγκτικού μηχανισμού με την εκπόνηση πολλών δεκάδων νομοθετημάτων και διενεργήθηκαν ποικίλες αλλαγές τόσο σε πρόσωπα όσο και στο οργανόγραμμα του Υπουργείου και τους φορείς που το απαρτίζουν δεν στέφθηκαν με ιδιαίτερη επιτυχία οι προσπάθειες αυτές. Μάλιστα πολλές φορές σημειώθηκε τόσο από κύκλους του Υπουργείου όσο και από συνεργαζόμενους φορείς και υπαλλήλους πως οι συχνές αλλαγές στην νομοθεσία, η επιβολή μέτρων προς διαφορετική κατεύθυνση ή χωρίς να προηγηθεί απαιτούμενη προεργασία έφεραν τα αντίθετα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα και φανέρωσαν επανειλημμένα την έλλειψη σαφώς προσδιορισμένης, ενιαίας μακροπρόθεσμης επιτυχημένης στρατηγικής. Δυστυχώς ατυχή παραδείγματα τέτοια περισσεύουν. Στο σημείο αυτό γίνεται ιδιαίτερη μνεία στο γεγονός πως το Υπουργείο μέχρι πρόσφατα δεν διέθετε ακριβή στοιχεία για τον αριθμό των υπαλλήλων που το επανδρώνουν. Σήμερα δεν δημοσιοποιείται ο αντίστοιχος αριθμός και σε αντίθεση με διοικήσεις χωρών που εξετάστηκαν δεν υπάρχουν δημοσιευμένα στοιχεία για το κόστος λειτουργίας των επιμέρους τμημάτων του Υπουργείου, το κόστος είσπραξης των φορολογικών εσόδων, τις επιμέρους αποδόσεις των διαφόρων υπηρεσιών καθώς δεν υφίστανται μελέτες του συστήματος είσπραξης εσόδων για την επιμέρους βελτίωσή του. Είναι σαφές πως, αν δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία για το κόστος λειτουργίας της κάθε υπηρεσίας καθώς και της ωφέλειας που προκύπτει από την λειτουργία του κάθε τμήματος, δεν είναι εφικτή η αποτελεσματική αξιοποίηση των

διαθεσίμων πόρων της. Επιπλέον, η υπάρχουσα δομή των Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών, ο αριθμός των στελεχών που την απαρτίζουν καθώς και οι περιγραφές καθηκόντων ανά θέση κρίνονται πλέον αναχρονιστικές και ξεπερασμένες διότι ανάγονται στο μακρινό 1989 και ενίοτε έχουν επέλθει μεγάλες αλλαγές σε όλο το φάσμα της κοινωνικοοικονομικής δραστηριότητας.

6.3 Υιοθέτηση Νέων Τεχνολογιών

Πρωτοποριακές τεχνολογίες, ριζοσπαστικές ιδέες και υπερσύγχρονα πληροφοριακά συστήματα χρησιμοποιούνται από την πλειοψηφία των φορολογικών συστημάτων των χωρών που παρουσιάστηκαν. Η χρήση του διαδικτύου, τηλεφωνικών κέντρων εξυπηρέτησης, νέων πληροφοριακών συστημάτων (Information Technology), η εντατική χρησιμοποίηση ξένων βάσεων δεδομένων, οι σύγχρονες τεχνολογικές υποδομές, τα εξελιγμένα συστήματα λογισμικού κλπ. αποτέλεσαν βασικά εργαλεία στα χέρια των υπαλλήλων των διεθνών φορολογικών συστημάτων και οδήγησαν στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας λειτουργίας τους. Στο Ε.Φ.Σ. έχει αναγνωριστεί η χρησιμότητα της εισαγωγής νέων τεχνολογιών και έστω και καθυστερημένα γίνονται αργά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή. Παρόλα αυτά δεν διαφαίνεται μακροπρόθεσμος σχεδιασμός επί του θέματος αυτού και το επίπεδο υιοθέτησης τεχνολογιών αιχμής απέχει από το να μπορεί να χαρακτηριστεί έστω και ως ικανοποιητικό.

Η διαδικασία επιλογής υποθέσεων για έλεγχο, εξαιτίας του ιδιαίτερα αυξημένου επιπέδου μηχανογράφησης των υπηρεσιών και της υποστήριξής τους από τμήματα Ι.Τ (information technology) με πρόσβαση σε αρκετές ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, στα διεθνή φορολογικά συστήματα διοίκησης που παρουσιάστηκαν είναι αυτοματοποιημένη και περιορίζει στο ελάχιστο τα ανθρώπινα λάθη και παραλείψεις των υπαλλήλων. Έτσι, κατά την εξέταση των συστημάτων διοίκησης στο κεφάλαιο τρία της παρούσης εργασίας, ήρθαμε σε επαφή με διαδικασίες ηλεκτρονικής υποβολής και ελέγχου (μέσω αυτοματοποιημένης ηλεκτρονικής ανάλυσης κινδύνου) δηλώσεων ΦΠΑ, επεξεργασία φορολογικών δηλώσεων μέσω υποστήριξης πληροφοριακού συστήματος ανάλυσης κινδύνου με κανόνες παραμετροποίησης σε επίπεδο αντίστοιχου μια περιφέρειας (σ.σ. Γερμανικό-EDP Risk analysis system) μέσω του οποίου εντοπίζονται μαζικά οι δηλώσεις που χρήζουν ελέγχου, τη χρήση συστήματος αξιολόγησης ρίσκου φοροδιαφυγής με τη χρήση προεπιλεγμένων κριτηρίων, Τεστ συσχέτισης (correlation tests), συγκριτικής επισκόπησης (analytical review) και δειγματοληψίας κατά την διενέργεια των ελέγχων κλπ. Επιπλέον σημειώθηκε η σύνδεση σε πολλές των περιπτώσεων της πιθανότητας ελέγχου με την προσδοκία είσπραξης εσόδων μέσω συνήθως αναλύσεων κόστους απόδοσης. Τέλος, πέρα από το κριτήριο της εισπραξιμότητας επιδιώχθηκε συνειδητά η επίτευξη ορισμένης ποιότητας ελεγκτικών εργασιών η οποία από την Ολλανδική διοίκηση αξιολογείται με τη χρήση του πληροφοριακού συστήματος KCPO. Το Ε.Φ.Σ. δεν χρησιμοποιεί πληροφοριακά συστήματα για την επιλογή υποθέσεων για έλεγχο, δεν έχει πρόσβαση σε μεγάλες βάσεις δεδομένων, δεν χρησιμοποιεί ειδικό λογισμικό για την διενέργεια ελέγχων και για τον ηλεκτρονικό εντοπισμό υποθέσεων με πιθανότητα φοροδιαφυγής και ούτε έχει θεσμοθετήσει κάποιον επιστημονικά αποδεκτό τρόπο επιλογής υποθέσεων. Παράλληλα η εκούσια κατάργηση φορολογικών (περαίωση) επηρεάζει αρνητικά την φορολογική συμμόρφωση των φορολογούμενων αλλά και

την αποτελεσματικότητα των διενεργούμενων ελέγχων. Αξίζει να σημειωθεί πως η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων διενεργεί ηλεκτρονικά κάποιες διασταυρώσεις στις περιορισμένες ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων στις οποίες έχει πρόσβαση και επιχειρείται τα τελευταία χρόνια η αναβάθμιση του υπάρχοντος συστήματος TAXIS σε TAXIS II καθώς και η εισαγωγής νέου προγράμματος για την επιλογή και την διενέργεια ελέγχων.

6.4 Η επιρροή της διαφθοράς στο ΕΦΣ

Η Οργάνωση για την Διεθνής Διαφάνεια (Transparency International) εκδίδει κάθε χρόνο από το 1995 τον Δείκτη Αντίληψης για τη Διαφθορά ή αλλιώς τον Δείκτη Διαφάνειας (Corruption Perceptions Index). Ο εν λόγω δείκτης κατατάσσει τα κράτη του κόσμου σύμφωνα "με το βαθμό στον οποίο η διαφθορά θεωρείται ότι υπάρχει μεταξύ των κρατικών αξιωματούχων και των πολιτικών". Ο πιο πρόσφατος κατάλογος δημοσιεύτηκε 2017 και περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση 185 κράτη τα οποία κατατάσσονται σε 182 θέσεις. Στην κατάταξη, η υψηλότερη θέση σημαίνει και την ελάχιστη διαφθορά. Την υψηλότερη θέση το 2017, ως η χώρα με την διαφθορά με την μικρότερη έκταση καταλαμβάνοντας την Νο 1 θέση έχει η Ν.Ζηλανδία. Ενδιαφέρον έχει να εξεταστεί η κατάταξη των χωρών των οποίων τα συστήματα φορολογικής διοίκησης εξετάσαμε. Έτσι, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 59^η θέση (κάτω από την Ιορδανία, την Ρουμανία, την Κούβα, την Μαλαισία, το Μοντενέγκρο κλπ.), η Σουηδία την 6^η θέση, η Γαλλία την 23^η θέση, η Γερμανία την 12^η θέση, η Ιαπωνία επίσης την 20^η θέση , η Ισπανία την 42^η θέση, η Ολλανδία την 8^η θέση , το Λουξεμβούργο την 8^η θέση και οι ΗΠΑ την 16^η θέση. Δεν αποτελεί υπερβολή να σημειωθεί πως η απόσταση που χωρίζει την Ελλάδα από τις υπόλοιπες χώρες στην κατάταξη αντικατοπτρίζει συνήθως και το χάσμα που χωρίζει του Ε.Φ.Σ. σε σχέση με τα αντίστοιχα Φορολογικά Συστήματα.

Country	Region	CPI Score 2017	Rank
New Zealand	AP	89	1
Denmark	WE/EU	88	2
Finland	WE/EU	85	3
Norway	WE/EU	85	3
Switzerland	WE/EU	85	3
Singapore	AP	84	6
Sweden	WE/EU	84	6
Canada	AME	82	8
Luxembourg	WE/EU	82	8
Netherlands	WE/EU	82	8
United Kingdom	WE/EU	82	8
Germany	WE/EU	81	12
Australia	AP	77	13
Hong Kong	AP	77	13
Iceland	WE/EU	77	13

Austria	WE/EU	75	16
Belgium	WE/EU	75	16
United States of America	AME	75	16
Ireland	WE/EU	74	19
Japan	AP	73	20
Estonia	WE/EU	71	21
United Arab Emirates	MENA	71	21
France	WE/EU	70	23
Uruguay	AME	70	23
Barbados	AME	68	25
Bhutan	AP	67	26
Chile	AME	67	26
Bahamas	AME	65	28
Portugal	WE/EU	63	29
Qatar	MENA	63	29
Taiwan	AP	63	29
Brunei Darussalam	AP	62	32
Israel	MENA	62	32
Botswana	SSA	61	34
Slovenia	WE/EU	61	34
Poland	WE/EU	60	36
Seychelles	SSA	60	36
Costa Rica	AME	59	38
Lithuania	WE/EU	59	38
Latvia	WE/EU	58	40
Saint Vincent and the Grenadines	AME	58	40
Cyprus	WE/EU	57	42
Czech Republic	WE/EU	57	42
Dominica	AME	57	42
Spain	WE/EU	57	42
Georgia	ECA	56	46
Malta	WE/EU	56	46
Cabo Verde	SSA	55	48
Rwanda	SSA	55	48
Saint Lucia	AME	55	48
Korea, South	AP	54	51
Grenada	AME	52	52
Namibia	SSA	51	53
Italy	WE/EU	50	54
Mauritius	SSA	50	54
Slovakia	WE/EU	50	54
Croatia	WE/EU	49	57
Saudi Arabia	MENA	49	57

Greece	WE/EU	48	59
Jordan	MENA	48	59
Romania	WE/EU	48	59
Cuba	AME	47	62
Malaysia	AP	47	62
Montenegro	ECA	46	64
Sao Tome and Principe	SSA	46	64
Hungary	WE/EU	45	66
Senegal	SSA	45	66
Belarus	ECA	44	68
Jamaica	AME	44	68
Oman	MENA	44	68
Bulgaria	WE/EU	43	71
South Africa	SSA	43	71
Vanuatu	AP	43	71
Burkina Faso	SSA	42	74
Lesotho	SSA	42	74
Tunisia	MENA	42	74
China	AP	41	77
Serbia	ECA	41	77
Suriname	AME	41	77
Trinidad and Tobago	AME	41	77
Ghana	SSA	40	81
India	AP	40	81
Morocco	MENA	40	81
Turkey	ECA	40	81
Argentina	AME	39	85
Benin	SSA	39	85
Kosovo	ECA	39	85
Kuwait	MENA	39	85
Solomon Islands	AP	39	85
Swaziland	SSA	39	85
Albania	ECA	38	91
Bosnia and Herzegovina	ECA	38	91
Guyana	AME	38	91
Sri Lanka	AP	38	91
Timor-Leste	AP	38	91
Brazil	AME	37	96
Colombia	AME	37	96
Indonesia	AP	37	96
Panama	AME	37	96
Peru	AME	37	96
Thailand	AP	37	96
Zambia	SSA	37	96
Bahrain	MENA	36	103

Côte D'Ivoire	SSA	36	103
Mongolia	AP	36	103
Tanzania	SSA	36	103
Armenia	ECA	35	107
Ethiopia	SSA	35	107
Macedonia	ECA	35	107
Vietnam	AP	35	107
Philippines	AP	34	111
Algeria	MENA	33	112
Bolivia	AME	33	112
El Salvador	AME	33	112
Maldives	AP	33	112
Niger	SSA	33	112
Ecuador	AME	32	117
Egypt	MENA	32	117
Gabon	SSA	32	117
Pakistan	AP	32	117
Togo	SSA	32	117
Azerbaijan	ECA	31	122
Djibouti	SSA	31	122
Kazakhstan	ECA	31	122
Liberia	SSA	31	122
Malawi	SSA	31	122
Mali	SSA	31	122
Nepal	AP	31	122
Moldova	ECA	31	122
Gambia	SSA	30	130
Iran	MENA	30	130
Myanmar	AP	30	130
Sierra Leone	SSA	30	130
Ukraine	ECA	30	130
Dominican Republic	AME	29	135
Honduras	AME	29	135
Kyrgyzstan	ECA	29	135
Laos	AP	29	135
Mexico	AME	29	135
Papua New Guinea	AP	29	135
Paraguay	AME	29	135
Russia	ECA	29	135
Bangladesh	AP	28	143
Guatemala	AME	28	143
Kenya	SSA	28	143
Lebanon	MENA	28	143
Mauritania	SSA	28	143
Comoros	SSA	27	148

Guinea	SSA	27	148
Nigeria	SSA	27	148
Nicaragua	AME	26	151
Uganda	SSA	26	151
Cameroon	SSA	25	153
Mozambique	SSA	25	153
Madagascar	SSA	24	155
Central African Republic	SSA	23	156
Burundi	SSA	22	157
Haiti	AME	22	157
Uzbekistan	ECA	22	157
Zimbabwe	SSA	22	157
Cambodia	AP	21	161
Congo	SSA	21	161
Democratic Republic of the Congo	SSA	21	161
Tajikistan	ECA	21	161
Chad	SSA	20	165
Eritrea	SSA	20	165
Angola	SSA	19	167
Turkmenistan	ECA	19	167
Iraq	MENA	18	169
Venezuela	AME	18	169
Korea, North	AP	17	171
Equatorial Guinea	SSA	17	171
Guinea Bissau	SSA	17	171
Libya	MENA	17	171
Sudan	SSA	16	175
Yemen	MENA	16	175
Afghanistan	AP	15	177
Syria	MENA	14	178
South Sudan	SSA	12	179
Somalia	SSA	9	180

Πίνακας 18: Παγκόσμιος Δείκτης Διαφθοράς 2017

Country	CPI Score 2017	Rank 2017
Denmark	88	2
Finland	85	3
Sweden	84	6
Luxembourg	82	8
Netherlands	82	8
United Kingdom	82	8
Germany	81	12
Austria	75	16
Belgium	75	16
Ireland	74	19
Estonia	71	21
France	70	23
Portugal	63	29
Slovenia	61	34
Poland	60	36
Lithuania	59	38
Latvia	58	40
Cyprus	57	42
Czech Republic	57	42
Spain	57	42
Malta	56	46
Italy	50	54
Slovakia	50	54
Croatia	49	57
Greece	48	59
Romania	48	59
Hungary	45	66
Bulgaria	43	71

Πίνακας 19: Δείκτης Διαφθοράς 2017 των ευρωπαϊκών χωρών

Country	CPI Score 2017	Rank 2017
New Zealand	89	1
Denmark	88	2
Finland	85	3
Norway	85	3
Switzerland	85	3
Sweden	84	6
Canada	82	8
Luxembourg	82	8
Netherlands	82	8
United Kingdom	82	8
Germany	81	12
Australia	77	13
Iceland	77	13
Austria	75	16
Belgium	75	16
United States of America	75	16
Ireland	74	19
Japan	73	20
Estonia	71	21
France	70	23
Chile	67	26
Portugal	63	29
Israel	62	32
Slovenia	61	34
Poland	60	36
Latvia	58	40
Czech Republic	57	42
Spain	57	42
Korea, South	54	51
Italy	50	54
Slovakia	50	54
Greece	48	59
Hungary	45	66
Turkey	40	81
Mexico	29	135

Πίνακας 20: Δείκτης Διαφθοράς 2017 των χωρών του ΟΟΣΑ

Η ποιότητα του φορολογικού συστήματος δείχνει να σχετίζεται με τον βαθμό διαφάνειας της κάθε χώρας εξαιτίας μιας ευρείας σειράς λόγων κυριότερους τους κάτωθι:

- Η επιβολή της φορολογικής νομοθεσίας και η εγκαθίδρυση ενός αξιόπιστου και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος είναι προϊόν πολιτικής βούλησης
- Διεφθαρμένοι Αξιωματούχοι και Πολιτικοί δεν ευνοούν την ανάπτυξη αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος
- Η ατιμωρησία που χαρακτηρίζει καθεστώς με διαφθαρμένους κρατικούς αξιωματούχους και πολιτικούς αποτελεί φαύλο παράδειγμα για το κοινωνικό σύνολο με καταστρεπτικές συνέπειες για την διαφύλαξη αυξημένου επιπέδου φορολογικής συμμόρφωσης και συνείδησης από τους πολίτες
- Οι πολίτες αρνούνται συνειδητά να αναλάβουν τις υποχρεώσεις του προς το κοινωνικό σύνολο μέσω της πληρωμής των αναλογούντων φόρων και την προαγωγή της φοροδιαφυγής καθώς βλέπουν τους κόπους τους συχνά να γίνονται βορά επιτήδειων συμπολιτών τους

Συμπερασματικά μπορεί να αναφερθεί πως το πρόβλημα της φοροδιαφυγής και της μειωμένης αποτελεσματικότητας του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος είναι κυρίως πρόβλημα πολιτικού χαρακτήρα.

Έχοντας κατά νου όλα τα παραπάνω εξάγεται η ανάγκη υλοποίησης ενός αναμορφωμένου φορολογικού συστήματος, λιγότερου πολύπλοκου, επικεντρωμένο στην αναζήτηση λύσεων με την επιβολή ενός διαφανούς φοροελεγκτικού και εισπρακτικού μηχανισμού εστιασμένου στην υλοποίηση υφιστάμενων φορολογικών πρακτικών άλλων κρατών με την παράλληλη ενσωμάτωση νέων και ευφύων τεχνολογιών. Η γραφειοκρατία χαρακτηρίζει τη δομή της φορολογικής διοίκησης ενώ η πολυνομία και η ύπαρξη αμέτρητων εξαιρέσεων σε κάθε φορολογική διάταξη δημιουργεί προβλήματα τόσο για τους υπαλλήλους της όσο και για τους φορολογούμενους. Είναι απαραίτητο να μειωθούν οι εν ισχύ φορολογικοί νόμοι, να κωδικοποιηθούν οι διατάξεις τους, να ελαχιστοποιηθούν οι εξαιρέσεις που οι νομοί αυτοί προβλέπουν και κυριότερα να απλοποιηθεί στο μέγιστο βαθμό η φορολογική νομοθεσία καθώς και οι προβλεπόμενες από αυτήν διαδικασίες προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή της τόσο από τους φορολογούμενους όσο και από τους υπαλλήλους της.

Επιπλέον, η διοίκηση οφείλει να παρακολουθήσει τα λειτουργικά της κόστη, να μειώσει το κόστος λειτουργίας της μέσω της κατάργησης για π.χ. Δ.Ο.Υ. που δεν αποφέρουν έσοδα και σύμπτυξης τους με άλλες Δ.Ο.Υ. στις οποίες για π.χ. υπάρχει έλλειψη προσωπικού. Η Ελληνική Φορολογική Διοίκηση οφείλει να ακολουθήσει την εξέλιξη που παρουσιάζεται στο εξωτερικό αναφορικά με την μείωση των επαφών της με τον πολίτη τόσο για λόγους διαφάνειας όσο και για την αύξηση της αποτελεσματικότητάς της. Είδαμε πως όλες οι διοικήσεις προσπάθησαν να ματαιώσουν τους λόγους εκείνους που οδηγούν τους πολίτες στα γραφεία τους με διάφορους τρόπους: απλοποίηση διαδικασιών και έντονη χρήση ηλεκτρονικών μεθόδων συνδιαλλαγής, χρήση οργανωμένων τηλεφωνικών κέντρων, αλληλογραφίας, του διαδικτύου, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, την ηλεκτρονική υποβολή δηλώσεων, χρήση τηλεομοιοτυπίας κλπ. με συνέπεια

την απελευθέρωση τεράστιων πόρων και την δημιουργική αξιοποίηση τους μέσω της απασχόλησης τους σε ελεγκτικό έργο.

Επιβεβλημένη είναι η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών στα πλαίσια της παροχής βελτιωμένων υπηρεσιών προς τους πολίτες ως προς ενίσχυση:

- ♦ της απόπειρας μείωσης των επισκέψεων των φορολογούμενων στα γραφεία της Ελληνικής Φορολογικής Διοίκησης
- ♦ της μείωσης των ανθρώπινων λαθών και παραλείψεων
- ♦ της ενίσχυσης της αποδοτικότητας των υπαλλήλων
- ♦ της βελτίωσης των υφισταμένων κριτηρίων επιλογής υποθέσεων για έλεγχο
- ♦ της αύξησης της ποσότητας & της βελτίωσης της ποιότητας των διαθεσίμων πληροφοριών
- ♦ της αποτελεσματικότερης καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και συνακόλουθης αύξησης των δημόσιων εσόδων

Κρίσιμο ρόλο στην αποτυχία του Ε.Φ.Σ. διαδραματίζει και το χαμηλό επίπεδο φορολογικής συνείδησης που έχουν οι Έλληνες πολίτες ως συνέπεια της έλλειψης σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ αυτών και τους κράτους. Επιβεβλημένο είναι λοιπόν να καλλιεργηθεί το αίσθημα αυτό καθώς και αυτό του φορολογικού ήθους στους Έλληνες πολίτες προκειμένου να προαχθεί η πιστή τήρηση των φορολογικών νόμων και να καταπολεμηθεί αποτελεσματικότερα η φοροδιαφυγή καθώς είναι κοινά αποδεκτή η διαπίστωση πως ακόμα και ο αρτιότερος φοροελεγκτικός μηχανισμός δεν είναι επαρκής χωρίς την ταυτόχρονη ύπαρξη φορολογικής συνείδησης στους πολίτες μιας χώρας. Η προσέγγιση «βοηθώντας τους φορολογουμένους να τα πράττουν όλα ορθά από την αρχή» υιοθετείται από πολλά φορολογικά συστήματα στο εξωτερικό και σχετίζεται άμεσα με τη δημιουργία φορολογικού περιβάλλοντος στο οποίο η συμμόρφωση ενθαρρύνεται ενώ η μη συμμόρφωση προλαμβάνεται. Η προσέγγιση «όλα ορθά από την αρχή» έχει πολλές πτυχές ταυτόχρονα. Δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε ο φορολογούμενος είναι πρόθυμος και ικανός να εκτελέσει τις φορολογικές υποχρεώσεις του σωστά. Η φορολογική διοίκηση στο σχεδιασμό των πολιτικών της λαμβάνει υπόψη της ότι η λήψη ορθών μέτρων στην αρχή των διαδικασιών κοστίζει λιγότερο από τα επανορθωτικά μέτρα στο τέλος της διαδικασίας, δηλαδή τους δαπανηρούς ελέγχους και επαληθεύσεις φορολογικών δηλώσεων. Το ίδιο αποτέλεσμα έχει και η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος ή των φορολογικών νόμων. Η εμπειρία έχει δείξει ότι η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας οδηγεί σε μη συμμόρφωση από αμέλεια ή άγνοια ή αδυναμίας εξαιτίας της πολυπλοκότητας των διαδικασιών με αποτέλεσμα να μην καταβάλλεται από τον φορολογούμενο το ορθό ποσό.

Επιπρόσθετα είναι ζωτικής σημασίας να προβληθεί η κοινωνική σημασία της αποστολής του Υπουργείου με μηνύματα από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας προκειμένου να αυξηθεί η εθελούσια φορολογική συμμόρφωση των φορολογουμένων. Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής πρέπει να γίνει μια προσπάθεια μεταστροφής της αρνητικής κοινής γνώμης για το έργο του Υπουργείου μέσω της αποτελεσματικής προβολής των επιτευγμάτων και της υιοθέτησης

προγράμματος καταπολέμησης της διαφθοράς στους κόλπους του Υπουργείου με αυστηροποίηση του ελέγχου «πόθεν έσχες» των Υπαλλήλων και λειτουργίας διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου. Επιπλέον για την επίτευξη μεγαλύτερης συμμόρφωσης απαραίτητη είναι η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, η απλοποίηση των διαδικασιών και των τρόπων εξυπηρέτησης του πολίτη, η χρήση πολλών εναλλακτικών από την μεριά του φορολογούμενου για συνδιαλλαγή με την διοίκηση (διαδίκτυο, πληρωμές on-line, λειτουργία τηλεφωνικών κέντρων , ενημέρωση για διαδικασίες-δικαιώματα –υποχρεώσεις από Μ.Μ.Ε. κλπ.) καθώς και η αυστηρή επιβολή της νομοθεσίας προς όλες τις κατευθύνσεις .

Τέλος πρέπει να γίνει κατανοητό πως η προσπάθεια για ένα πιο σύγχρονο, αποτελεσματικό και δίκαιο φορολογικό σύστημα δεν μπορεί να διαχωριστεί από την προσπάθεια για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Η εθελοντική συμμόρφωση και η αύξηση του φορολογικού ήθους και συνείδησης των πολιτών δεν μπορεί να συνδυαστεί με ατιμώρητα φαινόμενα διαφθοράς σε κοινωνικοπολιτικό επίπεδο και οικονομικά σκάνδαλα καθώς διαταράσσεται η σχέση εμπιστοσύνης του πολίτη με το κράτος. Αποτέλεσμα της απουσίας αυτής της σχέσης εμπιστοσύνης είναι ο πολίτης να μην είναι διατεθειμένος να αναλάβει τις υποχρεώσεις του απέναντι σε ένα κράτος «δυνάστη» καθώς οι εισφορές του πολίτη πλέον δεν έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα. Με άλλα λόγια η απόφαση για αναμόρφωση του φορολογικού μας συστήματος οφείλει να είναι συνάμα και πρώτιστα μια απόφαση για αναμόρφωση του κοινωνικοπολιτικού βίου του τόπου αλλιώς η πιθανότητες επιτυχίας ενός τέτοιου εγχειρήματος είναι μηδαμινές

Ελληνική Βιβλιογραφία

Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. (2017, Μάρτιος). Έκθεση Απολογισμού Γ.Γ.Δ.Ε. 2016 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της Α.Α.Δ.Ε για το έτος 2017. Ανάκτηση από http://www.publicrevenue.gr/kpi/static/doc/apologistiki_ekthesi_2016.pdf

Αντζουλάτος, Ά. (2011). *Κυβερνήσεις, Χρηματαγορές & Μακροοικονομία*, Αθήνα. Αθήνα.: Rosili

Βλασσοπούλου, Ρ. (2015). *Η Ελλάδα και οι άλλοι: Σύγκριση και ανάλυση*. Ανάκτηση από www.iefimerida.gr: <http://www.iefimerida.gr/news/220014/i-ellada-kaioi-alloi-sygkrisi-kai-analysi>

Βλημάκη Ε Ιερωνυμάκης Β.-Δ. & Κουρνιανού, Μ. (2010). *Η δημοσιονομική πολιτική σταθεροποίηση της Ελληνικής οικονομίας – Οι δημοσιονομικοί δείκτες – Το έλλειμμα και το δημόσιο χρέος, Πτυχιακή Εργασία*. Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης.

Γεωργακόπουλος, Θ. (2012). *Εισαγωγή στη δημόσια οικονομική*. Αθήνα: Μπένου.

Γκίνογλου Δ. (2004), «Λογιστική Εταιρειών: Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων», Rosili, Αθήνα

Γκίνογλου Δ. (2014), «Φορολογική Λογιστική», Ανικούλα, Θεσσαλονίκη

Γκίνογλου Δ. και Ταχυνάκης Π. (2005), «Γενική Χρηματοοικονομική Λογιστική», Rosili, Θεσσαλονίκη

Γκογκάκης Αλέξανδρος (2011), «Η Φορολογική Διοίκηση του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου», Φορολογικά Επιθεώρηση-Τεύχος 739 (Απρίλιος 2011), σελ. 956-976

Δριτσάκη, Χ. (2005). *Η σχέση ανάμεσα στις δομές φορολογικών συστημάτων και οικονομικών δεικτών: Μια εμπειρική έρευνα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Διδακτορική Διατριβή*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Ελληνική Δημοκρατία-Υπουργείο Εξωτερικών. (n.d.). *Η πορεία της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Ανάκτηση 2017, από <http://www.mfa.gr>: <http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/i-poreia-tis-elladas-stineuropaiki-enosi.html>

Θεοχαρόπουλος Λ.(2002), «Φορολογικό Δίκαιο Γενικό», Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

Καραγιώργος Θ. (2010), «Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος», Αλεξοπούλου-Καραγιώργος, Θεσσαλονίκη

Κατσιβέλου Τριανταφυλλιά (2008), «Η Φορολογία στη Βουλγαρία»

Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, Νόμος 4172/2013

Νεγκάκης Χ.(2012), «Λογιστική Εταιριών-Θεωρία και Πράξη», Σοφία, Θεσσαλονίκη

Οργανισμού Έρευνας και Ανάπτυξης Διανέοσις & Ernst & Young (EY). (2016, Ιούνιος). *Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα. Αιτίες, Έκταση και Προτάσεις Καταπολέμησής της*. Ανάκτηση από

www.dianeosis.org:https://www.dianeosis.org/wpcontent/uploads/2017/03/Tax_Evasion_diaNEOsis_Upd_17_03_2017.pdf

Τάτσος Ν. (2012), «Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική», Κριτική, Αθήνα

Τσορμπατζόγλου Ιωάννης (2010), « Το Φορολογικό Σύστημα της Γαλλίας» , Φορολογική Επιθεώρηση-Τεύχος Φεβρουαρίου 2011, σελ. 352

Φινοκαλιώτης Κ. (2011), «Φορολογικό Δίκαιο» , Σάκουλας, Θεσσαλονίκη

Φορολογικές Διαδικασίες και Άλλες Διατάξεις, Νόμος 4174/2013

Φωτόπουλος Ιωάννης (1995), «Η Διοίκηση του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος»

Ξένη Βιβλιογραφία

- 1 Ernst and Young, «Worldwide Corporate Tax Guide 2015»
- 2 Ernst and Young, «Worldwide Personal Tax Guide 2015»
- 3 Ernst and Young, «Worldwide VAT,GST and Sales Tax Guide 2015»
- 4 Eurostat, European Commission (2010), «Taxation Trends in the European Union-Data for the EU Member States, Iceland and Norway»
- 5 Friedrich Schneider, Konrad Raczkowski and Bogdan Mróz,(2015) «Shadow Economy and Tax Evasion in the EU», Journal of Money Laundering Control
- 6 Klaus Schwab, «The Global Competitiveness Report 2014-2015», World Economic Forum
- 7 KPMG, «KPMG's Individual Income Tax and Social Security Rate Survey 2012»
- 8 PKF, «Worldwide Tax Guide 2015»
- 9 Public Finances General Directorate -Tax Policy Directorate, (2011) «The French Tax System»

Schneider, F. (1994). Measuring the size and Development of the Shadow Economy : Can the causes be found and the obstacles be overcome ? in Hermann Brandstatter and Werner Guth (eds) : Essays on economic Psychology, Berlin : Springer, 193-212.

Schneider, F. and Enste,D.H, 2000 "Shadow economies: Size,causes and consequence".Journal of Economic Literature,38,pp73-110

Smith, P. (1994). Assessing the size of the underground Economy: The Canadian statistical Perspective. Canadian Economic Observer, Catalogue No : 11-010, 16-33.

The Guardian. (2017, Σεπτέμβριος 17). *Guardian: Απιαστή η ανάκαμψη για την Ελλάδα -Η σύγκριση με άλλες χώρες της κρίσης*. Ανάκτηση από [www.iefimerida.gr: http://www.iefimerida.gr/news/363025/guardian-apiasti-ianakampsi-gia-tin-ellada-i-sygkrisi-me-alles-hores-tis-krisis](http://www.iefimerida.gr/news/363025/guardian-apiasti-ianakampsi-gia-tin-ellada-i-sygkrisi-me-alles-hores-tis-krisis)

Wenhui Gao & Georgios Kotzamanis. (2017). *How The Left Wing Government Affected the Greek Economy and Their Future*. Ανάκτηση από [www.ucl.ac.uk:https://www.ucl.ac.uk/economics/non-seminar/exploreecon16/accordion/gao_kotzamanis-poster.pdf](https://www.ucl.ac.uk/economics/non-seminar/exploreecon16/accordion/gao_kotzamanis-poster.pdf)

Ηλεκτρονικές Πηγές

ec.europa.eu/eurostat

www.economie.gouv.fr

www.europa.eu

www.ey.com

www.forin.gr

www.french-property.com

www.gsis.gr

www.imerisia.gr

www.impots.gouv.fr

www.legifrance.gouv.fr

www.minfin.gr

www.naftemporiki.gr

www.oecd.org

www.pkf.com

www.poe-doy.gr

www.taxexperts.gr

www.taxheaven.gr

www.tradingeconomics.com

www.transparency.org

www.un.org

www.worldwide-tax.com